

ΓΛΞΞ

ΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΣΑΦΑΡΙΚΑ

**ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ**

ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ Ο. Ε. Δ. Β.
ΤΟΥ Μ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

Έκδοτικός Οίκος ΚΑΜΠΑΝΑ - Αθήνα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

52

ΑΠΕΛΟΥΣ Κ. ΣΑΒΑΤΙΚΑ

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Με βάση τη Γραμμάτικη του Ο.Ε.Δ.Β.
πρόσφατης έκδοσης

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΚΑΘΟΡΑ

Στό εβάσαστό Γεν. Διευτή τας Υπέρμαρος
Κρατικῶν ὑποτροφῶν κ. Κ.Θ. Δημαρά,
βάν' ελάχιστο δῶγμα τῆς ἀγάπης
κ. εὐγνωμοσύνης μου.

Α. Σαβατικά

Ἡρώατο 17-1-1967

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ

ΕΡΕΤΑΤΗΡ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΣΑΦΑΡΙΚΑ

επιμάρτυρα επί της αναδόξου και αναγνώσεως της

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

Με βάση τη Γραμματική του Ο. Ε. Δ. Β.
του Μ. Τριανταφυλλίδη

ΒΟΗΘΗΜΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ
ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΜΑΘΟΥΝ
ΝΑ ΓΡΑΦΟΥΝ ΣΩΣΤΑ
ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΓΛΩΣΣΑ

*Επιμέλεια Ύλης : Α. ΒΕΛΙΑΡΟΥΤΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΜΠΑΝΑ
ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΓΓΕΛΟΥ Κ. ΣΑΦΑΡΙΚΑ

Κάθε γνήσιο αντίτυπο υπογράφεται από το συγγραφέα

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ

ΜΕ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΙΖΑΣ ΤΟΥ Ο.Ε.Δ.Β.
ΤΟΥ Μ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΕΠΙΧΡΗΜΑΤΑ ΑΝΕΜΟΝΕΣ
ΠΡΟΣΑΝ ΔΗ ΗΥΟΑΘ ΣΤΟΣ ΑΙ
ΑΥΣΩ ΗΥΟΑΦ ΔΗ
ΑΥΣΩ ΗΥΟΑΦ ΔΗ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΗΣ Α ΕΚΔΟΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΗΓΟΡΑΙ ΔΕΠΗΛΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

1. Πῶς γὰρ ὄντοισι κείνοις
2. Ἐλευθερία δὲ καὶ ἄλλοι
3. Ἐλευθερία κενώσῃ
4. Τὸ κενώσῃ
5. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
6. Τὸ κενώσῃ
7. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
8. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
9. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
10. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
11. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
12. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
13. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
14. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
15. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
16. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
17. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
18. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
19. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
20. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
21. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
22. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
23. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
24. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
25. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
26. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
27. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
28. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
29. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ
30. Ἐλευθερία δὲ κενώσῃ

**«Μήγαρις ἔχω ἄλλο σὺ νοῦ μου
πάρεξ ἐλευθερία καὶ γλώσσα».**

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ»
ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΡΑΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	σελ. 9
1. Πώς χωρίζονται οι λέξεις	» 13
2. Γράφονται με μία λέξη	» 15
3. Κανόνες τονισμού	» 16
4. Τά πνεύματα	» 21
5. Άλλα ὀρθογραφικά σημάδια	» 23
6. Πότε γράφομε δύο ὅμοια σύμφωνα	» 23
7. Πίνακας λέξεων με ἕνα ἢ δύο σύμφωνα	» 24
8. Γράφονται με γγ	» 28
9. Σημεῖα στίξης	» 29
10. Τὸ τελικὸ ν (πότε φυλάγεται—πότε χάνεται)	» 33
11. Τὰ συμφωνικὰ συμπλέγματα	» 34
12. Γράφονται με κεφαλαῖο	» 35
13. Ὄρθογραφικοὶ κανόνες γιὰ τὰ ἀρσενικὰ οὐσιαστικά	» 36
14. Ἀνακεφαλαιωτικὸς πίνακας ὀρθογραφίας τῶν ἀρσενικῶν οὐσιαστικῶν	» 39
15. Ὄρθογραφικοὶ κανόνες γιὰ τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικά	» 41
16. Ἀνακεφαλαιωτικὸς πίνακας γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν θηλυκῶν οὐσιαστικῶν	» 44
17. Ὄρθογραφικοὶ κανόνες γιὰ τὰ οὐδέτερα	» 45
18. Ἀνακεφαλαιωτικὸς πίνακας γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν οὐδετέρων	» 48
19. Ὄρθογραφικοὶ κανόνες γιὰ τὰ ἐπίθετα	» 49
20. Πίνακας ἀριθμητικῶν	» 52
21. Πῶς γράφεται τὸ ἐπίθετο «πολύς»	» 55
22. Ἡ ὀρθογραφία τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων	» 56
23. Ἡ ὀρθογραφία τῶν ἀντωνυμιῶν	» 58
24. Ἡ ὀρθογραφία τῶν ρημάτων	» 59
25. Ἀνακεφαλαιωτικὸς πίνακας ὀρθογραφίας τῶν ρημάτων	» 63
26. Πῶς γράφονται οἱ ἀοριστικοὶ τύποι	» 66
27. Καταλήξεις ρημάτων	» 67
28. Τὰ βοηθητικὰ ρήματα	» 68
29. Ἀνώμαλα ρήματα	» 69
30. Ὄρθογραφικοὶ κανόνες γιὰ τὰ ἐπιρρήματα	» 71

31. Λέξεις κλειδιά	»	73
32. Κλίση τῶν οὐσιαστικῶν	»	74
33. Κλίση τῶν ἐπιθέτων	»	77
34. "Άλλα ὀνόματα ποὺ κλίνονται ὅμοια	»	78
35. Ρήματα πρώτης συζυγίας	»	82
36. Ρήματα δεύτερης συζυγίας	»	90
37. "Άλλα ρήματα ποὺ κλίνονται ὅμοια	»	93
38. Λέξεις ποὺ χρειάζονται προσοχή	»	95
39. Πῶς γράφονται οἱ καταλήξεις μερικῶν λέξεων	»	96
40. Κατάλογος λέξεων ποὺ παρουσιάζουν δυσκολία στὴν ὀρθογραφία	»	97
41. Κατάλογος ὁμόηχων λέξεων	»	100
42. Πίνακας συχνότερων συντομογραφιῶν	»	101
43. Τέστ ὀρθογραφίας ἀριθ. 1	»	102
44. » » » 2	»	103
45. » » » 3	»	104
46. Λύση τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 τέστ ὀρθογραφίας	»	105
47. » » » 2 »	»	106
48. » » » 3 »	»	107
49. Οἱ ἀπλοποιήσεις τῆς ὀρθογραφίας τῆς Δημοτικῆς	»	108
50. Τί εἶναι τὸ μονοτονικὸ σύστημα	»	109

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«... Ἡ σημαντικότερη ἀρετὴ τῆς ὀρθογραφίας εἶναι νὰ τὴ μαθαίνη καὶ ὁ τελευταῖος πολίτης ποὺ ἔβγαλε τὸ δημοτικὸ σχολεῖο χωρὶς ὑπερβολικὰς δυσκολίας...»

(Ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη πρὸς τοὺς Ἑλληνας δασκάλους τὴν ἀνοιξὴ τοῦ 1926)

Μὲ τὴν καθιέρωση τῆς Δημοτικῆς σ' ὅλες τὶς βαθμίδες τῆς Παιδείας μας τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας παίρνει ἐξέχουσα θέση ἀνάμεσα στὰ γλωσσικὰ θέματα καὶ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ξεκαθαριστῇ ἀπὸ τώρα, γιατί ἡ γλώσσα, ποὺ θὰ διδαχτῇ στὰ σχολεῖα, πρέπει νὰ ἔχη τάξη καὶ πειθαρχία στοὺς κανόνες. Ἡ ἴσαμε σήμερον γλωσσικὴ ἀνωρχία εἶχε σὰ συνέπεια τὴ νοθεία καὶ τὸ ἀνακάτωμα ἀταίριαστων τύπων σὲ τέτοιο σημεῖο, ποὺ ὁ καθένας χρησιμοποιοῦσε τοὺς δικούς του τύπους γιὰ τὴν ὀρθογραφία πολλῶν λέξεων, ἐφαρμόζοντας ἄλλες φερές τοὺς κανόνες τῆς Καθαρεύουσας καὶ ἄλλες φορὲς τῆς Δημοτικῆς. Δυστυχῶς ἡ σύγχυση καὶ ἡ ἀκαταστασία, ποὺ συνόδευαν τὴ διγλωσσία, καὶ μὲ τὴ χρῆση τῆς Δημοτικῆς δὲν εἶναι εὐκόλο ν' ἀπομακρυνθοῦν ὀριστικά, γιατί, παρόλο τὸν περιορισμὸ τοῦ κακοῦ, τὸ πρόβλημα τῆς ὀρθογραφίας ἐξακουλουθεῖ νὰ εἶναι δύσκολο καὶ λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ μποροῦν νὰ ἰσχυριστοῦν, ὅτι γράφουν τὴ γλώσσα μας μὲ συνέπεια καὶ χωρὶς λάθη ὀρθογραφικά. Χωρὶς νὰ θέλωμε νὰ ὑποτιμήσωμε τὶς προσπάθειες τῶν Ἐκπαιδευτικῶν, ποὺ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐξάλειψη τῆς ἀδυναμίας τῶν μαθητῶν τοὺς στὴν ὀρθογραφία, μποροῦμε νὰ ἰσχυριστοῦμε, πὼς ὄχι μόνο οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, ἀλλὰ πολλοὶ ἀπόφοιτοι τῶν γυμνασίων καὶ λυκείων, ἀκόμη καὶ φοιτητὲς, δὲν μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦσιν σωστὰ τὴ γλώσσα μας, ὅταν ἐκφράζονται εἴτε γραπτὰ εἴτε προφορικά.

Ὁλοῦθε ἀκούονταν φωνές διαμαρτυρίας καὶ πολλοὶ καταμαρτυροῦν εὐθύνες στοὺς δασκάλους, πού, τάχα, δὲ διδάσκουν τὰ γλωσσικὰ μαθήματα συστηματικά. Ἄν ὡς ἓνα σημεῖο οἱ αἰτιάσεις αὐτὲς στηρίζονται στὰ πράγματα, γιατί, ἀληθινά, καὶ στὴν πρωτοβάθμια καὶ στὴ δευτεροβάθμια Παιδεία ὑποτιμῆθηκαν οἱ τεχνικὲς τῆς μάθησης, ὡστόσο, οἱ βαθύτεροι λόγοι τοῦ κακοῦ συνδέονται μὲ τὸ καθεστῶς τῆς διγλωσσίας, πού χρόνια τώρα βασάνιζε τὰ Ἑλληνόπουλα καὶ τὰ ἄλλοις. Μιὰ κατάσταση ἀπαράδεκτη καὶ ταυτόχρονα ἐπικίνδυνη ἐπικρατοῦσε στὴν Παιδεία μας. Μὲ τὸ ΝΔ 4379/1964 καθιερώνεται ἡ διδασκαλία τῆς δημοτικῆς στὸ δημοτικὸ σχολεῖο καὶ ἡ ἰσοτιμία της στὶς ἄλλες βαθμίδες τῆς Παιδείας μας. Ἰδανική, βέβαια, λύση θὰ ἦταν ἡ καθιέρωση τῆς δημοτικῆς γλώσσας σ' ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τοῦ δημόσιου βίου.

Ἡ νομοθετικὴ καθιέρωση τῆς δημοτικῆς δημοῦργησε ὀρισμένες ἀνάγκες καὶ προβλήματα καὶ ταυτόχρονα ὑψώνει τὸ χρέος στοὺς ἐκπαιδευτικούς νὰ τὴ διδάσκουν ὅσο γίνεται πιὸ μεθοδικά, ἀφοῦ προηγούμενα τὴν καταχτήσουν ὡς τὶς ἔσχατες δυσκολίες της, ἐξαιτίας ὅτι καὶ αὐτὴ στηρίζεται στὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ἔστω καὶ μὲ πολλὲς ἀπλοποιήσεις.

Τὴν ἀνάγκη τῆς ὀρθογραφίας τὴν αἰστανόμαστε ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Στὸ βιβλίον μας ἐτοῦτο προσπαθοῦμε νὰ δώσουμε μερικὲς συστηματικὲς ὁδηγίες, βγαλμένες ἀπὸ τὴν πείρα μας καὶ τὴν παιδαγωγικὴ μελέτη τοῦ προβλήματος, ὅχι, βέβαια, γιὰ νὰ ἐξαλειφτοῦν οἱ ὀρθογραφικὲς δυσκολίες τῆς δημοτικῆς, ἀλλὰ νὰ περιοριστοῦν ὅσο γίνεται περισσότερο καὶ κυριότερα στὶς πλατιὲς μάζες τοῦ λαοῦ μας, πού ἔχει ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ ἐκφράζεται σωστά στὴ γλώσσα του, μιὰ καὶ δὲν εὐτύχησε νὰ τὴ διδαχτῆ συστηματικά. Ὁ στόχος αὐτὸς προσδιορίζει τὴν ὅλη δομὴ καὶ μεθόδευση τοῦ βιβλίου. Ἐἶναι πρακτικὸς ὁδηγὸς διδασκαλίας τῆς ὀρθογραφίας τῆς δημοτικῆς, μὲ ἀπλοστενυμένη μορφή καὶ παιδαγωγικὴ στήριξη στὴ μεθοδικὴ παρουσίαση τῶν ὀρθογραφικῶν κανόνων.

Οἱ ὁδηγίες μας σκοπὸ ἔχουν νὰ θεραπεύσουν τὴ σημερινὴ κατάσταση ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ὀρθογραφίας μέσα στὰ σχολεῖα μας ἀλλὰ καὶ ἔξω στὴν Κοινωνία, ἀνάμεσα στὶς τάξεις τῶν ἀπλῶν πολιτῶν.

Ἡ ἀπόκτηση ἑξ ὀρθογραφικῆς ἱκανότητος δὲν εἶναι ζήτημα πού μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀπότομα καὶ μέσα σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα. Ἄπ' τὴν

πείρα μας διαπιστώσαμε πώς οι μαθητές του δημοτικού σχολείου πρέπει από πολύ νωρίς ν' ασχολούνται συστηματικά στην ορθογραφία και η άσκηση αυτή να συνεχιστή, χωρίς διακοπή, και αργότερα στις μεγαλύτερες τάξεις.

● Ένα θέμα πού έχει διαφύγει της προσοχής των δασκάλων μας είναι το θέμα του βασικού λεξιλογίου¹. Το θέμα αυτό έχει σπουδαία σημασία, γιατί, αν ξεκινήσουμε απ' την εκμάθηση των λέξεως, πού χρησιμοποιεί πιο συχνά ο μαθητής, θα αποσυμφορήσουμε τις ορθογραφικές δυσκολίες κατά ένα μεγάλο ποσοστό, από πολύ νωρίς.

● Από μια έρευνα, πού είχαμε την ευκαιρία να κάμωμε στο λεξιλόγιο των μαθητών του Δημ. Σχολείου, διαπιστώσαμε ότι ορισμένες λέξεις (μικρός ο αριθμός) επαναλαμβάνονται τόσο συχνά, ώστε καλύπτουν ένα μεγάλο ποσοστό του λεξιλογίου των μαθητών και, κατά συνέπεια, η εκμάθηση αυτών των λέξεων δίνει τη δυνατότητα για μια γραπτή έκφραση των ιδεών των μαθητών χωρίς σφάλματα.

● Από την ίδια έρευνα διαπιστώσαμε ότι η κατάρτιση του προγράμματος της ορθογραφίας, κυρίως στις μικρές τάξεις, πολύ λίγο στηρίζεται στη γραμματική και ότι ο καλύτερος τρόπος δ/λίας της ορθογραφίας πρέπει να στηρίζεται στη μάθηση του βασικού λεξιλογίου.

● Η διδασκαλία ένιας γλώσσας στο δημ. σχολείο θα εξασφαλίση την δυνατότητα άπυλλαγής των μαθητών από τη σύγχυση και την άκαταστασία στα γραπτά τους κείμενα, γι' αυτό είναι απαραίτητο και τὰ σχολικά βιβλία να είναι γραμμένα στην ίδια γλώσσα, γιατί κάθε λέξη έχει τη φυσιογνωμία της και με την επανάληψη ο μαθητής θα τη γνωρίση καλύτερα.

● Οι ορθογραφικοί κανόνες είναι δυσκολοθύμητοι, γιατί έχουν πολλές εξαιρέσεις, συχνά είναι και μπερδεμένοι σε τέτοιο σημείο, πού προκαλούν σύγχυση. Αυτό γίνεται κυρίως σε μερικές λέξεις, πού χρησιμοποιούνται και από την Καθαρεύουσα, αλλά γράφονται διαφορετικά στη Δημοτική. Για την αποφυγή αυτών των δυσκολιών πρέπει να γίνεται χρήση λεξικού πολύ συχνά. Ακόμη πρέπει για κάθε κανόνα να βρισκώμε πολλά παραδείγματα εφαρμογής του.

● Η χρησιμοποίηση του λεξικού θα βοηθήση σημαντικά στην εξά-

1. «Έρευνα επί του λεξιλογίου των ελλήνων μαθητών» Α. ΣΑΦΑΡΙΚΑ. Αθήνα 1961.

λειψη τῆς ὀρθογραφίας, ὅταν γίνεται πολὺ συχνά, ὄχι μονάχα γιὰ τὶς λέξεις ποὺ ἀγνοοῦμε, ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὲς ποὺ ἔχομε ἔστω καὶ μικρὴ ἀμφιβολία.

● Γιὰ ὅσους ἔχουν διδαχτῆ τὴν Καθαρεύουσα καὶ θέλουν νὰ μάθουν σωστά τὴ χρῆση τῆς δημοτικῆς, ἢ μελέτη τῆς γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς εἶναι ἀπαραίτητη, γιατί οἱ διαφορὲς ποὺ ἔχουν μεταξύ τους οἱ δύο γραμματικὲς εἶναι σημαντικὲς.

● Γιὰ νὰ μάθωμε σωστά τὴ δημοτικὴ, πρέπει νὰ ἐπιχειρήσωμε νὰ γράφωμε τὴ γλῶσσα μὲ ἀπόλυτη πειθαρχία· τότε μόνο θὰ δοκιμάσωμε τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναζητήσωμε τὶς ἀδυναμίεσ μας καὶ νὰ τὶς θεραπεύσωμε.

● Ἐμπόδιο στὴν ἀπόκτηση τῆς ὀρθογραφικῆς ἱκανότητος εἶναι ἡ διπλοτυπία, ποὺ παρουσιάζουν τὰ κείμενα ποὺ διαβάζομε, γιατί συμβαίνει καὶ σ' ἓνα μονάχα ἔντυπο (π.χ. ἐφημερίδα) νὰ ὑπάρχουν κείμενα Καθαρεύουσας καὶ κείμενα Δημοτικῆς ἢ, τὸ χειρότερο, κείμενα μὲ μπερδεμένους τοὺς τύπους.

● Τέλος, θὰ θέλαμε νὰ συστήσωμε τὴν ἀνάγνωση κειμένων τῆς Δημοτικῆς γραμμένα ἀπὸ δόκιμους συγγραφεῖς καὶ σὰν τέτοια κρίνομε κατάλληλα πολλὰ λογοτεχνικὰ κείμενα, ἐπιφυλλίδες ἐφημερίδων, ἄρθρα περιοδικῶν καὶ σχολικὰ ἀναγνώσματα. Ἡ προσεχτικὴ ἀνάγνωση τῶν κειμένων αὐτῶν θὰ ἐξοικειώσῃ τὸ μάτι μας σὲ πολλοὺς τύπους τῆς Δημοτικῆς, ποὺ πρέπει νὰ συνηθίσωμε νὰ χρησιμοποιοῦμε, καὶ θὰ πλουτίσῃ τὸ λεξιλόγιό μας. Πρέπει νὰ σημειώσωμε ἐπίσης ὅτι ἡ Δημοτικὴ γλῶσσα ἔχει δικό της ὕφος καὶ δὲν μποροῦμε νὰ ἰσχυριστοῦμε πὼς γράφωμε Δημοτικὴ κάνοντας μεταγλωττισμὸ τῆς Καθαρεύουσας.

Ἡράκλειο Κρήτης
Σεπτέμβρης, 1966

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΦΑΡΙΚΑΣ
Ἐπιθεωρητὴς Δημ. Σχολείων
Β' Περιφ. Ἡρακλείου

1. Πώς χωρίζονται οι λέξεις

Ο χωρισμός τῶν λέξεων ἀκολουθεῖ τοὺς παρακάτω κανόνες συλλαβισμού:

1. Δύο φωνήεντα πού προφέρονται μαζί συλλαβίζονται μαζί :

αἰ-μα	ἀη-δόνι	δουλειὰ
εἶ-μαι	βόη-θα	ἄ-δειος
οἰ-κονομία	χαῖ-δεύω	δ-ποιος
οὖ-ρά	χαί-δεμα	μοιά-ζω
αὐ-τός	πιά-νω	γυα-λί
εὖ-χή	μα-τιὰ	

Δηλαδή λογαριάζονται σὰ μιὰ συλλαβὴ και δὲ χωρίζονται :

- α) Τὰ δίψηφα φωνήεντα **αι, ει, οι**
β) Οἱ συνδυασμοὶ **αυ** και **ευ**
γ) Οἱ κύριοι δίφθογγοι : **αι, αη, αἶ, εἶ, οη, οἶ** κτλ. και
δ) Οἱ καταχρηστικοὶ δίφθογγοι: **ια, εια, ιου, ειου, υα, υου** κτλ.

2. "Ἐνα σύμφωνο ἀνάμεσα σὲ δύο φωνήεντα συλλαβίζεται μὲ τὸ ἀκόλουθο φωνῆεν:

έ-γώ	πα-ρα--καλῶ	ἄ-δειά-ζω
ξ-χω	μτ-θή-μα-τα	πα-ρά-θυ-ρο
έ-σύ	ρο-δα-κι-νιά	πί-να-κας

3. Δύο σύμφωνα ἀνάμεσα σὲ δύο φωνήεντα συλλαβίζονται μαζί μὲ τὸ δεύτερο φωνῆεν, ἂν ἀρχίζη ἀπὸ αὐτὰ ἑλληνικὴ λέξη. Ἄλλιῶς χωρίζονται :

Συλλαβίζονται:		Χωρίζονται :
ἄ-στεγος	(στολή, στέγη)	ἄρ-νι-θα
ἄ-κρη	(κράτος, κρύβω)	ἄδελ-φός
στά-χτη	(χτένι, χτύπος)	ὄρ-μή
λά-σπη	(σπίθα, σπίρτα)	χαρ-τί
ἔ-βγα	(βγαίνω, βγάζω)	περ-πατῶ
κο-φτερός	(φτωχός, φτερό)	ἔρ-χομαι
κα-πνός	(πνεῦμα, πνοή)	φάτ-νη
στά-μνα	(μνήμη, μνήμα)	δάφ-νη
ἄ-φθοιος	(φθορά, φθηνός)	*Αλ-πεις
τζί-τζικας	(τζάκι, τζάμι)	βαθ-μός.

4. Δύο ὅμοια σύμφωνα στὸ συλλαβισμὸ χωρίζονται :

θάρ-ρος	θάλασ-σα	ἄλ-λιῶς
γράμ-μα	Σάβ-βατο	μέλισ-σα
πολ-λά	*Ελ-ληνας	ἄλ-λαγή

5. Τρία ἢ περισσότερα σύμφωνα ἀνάμεσα σὲ δύο φωνήεντα συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενο φωνῆεν, ἂν ἀρχίζῃ ἐλληνικὴ λέξι ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα τουλάχιστον ἀπὸ αὐτά. Ἄλλιῶς χωρίζονται καὶ τὸ πρῶτο ἀπὸ αὐτὰ συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενο φωνῆεν:

Συλλαβίζονται:		Χωρίζονται:
ἄ-στραπή	(στροφή)	ἄν-θρωπος
ἄ-σπρος	(σπόρος)	ἄμ-βροσία
αἰ-σχρός	(σχῆμα)	ἐκ-στρατεία
ἄ-σφραγιστος	(σφραγίδα)	νεραν-τζιά

6. Τὰ ρινικὰ συμπλέγματα μπ, ντ, γκ, στὸ συλλαβισμὸ χωρίζονται :

ἄμ-πέλι	ἄγ-γελος	συγ-γραφέας
ἔμ-πορος	ἄγ-καλιὰ	ἄν-τρειωμένος
πέν-τε	μουγ-κρίζω	νεράν-τζι

Τὰ δίψηφα **μπ, ντ, γκ**, που είναι ρινικά συμπλέγματα, δὲν πρέπει νὰ χωρίζονται στὸ συλλαβισμό, γιατί είναι ἕνας φθόγγος :

μπου-μπούκι	ντα-ντὰ	ξε-μπλέκω
μπα-μπὰς	ντό-μπρος	κουρ-ντί'ω

7. Οἱ σύνθετες λέξεις ἀκολουθοῦν κατὰ τὸ συλλαβισμό τὸς ἴδιους κανόνες.

προ-σέ-χω	εἷ-σο-δος
προ-στα-κτι-κὴ	ὕ-πεύ-θυ-νος
πα-ρα-κούω	ἀ-στρα-πό-βρον-το

2. Γράφονται μὲ μιὰ λέξη

Ἐκτὸς τῶν λέξεων, που γεννιοῦνται μὲ τὴ σύνθεση ἄλλων λέξεων, γράφονται μὲ μιὰ λέξη οἱ παρακάτω :

- α) Ἐκτὸς τῶν ἀριθμητικῶν :

δεκατρία	δεκαεφτά, δεκαεπτὰ
δεκατέσσερα	δεκαοχτὼ
δεκαπέντε	δεκαεννέα (δεκαεννιά)
δεκαἕξι (δεκάξι)	—

- β) Ἐκτὸς τῶν ἀντωνυμιῶν :

καθένας	ὁποιοσδήποτε
καθεμιὰ	ὅσοσδήποτε
καθένα	ὅτιδήποτε
καθετὶ	—

- γ) Ἐκτὸς τῶν ἄκλιτα :

ἀπαρχῆς	ἐξαιτίας	καληώρα	ὁπουδήποτε
ἀπεναντίας	ἐξάλλου	καταγῆς	ὅπουσδήποτε
ἀπενθείας	ἐξαρχῆς	κατευθείαν	προπάντων
ἀφότου	ἐξίσου	κιάλας	τῶντι
ἀφοῦ	ἐπικεφαλῆς	μεμιᾶς	ὅποψη
δηλαδὴ	ἐπιτέλους	μολαταῦτα	ὥστόσο

διαμιᾶς	καθαντό	μόλο (ποῦ)	ᾠσπου
ειδάλλως	καθεξῆς	μολονότι	
εἶδεμῆ	καλημέρα	ὄλημέρα	
ἐνόσω	καληνύχτα	ὄληνύχτα	
ἐνώ	καλησπέρα	ὄλωσδιόλου	

3. Κανόνες τονισμού

Α'. Γενικοί κανόνες

Γιὰ νὰ τονίσω τίς λέξεις, ἀκολουθοῦ τούς παρακάτω κανόνες:

σήμερα πήγαγε ἀνήφορος δώδεκα ἄραγε	→	● Ὄταν ἡ λέξη τονίζεται στήν προπαραλήγουσα, βάζουμε πάντοτε ὀξεῖα.
γένος νόμος μέρος νερό	→	● Στή βραχύχρονη συλλαβή, ὅταν τονίζεται, βάζουμε πάντοτε ὀξεῖα.
ἀπλώνω θήκη ἀνεβάζω ποτίζω	→	● Στήν παραλήγουσα βάζουμε ὀξεῖα, ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρόχρονη.
κῆπος μῆλο πήγες δῶσε	→	● Στή μακρόχρονη παραλήγουσα βάζουμε περισπωμένη, ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι βραχύχρονη.

Βαρεία παίρνει ή **λήγουσα** στη θέση της όξείας, όταν δέν ακολουθή στίξη ή λέξη πού χάνει τόν τόνο της:

Αυτό τó καλό κρισί είναι άκριβό!

ήλιος
αίώνιος
ποτήρια
κούνιες

- Ό καταχρηστικός δίφθογγος στό τέλος της λέξης λογαριάζεται για τόν τονισμό σά δυό συλλαβές.

ταῦρος
πεῦκος
σχολεῖτο
ροῦχο

- Τά ζευγάρια **αυ, ευ, ει, ου,** είναι μακρόχρονα.

παῖξε
τοιχος

- Τά **αι** καί **οι,** όταν δέν είναι στό τέλος της λέξης, είναι μακρόχρονα.

εἶμαι
κῆποι

- Τό **αι** καί τó **οι** στό τέλος της λέξης είναι βραχύχρονα.

Ἐξαιρέσεις :

- Μερικές λέξεις, όπως οί **παρακατα** :

ώστε
μήτε
εἴτε
ἤτοι
οὔτε

- Δέν παρακολουθοῦν τόν κανόνα καί παίρνουν όξεία.

- Μερικές άλλες μικρές λέξεις π.χ. **ό, ή, οί** δέν παίρνουν τόνο καί λέγονται **ἄτονες** λέξεις.

Β'. Ὁ τόνος στά ὀνόματα
καί στίς ἀντωνυμίεσ

Ἄ τόνος στή λήγουσα.

ὁ μαθητής	ὁ φοιτῆς
τὸ μαθητὴ	τὸν φοιτῆ
ἔ μαθητῆ	ἔ φοιτῆ
ἤ ψυχῆ	ἐγὼ
τήν ψυχῆ	ἐσὺ
ἔ ψυχῆ	αὐτοὺς

- Τὰ ὀνόματα καί οἱ ἀντωνυμίεσ παίρνουσι στή λήγουσα ὀξεΐα.

Ἐξαιροῦνται καί παίρνουσι περισπωμένη :

- α) Τὰ γῆ β) Τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων σέ —ας:

γῶς	Δουκῶς
πᾶν	Μητῶς
σοῦς	Σκουφῶς κτλ.

- γ) Μερικά ἄλλα κύρια:

Ἰησοῦς	Ἐρμῆς	Θεμιστοκλῆς
Ἀθηναῖ	Ἡρακλῆς	Μουσῆς
Ναυσικά	Θαλῆς	Περικλῆς

- δ) Ἡ γενική πού δέν ἔχει βραχύχρονο φωνῆεν, ὅταν τονίζεται, παίρνει περισπωμένη :

τοῦ μαθητῆ	τῆς Ἀργυρῶς
τοῦ τραγουδιστῆ	τῆς ἄλεπούς
τοῦ φοιτῆ	τῶν παιδιῶν
τοῦ καλοῦ	τοῦ δίνω
τοῦ παιδιοῦ	μᾶς εἶπε

Ἄ τόνος στήν παραλήγουσα

- Ἡ κατάληξη **-α στ'** ἀρσενικά καί θηλυκά ὀνόματα, οὐσιαστικά καί ἐπίθετα, εἶναι πάντοτε **μακρόχρονη**.

Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν παίρνουν όξεία τὰ :

σωλήνας	αἶρα	σφήνα
μήνας	πείρα	χήνα
κλητήρας	παύλα	ρόγα
έλαιώνας κλπ.	μούσα κλπ.	γυναίκα
	πλατεία	Κατίνα
	όξεία	Χρηστίνα
	σφαίρα	Μαρίνα
	χελώνα	Σταματίνα

- Ἡ κατάληξη **-α σ'** ὅλα τὰ οὐδέτερα ὀνόματα καὶ στὶς ἀντωνυμίες εἶναι πάντοτε **βραχύχρονη** :

μήλα	ώραία	πεῦκα	φρούτα
δῶρα	ἐκεῖνα	πλοῖα	χῶμα
γραφεῖα	τοῦτα	χοῦμα	σχολεῖα

- Ἡ κατάληξη **-ι** στὰ οὐδέτερα ὀνόματα εἶναι πάντοτε **μακρόχρονη** :

τραγούδι	λουλούδι	πιρουνί	ἀγγούρι
μαχαίρι	καλοκαίρι	γουρουνί	παραμύθι
ἄλειρι	ποτήρι	χείλι	πληγούρι

- Τὰ δίχρονα **α, ι, υ** στὴν παραλήγουσα τῶν ὀνομάτων εἶναι πάντοτε βραχύχρονα καὶ θέλουν όξεία, ὅταν τονίζονται :

λίθος	ἄφρατος	κλίμα	βρούσες
δάσος	γεμάτος	κοίμα	μύλος
θάροςος	χορτάτος	νίκες	μύθος

Ἐξαιρεῖται τὸ Κωνσταντίνος.

Ε' Ὁ τόνος στὰ ρήματα

- Ἡ μακρόχρονη λήγουσα τῶν ρημάτων παίρνει **περισπωμένη**.

πηδῶ	ὄμιλεῖς	περπατεῖ
γελῶ	ὀδηγεῖς	κατοικεῖ
ἀγαπῶ	εὐλογεῖς	περπατοῦν
τραγουδῶ	ἐνοχλεῖς	κατοικοῦν

Στὰ ρήματα λογαριάζεται **μακρόχρονο** καὶ τὸ τονισμένο **α** τῆς **λήγουσας**. Γι' αὐτὸ βάζομε **περισπωμένη**:

ἀγαπᾶς	ἀγαπᾶ
πηδᾶς	τραγουδᾶ

- Τὸ ἄτονο **-α** στὴ λήγουσα τῆς **ὀριστικῆς** εἶναι **βραχύχρονο**. Γι' αὐτὸ βάζομε **περισπωμένη** στὴ μακρόχρονη παραλήγουσα:

περπατοῦσα	τραγουδοῦσα	εἶδα
περπατοῦσαν	τραγουδοῦσαν	εἶδαν

- Τὸ ἄτονο **α** στὴ λήγουσα τῆς **προσταχτικῆς** εἶναι **μακρόχρονο**. Γι' αὐτὸ βάζομε **ὀξεῖα** στὴν παραλήγουσα:

πήδα	τρέπα	τραγοῦδα
ρώτα	κοίτα	φεύγα κ.ἄ.,

- Οἱ καταλήξεις τοῦ ἐνικῆ -ᾶμαι, -ᾶσαι, -ᾶται, καὶ τοῦ πληθυντικῆ -ᾶμε, -ᾶτε, -ᾶνε, παίρνουν **περισπωμένη**:

φοβᾶμαι	γελᾶμε	πᾶμε
φοβᾶσαι	γελᾶτε	πᾶτε
φοβᾶται	γελᾶνε	πᾶνε

Παντοῦ ἄλλου τὸ **α** τῆς παραλήγουσας θεωρεῖται **βραχύχρονο** καὶ παίρνει **ὀξεῖα**: **πάψε, πάρε, βάλε· κλάψτε, πάρτε, βάλτε.**

- Τὸ **ι, υ** στὴν **παραλήγουσα** τῶν ρημάτων λογαριάζεται **βραχύχρονο** καὶ παίρνει **ὀξεῖα**:

λίνε	λύσε	πίνε	σκύψτε
λίνουν	λύσουν	πίνουν	πλύντε

4. Τὰ πνεύματα

● Οἱ λέξεις ποὺ ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆν ἢ δίψηφο παίρουν ἓνα σημάδι ποὺ τὸ λέμε **πνεῦμα**.

● Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ **ψιλὴ** (Ψ) καὶ ἡ **δασεία** (Ψ').

● Οἱ περισσότερες λέξεις παίρουν ψιλὴ.

Δασεία παίρουν :

1. *Οἱ λέξεις ποὺ ἀρχίζουσι ἀπὸ **υ** : ὕπνος, ὑγεία.

2. Οἱ ἄτονοι **ό, ἦ, οί, ὤς**.

3. Τ' ἀριθμητικά : ἓνας, ἕξι, ἑπτὰ, ἔντεκα, ἑκατό.

4. Οἱ λέξεις ποὺ ἔχουσι πρῶτο συνθετικὸ τ' ἀχώριστα μόρια **ἡμι-** καὶ **ὀμο-** π.χ.

ἡμισφαίριον	ὀμόγλωσσος	ὀμόνοια
ἡμίμετρο	ὀμόθρησκος	ὀμολογία
ἡμικρανία	ὀμολογῶ	ὀμοσπονδία κτλ.

5. Οἱ παρακάτω λέξεις :

A.	ἄβρὸς	αἰρετὸς	ἀλυκὴ	ἀπαλὸς
	ἄγιος	αἰρετικὸς	ἀλυσίδα	ἀπλὸς
	ἄγνὸς	ἄλατι	ἄλωνι	ἄρμα
	*Ἄδης	*Ἀλικαρνασσὸς	ἄλωση	ἄρμη
	ἄδρὸς	ἀλίπαστο	ἄμα	ἀρμόζω
	αἶμα	ἄλμα	ἄμάξι	ἀρμός
	Αἶμος	*Ἀλόνησος	ἄμαρτάνω	ἀρπάζω
	αἴρεση	ἀλτῆρες	ἄμιλα	ἀφή
				ἀψίδα
				ἀψιδνυμος
				ἀψικόρος
E.	ἔαντος	εἰρκτὴ	ἐλκος	*Ερμῆς
	ἔβδομος	εἰρμός	ἐλκνώ	*Ερμῶν
	*Εβραῖος	*Εκάβη	*Ελλη	ἔρω
	*Εβρος	*Εκάτη	*Ελληνας	ἔσπερινός
	ἐδώλιο	*Εκτορας	ἔλος	ἔστια
	ἔδρα	*Ελένη	ἐνώνω	ἔστιατόριο
	εἴλωτας	ἔλικας	ἔξῆς	ἔταιρία
	εἴμαρμένη	*Ελικώνας	ἔρμηγεῦς	ἔτοιμος
				εὐρετήριο.

E.	ἡβη	ἡλιος	Ἡρακλῆς	ἡσυχος
	ἡγεμόνας	ἡμέρα	Ἡρόδοτος	ἦτα
	ἡγοῦμενος	ἡρεμος	ἦρωας	Ἡφαιστος
	ἡδονή	ἡνίοχος	Ἡρώδης	
	ἡλικία	Ἡρα	Ἡσίοδος	
I.	ἰδρῶν	ἰκανός	Ἴλερη	ἰππότης
	ἰδρώτας	ἰκετεῦν	ἰμάτια	ἱστορία
	ἱερὸς	ἰλαρὸς	ἰππικὸ	ἰστός
	Ἱερουσαλήμ	Ἴλεος	Ἱπποκράτης	
O.	ὀδηγός	Ὅμηρος	ὅποιοις	ὄρκος
	ὀδός	ὀμιλία	ὅποιοις	ὄρμος
	ὄλμος	ὄμιλος	ὅποτε	
	ὀλόκληρος	ὀμίχλη	ὅπου	ὄρος (ὀ)
	ὄλος	ὄμοιος	ὅπως	ὄσιος
	ὀμάδα	ὄμως	ὄραση	ὄταν
	ὀμαλὸς	ὀπλή	ὀρίζω	ὄτι
	ὀμηρος	ὀπλο	ὄριο	ὄτι
YI.	νίοθεσία	νίοθετῶ.		
Ω.	ὦρα,	ὠραῖος	ὠομιμος.	

Δασεία παίρνουν και ὅσες λέξεις εἶναι παράγωγες ἢ σύνθετες ἀπὸ λέξεις μὲ δασεία: ἀμάξι, ἀμαξάκι, ἀμαξωτός, ἀμαξοστάσιο, ἀμαξηλάτης.

Προσοχή !

παίρνουν δασεία :

ἄρματα (ὀχήματα)

ὁ ὄρος (συμφωνία)

● Ὑπάρχουν μερικὲς λέξεις πού στὴν Καθαρεύουσα βάζομε δασεία, ἐνῶ στὴ Δημοτικὴ δὲ χρειάζονται δασεία καὶ παίρνουν ψιλὴ· αὐτὲς εἶναι:

α) ἀθροίζω, ἀμάδα (ὀμάδα), ἀρμάθα, ἀρμίδι, ἴσκιος (ἔχι ἥσκιος), ἀγρὸς, ὀρμηρεῦν.

β) Λέξεις ξένης καταγωγῆς πού ἔχουν στὴ γλώσσα τους δασὺ πνεῦμα π.χ. Ἄρδιανός, Ἄμβουρογο, Ἄμλέτος, Ἄννίβας, ἀρμάρι, Ἄψβουρογος, Ἐγγελοσ, ἐκτάρι, Ἐλβετία, Ἐλσίντσι, Ἐραλδική, Ἐρβαρτιανός, Ἐρικός, Ἐρζεγοβίνη, Ὀλλανδία, Ὀράτιος, ὀρδή, Ὀγγαρία, Ὀἶνοι, Ἐνετός.

5. Άλλα όρθογραφικά σημάδια

Α'. 'Ο **άπόστροφος** ('). Μπαίνει στή θέση τοῦ φωνήεντος πού χάθηκε (έκθλιψη, ἀφαίρεση, συγχοπή).

τ' *άστρο*, πού 'ναι, φέρ' *το*.

Β'. 'Η **ύποδιαστολή** (,) *ό*,τι (άναφορ. άντων).

Γ'. Τά **διαλυτικά** σημειώνονται πάνω από τό γράμμα, πού δέν πρέπει νά προφερθῆ μέ τό γειτονικό του π.χ. *χαϊδεώ*, *εὐνοϊκός*.

Εἶναι περιττά τά διαλυτικά α) στούς συνδυασμούς φωνηέντων, πού δέν εἶναι δίψηφα γράμματα π.χ. *πρωί*, *γήινος*· β) όταν τό προηγούμενο φωνῆεν ἀνήκη σέ δίψηφο γράμμα : *Θεϊκός*, *γεφυροποιά*· γ) όταν ἡ χωριστή προφορά φανερώνεται από τόν τόνο ἢ τό πνεῦμα : *κεράδα*, *άπνία*.

Δ'. Τό **ένωτικό** χρησιμεύει, γιά νά ένώνη τίς λέξεις ἢ τίς συλλαβές.

1. Στό τέλος τῆς γραμμῆς, όταν κόψουμε τή λέξη.

2. 'Υστερ' από τά προταχτικά : *Άι-*, *άγια-*, *γεο-*, *γοι-*, *θεια-*, *κυρ-*, *μαστρο-*, *μπαρμπα-*, πού προσδιορίζουν τό κύριο όνομα (π.χ. *παπα-Δημήτρης*).

3. Στήν ἀπαρίθμηση σταθμῶν δρομολογίου :

Άθήνα — Θεσσαλονίκη κτλ.

Δέ χρειάζεται τό ένωτικό σέ προταχτικά όνόματα, όπως τό *κυρ*, *καπετάν*, *πάτερ*· π.χ. *κυρ Κώστα*, *καπετάν Μιχάλη*. 'Επίσης στίς σύνθετες λέξεις *Έλληνογαλλικός*, *ύπερπαραγωγή* κτλ. δέ χρειάζεται.

6. Πότε γράφομε δυό όμοια σύμφωνα

1. Πότε γράφομε μέ δύο λλ.

α) 'Όλα τά ρήματα πού τελειώνουν σέ -λλω, -λλομαι, (ένεστώτας καί παρατατικός), π.χ. *ψάλλω*, *ψάλλει*, *ψαλλε*, *επιβάλλω*, *επιβάλλομαι*, *διαστέλλω*, *ανατέλλω* κτλ.

Προσοχή, νά μήν κάνουμε σύγχυση μέ τόν άόριστο β'. π.χ. *παρατατικός επέβαλλε* (μέ δύο λλ, γιατί συνέχεια επέβαλλε). 'Αόρ. β' *επέβαλε* (μέ ένα λ, γιατί 'μιά στιγμή επέβαλε). Τό ίδιο, *ύποβάλλω* (ένεστώς συνέχεια) νά *ύποβάλω* (ύποτ. άορ. β', *μιά στιγμή*) *αναγγέλλω*, νά *αναγγείλω* (ένεστώτας) νά *αναγγείλω* (*άορ. μιά στιγμή*).

β) Με δύο λλ γράφουμε, όταν έχουμε και άφομοίωση του ν+λ=λλ
 π.χ. συν+λαμβάνω=συλλαμβάνω, σύλληψη, συλλαβή, συν+λέγω=
 =συλλέγω, σύλλογος, νεοσύλεκτος, συν+λογίζομαι=συλλογίζομαι,
 συλλογισμός, συν+λυπούμαι=συλλυπούμαι, συλλυπητήρια.

γ) Με δύο λλ γράφονται και μερικές άλλες λέξεις, που πρέπει να θυμούμαστε, όπως π.χ. "Ελληνας, αλλαγή, άλλος, αλλά, άλλα, φύλλο (δένδρου), φυλλάδιο κτλ.

Το πολὺς, ὅπου δὲν ὑπάρχει υ, γράφεται με δύο λλ: π.χ. πολλούς, πολλά, πολλοί, τῶν πολλῶν.

Προσοχή! Τὰ λήγοντα σὲ -έλα ὀνόματα, στὴ Δημοτικὴ, γράφονται με ἓνα λ καὶ ὄχι με δύο, ὅπως στὴν Καθαρεύουσα, (ἀλλὰ βδέλλα, δικέλλα, θύελλα).

2. Πότε γράφουμε δύο μμ.

α) ὅταν ἔχουμε ἀφομοίωση τῶν χειλικῶν π, β, φ (πτ, φτ)+μ=μμ
 π.χ. γράφ+μα=γράμμα, κόπ+μα=κόμμα, τρίβ+μα=τροίμμα, τριμ-
 μένος, ἀπορρίπτ— ἀπορριμμένος κ.τ.λ.

β) ὅταν ἔχουμε ἀφομοίωση τοῦ ν+μ=μμ, π.χ. συν+μερίζομαι
 =συμμερίζομαι, συν+μαθητῆς=συμμαθητῆς κτλ.

γ) Μερικὲς ἄλλες λέξεις ποὺ πρέπει νὰ θυμούμαστε π.χ.

ἄμμος, γραμμάριο, ἀμμωνία κτλ.

Στὸν πίνακα ποὺ ἀκολουθεῖ θὰ βρῆτε τὶς λέξεις, ποὺ γράφονται με ἓνα ἢ με δύο σύμφωνα.

7. Πίνακας λέξεων με ἓνα ἢ δύο σύμφωνα

ββ	●	Σάββατο	Σάββας	
β	●	κρεβάτι	ραβίνος	
δδ	●	Σαδδουκαῖος		
δ	●	ἀδηφάγος	Βούδας	βουδισμός
κκ	●	ἀκκισμός	ἀνέκκλητος	ἐκκαθάριση
		ἐκκλησία	ἐκκρεμῶ	ἐκκριση
		κακκάβι	κόκκινος	κόκκος
		κουκκίδα	λάκκος	Μέκκα

κ	<ul style="list-style-type: none"> ● κόκαλο κουκί κουκούλα ξοκλήσι στόκος 	<ul style="list-style-type: none"> κόκορας κουκουβάγια κουκουνάρι ρόκα Μαρόκο 	<ul style="list-style-type: none"> κοκίτης κουκος κουκούτσι σάκος φραγκοκλησιά
λλ	<ul style="list-style-type: none"> ● άγαλλίαση άλλαγή άλλεπάλληλος άλλοϋ άναγαλλιάζω βάλλω ειδύλλιο έλλειπτική καλλιγραφία καλλιτέχνης καλλωπίζω κόλλυβα κορυδαλλός κωμειδύλλιο μέταλλο μέλλω πολλαπλασιάζω συλλαβή συλλείτουργο συλλογίζομαι -στέλλω υπάλληλος χρυσασλίδα Έλλάδα Κεφαλληνία Βασιλίη Γαλλία καλλιέργεια Καλλιμάχος 	<ul style="list-style-type: none"> άγγέλλω άλλάζω άλλος άμιλλα άναστέλλω βδέλλα έλλειμμα έλλόγιμος καλλιέργεια καλλονή κατάλληλος κολλῶ κρύσταλλο μαλλί μεταλλείο παράλληλος πολλοί συλλαβαίνω σύλληψη σύλλογος σφάλω φελλός ψάλλω Έλληνας Κυλλήνη Βερσαλλίες Έλλη Καλλίας Ρηγίλλη βάκιλος γρύλος 	<ul style="list-style-type: none"> άλλα άπαλλάσσω άλλοπρόσαλλος άπαράμιλλος άπαλλοτριώνω δικέλλι έλλειψη θάλλω κάλλιο καλλυντικός κόλλα κοράλλι κύπελλο μᾶλλον μέλλον ποικίλλω πρωτόκολλο συλλαλητήριο συλλογή συλλυποϋμαι τριφύλλι φύλλο ψελλίζω, ψύλλος Καλλίδρομο Πέλλα Βρυξέλλες Καλλιόπη Καλλιγᾶς Σύλλας βίλα γορίλας
λ	<ul style="list-style-type: none"> ● άργιλος γρυλίζω 	<ul style="list-style-type: none"> βάκιλος γρύλος 	<ul style="list-style-type: none"> βίλα γορίλας

λ	• δολάριο μίλι παλικάρι τορπίλα	καβάλα μπάλα σέλα τρελός	κολάρο μπαλόρι τάλιρο φάκελος
μμ	• ἄμμος ἀόμματος γραμματέας γραμματική ἑκατομμύριο ἔμμετρος κάλυμμα κομμωτής πλημέλημα στέμμα συμμαθητής συμμετοχή συμμορφώνω	ἄμμωνία βάμμα γραμμάριο γραμμή ἔλλειμμα ἔμμισθος κόμμα κρεμμύδι πλημμύρα στρέμμα σύμμαχος συμμετρία τρίμμα	ἄναμμα βλέμμα γράμμα δίλημμα ἔμμεσος ἔμμονος κομμάτι λήμμα ράμμα συμμαζεύω συμμερίζομαι συμμορία Ἑμμανουήλ κτλ.
μ	• γόμα μαμή τάμα	καμιά κλάμα ρέμα	κομὸ θάμα ψέμα
νν	• βλέννα ἐννια ἐννοῶ Οὐννος Ἄννα	γενναῖος ἐννιακόσια ἐννομος Πελοπόννησος Γιάννης	γέννημα ἐννοια σύννεφο Γιάννενα Γεννάδιος
ν	• Γενάρης μάννα σονέτο	γενεά πανί τόνος	γούνα πένα κολόνα
ππ	• ἵππικὸ κάππαρη Καππαδοκία	ἵπποδρόμιο παππούς Ἴππίας	ἵππότης Ἴόππη Φίλιππος
π	• γρίπη κούπα	κάπα παπᾶς	καπέλο στέπα
pp	• αἰμορραγία ἀνάρρωση ἀπόρροια	ἄμφίρροπος ἀντίρρηση ἀπορρίπτω	ἀναντίρρητος ἀντίρροπος ἀπορρίχνω

ρρ	* άπορροφά διαρρυθμίζω ξρρινος ιδιόρρυθμος μεταρρυθμίζω παρρησία συρροή	άρρωστος έπίρρημα έτοιμόρροπος ίσορροπία μηχανορραφία παλίρροια Άντίρριο	διαρροή έπιρροή θάρρος καταρράχτης όμόρρυθμος πυρρός Σέρρες
ρ	● βοριάς εύρωστος ξεριζώνω εραψε άναρωτιέμαι καλορίζικος κάρο καρούλι	όρος Φεραίος ξεράβω (έ)ρητόρεψα άσπρόρουχα μισοραγισμένος μπάρα σαβούρα	εύρυθμία Ψαρά ξέραψα (έ)ρήγωσα κατάραχα μονορούφι κτλ. περούκα ταράτσα
σσ	● βύσσινο κασσίτερος κολοσσός λύσσα νεοσσός περισσότερος σύσσωμος τέσσερα Άλικαρνασσός Θεσσαλία Όδησσός	γλώσσα κίσσα κρόσσι μέλισσα πάσσαλος πίσσα συσσωρεύω Βασίλισσα Έδεσσα Μασσαλία Παρνασσός	θάλασσα κισσός κυπαρίσσι νάρκισσος περισσεύω συσσίτιο -τάσσω άρχόντισσα κτλ. Έλασσόνα Μεσσηνία Άβησσυνία
σ	● άλυσίδα κάσα μασόνος πασάς σουσάμι -εσα : Όλισός Κίσαβος Ρωσία	άσος κλασικός μισεύω ποτάσα φασαρία κοντέσα Κηφισία Κνωσός Βελισάριος	ατίθασος κλώσα μπούσουλας ροϋσος φουσάτο πριγκιπέσα Κηφισός Λάρισα Πατήσια

ττ	●	άττικισμός	διττός	ελάττωμα
		έλαττώνω	ήττα	κύτταρο
		περιττός	τριττός	*Αττική
		Λυκαβηττός	*Υμηττός	Λεττονία
τ	●	κότα	πίτα	Βρετανία

8. Γράφονται με γγ:

α) Οι λέξεις που γράφονταν έτσι στην αρχαία γλώσσα και τα παράγωγά τους, λ.χ. ἄγγελος, φέγγω - ἀστροφεγγιά, β) μερικές νεώτερες ελληνικές λέξεις με αρχαίο γ: ἀγγούρι, σπαράγγι, γ) μερικά ξενικά κύρια: Ἄγγλία, Οὐγγαρία και δ) μερικά οίκογενειακά.

Στὸν παρακάτω πίνακα παραθέτομε μερικές:

ἀγγούρι	βεγγαλικό	γάγγλια	γογγύζω
ἔγγαμος	ἐγγόνι	ἐγγράμματος	ἔγγραφο
ἐγγυητής	εὐαγγέλιο	ἐχέγγυο	ἱλιγγος
κλαγγή	λαρύγγι	λυγγιάζω	μηλίγγι
παλιγγενεσία	παραγγελία	σάλπιγγα	σπαράγγι
στραγγίζω	στραγγαλίζω	στρογγυλός	συγγενής
συγγνώμη	συγγραφέας	συρίγγιο	σφαλάγγι
σφίγγα	φάλαγγα	φαράγγι	φεγγάρι
φέγγω	φερέγγυος	φθόγγος	φραγγέλιο
*Αγγελόκαστρο	Μεσολόγγι	Πάγγαιο	*Αγγλία
Γάγγης	Μογγολία	Οὐγγαρία	*Άγγελος

Λέξεις με ντζ

ντζ :	βελέντζα	γάντζος	καλικάντζαρος
	μαντζούνι	μαντζουράνα	μούντζα
	μουντζούρα	μπρούντζος	νεράντζι
	παντζάρι	παντζούρι	σκαντζόχοιρος
	Μαντζουριά	Βισέντζος	Μάντζαρος

9. Σημεία στίξης

1. 'Η τελεία (.)

α) Σημειώνουμε τελεία στο τέλος μιᾶς περιόδου, πού ἔχει ἀκέραιο νόημα.

β) Τὸ ἀρχικό γράμμα τῆς λέξης στήν ἀρχή τοῦ λόγου ἢ ὕστερα ἀπὸ τελεία γράφεται μὲ κεφαλαῖο.

γ) Ὅταν ἐκφράζουμε μιὰ νέα ιδέα, δὲ σημειώνουμε μόνο τελεία, ἀλλὰ ἀρχίζουμε καινούργια γραμμή, λίγο πιὸ μέσα ἀπὸ τίς ἄλλες, καὶ τότε λέμε πὼς ἀρχίζουμε νέο **παράγραφο**.

δ) Σημειώνουμε τελεία καὶ σὲ πολλές συντομογραφίες. (Ν.Δ. = Ν. Διάταγμα).

2. 'Η ἐπάνω τελεία (·)

α) Σημειώνουμε ἐπάνω τελεία ἐκεῖ πού τελειώνει ἓνα ξεχωριστὸ τμῆμα τοῦ νοήματος, πού συμπληρώνεται παρακάτω μὲ ἄλλο. Δηλαδή ἢ ἐπάνω τελεία σημειώνεται σ' ἓνα κομμάτι λόγου μὲ κάπως ἀκέραιο νόημα καὶ δείχνει σταμάτημα μικρότερο ἀπ' ὅσο ἡ τελεία καὶ μεγαλύτερο ἀπ' ὅσο τὸ κόμμα.

β) Τὸ ἀρχικό γράμμα τῆς λέξης ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπάνω τελεία δὲ γράφεται μὲ κεφαλαῖο.

γ) 'Η ἐπάνω τελεία μέσα στήν περίοδο χωρίζει ὁμάδες ἀπὸ προτάσεις. Οἱ προτάσεις αὐτὲς ἀναμεταξύ τους χωρίζονται μὲ κόμματα:

Τ' ἀηδὸνι δὲν ἀπέθανε, | τ' ἀηδὸνι πάντα ζῆ·

ἄλλαξε τὰ φτερά του, | δὲν ἄλλαξε φωνή. (Σπ. Τρικούπης)

δ) Στὴν ἴδια φράση, ἢ ἐπάνω τελεία χωρίζει δύο μέρη, πού σχετίζονται μεταξύ τους, ἀλλὰ καὶ πού ἔχουν διαφορές, ἰδίως ὅταν τὸ δεῦτερο μέρος ἐπεξηγῇ τὸ πρῶτο ἢ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μ' αὐτό:

Αὐτὸς δὲν ἦτανε ἄνθρωπος· ἦτανε θεριό, δράκος τοῦ

βουνοῦ, στοιχειό. (Βλαχογιάννης)

3. Τὸ κόμμα (,)

Μὲ τὸ κόμμα χωρίζουμε λέξεις ἢ προτάσεις, πού πρέπει νὰ διαβάζονται κάπως χωριστά.

Ειδικότερα με τὸ κόμμα χωρίζουμε:

α) ἀσύνδετες λέξεις μέσα στὴν πρόταση:

Mās ἔδωσε μῆλα, σύκα, καρύδια καὶ κρασί.

Δὲ σημειώνουμε κόμμα, ὅταν οἱ λέξεις ἐνώνωνται με συμπλεχτικὸ ἢ διαχωριστικὸ σύνδεσμο.

Ν' ἀγοράσης ζάχαρη, σιρόπι ἢ μέλι. Οὔτε ἐσὺ οὔτε ὁ ἀδερφός σου.

β) Ἀσύνδετες ὅμοιες προτάσεις (κύριες ἢ δευτερεύουσες), με τὸ ἴδιο ἢ καὶ διαφορετικὸ ὑποκείμενο.

Ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια, | ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,

ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια, | ἀκούω τριζιμο δοντιῶν.

γ) Λέξεις καὶ φράσεις ἐπιπρόσθετες ἢ ἐπεξηγηματικές, πού μποροῦμε καὶ νὰ τις παραλείψουμε, χωρὶς νὰ ἐπηρεαστῇ τὸ νόημα τοῦ λόγου.

— Ἕνας λύκος, πολλὸ πεινασμένος, δὲν ἔβρισκε τίποτε νὰ φάῃ.

— Ὁ Θουκυδίδης, ὁ ἱστορικός, ἔγραψε τὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο (παράθεση).

— Ἡ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ μας, ὁ "Αι - Δημήτρης, εἶναι πολλὸ παλιὰ (ἐπεξηγήση).

δ. Τὴν κλητικὴ: *Λοχαγέ, Θέλω νὰ προχωρήσης.*

Μάλιστα, κυρά μου, σὲ κάλεσα.

ε. Μερικὰ μόρια ἢ ἐπιρρήματα πού μπαίνουν στὴν ἀρχὴ μιᾶς περιόδου, γιὰ νὰ τὴν συνδέσουν με τὰ προηγούμενα. Ἀποτελοῦν μία πρόταση, στὴν ὁποία παραλείπονται ὅλοι οἱ ἄλλοι ὅροι της.

— "Οχι, δὲ σᾶς γνωρίζω. — Καλά, θὰ περάσω νὰ ἰδῶ.

— Λοιπὸν, τί θὰ κάνουμε; — Naί, εἶναι πολλὸ καλός.

στ' Τὶς δευτερεύουσες ἀπὸ τὶς κύριες προτάσεις, ὅταν ἔχουμε ὑποταχτικὴ σύνταξη.

1. **Αἰτιολογικές:** Σήμερα κάνει κρύο, γιὰτὶ σιὰ βρονὰ χιονίζει.

2. **Τελικές,** ὅταν εἰσάγονται με τὸ γιὰ τὰ: — Τρῶμε, γιὰ νὰ ζοῦμε. — Πηγαίνω στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθω γράμματα.

3) **Συμπερασματικές:** Ἦταν τόσο ἄμορφα στὴν ἐξοχὴ, ὥστε κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ φύγῃ.

4) **Ὑποθετικές:** — Θὰ ἔρθω στὸ σπίτι σου, ἂν δὲν ἔχω δουλειὰ.

5) **Χρονικές:** — Ἄρχισε νὰ βρέχῃ, ὅταν μοῦ τηλεφώνησες.

6) **Παραχωρητικές** : — Οί γονεῖς μου μ' ἀγαποῦν, ἂν καὶ μὲ μαλῶνουν.

7) **Ἄναφορικές**, ὅταν δὲν εἶναι ἀπαραίτητο συμπλήρωμα στὴν κύρια πρόταση. — Ἡ πατρίδα μου, ποῦ βρίσκεται στὴν Ἑλπειρο, εἶναι ἓνα μικρὸ χωριουδάκι.

Δὲν χωρίζονται μὲ κόμμα :

α) Οἱ εἰδικές, οἱ δισταχτικές, οἱ πλάγιες ἐρωτηματικές καὶ οἱ ἀναφορικές, ὅταν εἶναι ἀπαραίτητο συμπλήρωμα στὴν κύρια πρόταση.

α) Πιστεῖω ὅτι δὲ λὲς τὴν ἀλήθεια (εἰδική).

β) Φαβήθηκα μήπως βρέξῃ (δισταχτική).

γ) Δὲν ἤξερε ποῦ νὰ πάῃ (πλάγια ἐρωτηματική).

δ) Τὸ ὄνειρο ποῦ εἶδα χθὲς μὲ τρύμαζε (ἀναφορική).

Σημ. Πολλοὶ συγγραφεῖς συνηθίζουν νὰ χωρίζουν καὶ τίς εἰδικές προτάσεις μὲ κόμμα.

4. Τὸ ἐρωτηματικό (;)

Τὸ σημειώνουμε στὸ τέλος μιᾶς φράσης ἐρωτηματικῆς.

— Πέρασες καλὰ; — Πότε θὰ πᾶς στὴν Ἀθήνα;

Δὲ σημειώνουμε ἐρωτηματικό στὴν πλάγια ἐρωτηματικὴ πρόταση.
π.χ. Τὸν ρώτησα τί ἔπαθε καὶ γιατί φώναζε.

5. Τὸ θαυμαστικό (!)

Τὸ σημειώνουμε στὸ τέλος μιᾶς φράσης ἢ λέξης, γιὰ νὰ ἐκφραστῇ θαυμασμός, χαρὰ, λύπη, ἐλπίδα, φόβος, προσταγὴ κτλ.

6. Ἡ διπλὴ τελεία (:)

Σημειώνεται, ὅταν ἀκολουθοῦν λόγια ποῦ ἀναφέρονται κατὰ λέξιν καὶ ποῦ κλείνονται σὲ εἰσαγωγικὰ ἢ μιὰ ἀπαρίθμηση, μιὰ ἐρμηνεῖα, ἓνα παράδειγμα.

π.χ. Ὁ Χριστὸς εἶπε: « Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους »

Ἔστερ' ἀπὸ τῆς διπλῆς τελείας ἡ λέξις γράφεται μὲ κεφαλαῖο στὴν ἀρχή, ὅταν ἡ διπλὴ τελεία ἔχῃ τὴν θέσιν τῆς τελείας.

7. Τ' ἀποσιωπητικά (...)

Σημειώνονται, γιὰ νὰ δείξωμε ὅτι ἀποσιωποῦμε κάτι, δηλ. ὅτι μιὰ φράσις ἔμεινε ἀτελείωτη ἀπὸ συγκίνηση, ντροπὴ, φόβο κτλ.

8. Ἡ παύλα (—)

Σημειώνεται στὸ διάλογο, γιὰ νὰ δείξῃ ἀλλαγὴ στὸ πρόσωπο ποῦ μιλεῖ.

Ἡ διπλή παύλα

Ὅταν μιὰ φράση ἢ μέρος τῆς εἶναι σημαντικό καὶ δὲ θέλωμε νὰ τὸ κλείσωμε σὲ παρένθεση, τὸ ἀπομονώνωμε ἀνάμεσα σὲ δυὸ παύλες.

10. Ἡ παρένθεση ()

Μέσα σὲ παρένθεση κλείνωμε μιὰ λέξη ἢ φράση, γιὰ νὰ ἐξηγήσω-
με προηγούμενη λέξη ἢ φράση. Ἡ φράση αὐτὴ μπορεῖ καὶ νὰ παρα-
λειφτῇ.

11. Τὰ εἰσαγωγικά (« »)

α) Τὰ σημειώνωμε, γιὰ νὰ κλείσωμε μέσα σ' αὐτὰ τὰ λόγια ἑνὸς
προσώπου, ποὺ μνημονεύονται κατὰ λέξη : Ὁ Χριστὸς εἶπε «εἰρήνη
ὑμῖν».

β) Γιὰ νὰ ξεχωρίσωμε ρητά, φράσεις ἢ λέξεις, ποὺ δὲν ἀνήκουν
στὴ συνηθισμένη γλώσσα.

γ) Σὲ τίτλους βιβλίων, θεατρικῶν ἔργων, ἐφημερίδων, σ' ἐπιγρα-
φές κτλ.

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

● Ὅταν τὸ κείμενο τῶν εἰσαγωγικῶν συνεχίζεται καὶ σὲ καινούργιο
παράγραφο, ξανασημειώνωμε στὴν ἀρχὴ τοῦ τὰ εἰσαγωγικά τοῦ τέλους
(»), ἐνῶ ὁ προηγούμενος παράγραφος, ποὺ τελειώνει κλείνει χωρὶς
εἰσαγωγικά.

● Ἡ τελεία, ἢ ἐπάνω τελεία καὶ τὸ κόμμα σημειώνονται ἔξω ἀπὸ
τὰ εἰσαγωγικά· τὸ ἐρωτηματικὸ καὶ τὸ θαυμαστικὸ μέσα (ἐκτὸς ἂν
δὲν ἀνήκουν στὸ κλεισμένο στὰ εἰσαγωγικά κείμενο). Τὸ ἴδιο γίνεται
καὶ στὴν παρένθεση.

10. Τὸ τελικὸ ν

Πότε φυλάγεται:

τὸν ἄνεμο
τὴν Κνωιακὴ
ἕναν ξένο
τὴν πάντοερα
δὲν ἦρθες
μὴν τραβιέσαι
σὰν ψάρι

- Ὄταν ἡ ἀκόλουθη λέξι ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν ἢ σύμφωνα στιγμαῖο (κ, π, τ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ, ξ, ψ).

Πότε χάνεται:

τὸ φαρμακοποιὸ
τὴ βιβλιοθήκη
τὴ μηχανή
ἕνα χρόνο
ἕνα μῆνα
τὴ σταμάτησα
μὴ δὲ βροῆκες;

- Ὄταν ἡ ἀκόλουθη λέξι ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνα ἐξακολουθητικὸ (γ, β, δ, χ, φ, θ, λ, μ, ν, ρ, σ, ζ).

Παρατηρήσεις

Τὸ τελικὸ ν φυλάγεται πάντοτε: στὸ ἄρθρο τῶν : τῶν μηνῶν, στὴν προσωπικὴ ἀντωνυμία τρίτου προσώπου τόν: τὸν βρίζω, στοὺς συνδέσμους ἄν, ὅταν, πρὶν: ἄν φύγῃς, ὅταν θελήσῃς, πρὶν διαβῆς, στὰ ἐπιρρήματα σχεδόν, λοιπόν, προπάντων.

Τὸ τελικὸ ν χάνεται συνήθως στὶς ἀντωνυμίες αὐτός, ἐκεῖνος, τοῦτος, ὅταν ἀκολουθῇ ἄρθρο καὶ φυλάγεται τὸ τελικὸ ν τῆς αἰτιατικῆς : αὐτό(ν) τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ ἐκεῖνον τὸ δρόμο (γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ τὸ ἀρσενικὸ ἀπὸ τὸ οὐδέτερο).

11. Τὰ συμφωνικά συμπλέγματα

Ἐπειδὴ τὰ συμφωνικά συμπλέγματα εἶναι ποικίλα καὶ δὲ γρά-
φονται ὁμοίμορφα, γι' αὐτὸ παραθέτομε τὰ παρακάτω παραδείγματα:

χτ. — ἀδράχτι	καρδιοχτύπι	ἀπρόσεχτος
ἀνεμοδείχτης	ὄχτῳ	ταχτικός
ἀποχτῶ	στάχτη	δέχτηκε
ἀντίχτυπος	σφαχτὰ	καταβρέχτηκε
καταχτῶ	χτίζω	κηρύχτηκε
δάχτυλο	χτυπῶ	σφίχτηκε
κτ. — ἀκτὴ	ἔκτακτος	ἐκτελῶ
ἀνάκτορα	ἔκταση	ἐκτιμῶ
φτ. — κλέφτης	πέφτω	φτύνω
καθρέφτης	φτωχὸς	κοφτὸς
ράφτης	φτερό	σκυφτὸς
πτ. — ἐπισκέπτης	νιπτήρας	προληπτικός
λεπτὸς	περίπτωση	ἐπαναληπτικός
στ. — ἀγωνίστηκα	κρεμάστηκα	συμβιβαστῶ
δοξάστηκα	μεταχειρίστηκα	χτενιστῶ
σθ. — αἰσθάνομαι	μισθωτῆς	προσθηκη
μισθὸς	προσθέτω	Κλεισθένης
σκ. — ἄσκημος	σκίζω	μοσκοβολῶ
σκόνη	σκίσο	σκολνῶ
σχ. — ἀσχολία	μοσχάτο	σχέδιο
λέσχη	Πάσχα	σχολεῖο
μπ. — ἀκουμπῶ	κολυμπῶ	θαμπώνω
μβ. — ἄμβωνας	θρίαμβος	συμβαδίζω
ἐμβατήριο	συμβολή	συμβόλαιο
μ. — ἀπόγεμα	ψέμα	βασίλεμα
ρέμα	κλάμα	φύτεμα
υμ(βμ) γεῦμα	ἐγκαυμα	πνεῦμα
θαῦμα	θαυμάζω	πολίτευμα
ψ. — δούλεψη	κάψα	ἀγρίεψη
χώνεψη	κλάψα	γιάτρεψη κτλ.

Πώς πρέπει νά λέγωνται καί νά γράφονται

ἀνακατώνω	καί ὄχι	ἀνεκατώνω
γαλατερό	» »	γαλαχτερό
γεμάτος	» »	γιομάτος
γερτός	» »	γυρτός
κρεμμύδι	» »	κρομμύδι
μυρωδιά	» »	μυρουδιά
πετυχαίνω	» »	ἐπιτυχαίνω
πληρώνω	» »	πλερώνω
φιλενάδα	» »	φιλινάδα
φλούδα	» »	φλοίδα
φτιάνω	» »	φκιάνω

12. Γράφονται μέ κεφαλαῖο

1. Τά κύρια ὀνόματα γράφονται μέ κεφαλαῖο στήν ἀρχή:

Κώστας, Ἑλένη, Ἑλλάδα, Πάρηθη

Κύρια ὀνόματα λογαριάζονται. α) Τά ἐθνικά: Ἕλληνες, Γάλλοι, Μεσολογγίτες.

β) Τά ὀνόματα τῶν μηνῶν, τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδας καί τῶν γιορτῶν: Μάρτης, Δευτέρα, Χριστούγεννα.

γ) Τά ὀνόματα τῶν ἔργων τῆς λογοτεχνίας καί τῆς τέχνης: ἡ Ἰλιάδα τοῦ Ὁμήρου, ὁ Παρθενώνας.

δ) Τά ὀνόματα τῶν δρόμων, τῶν πλατειῶν, τῶν συνοικιῶν τῶν τοποθεσιῶν: ὁδός Πανεπιστημίου, Ὁμόνοια, Κυψέλη.

ε) Οἱ λέξεις Θεός, Χριστός, Παναγία, Ἅγιο Πνεῦμα καί τά συνώνυμά τους: Πανάγαθος, Παντοδύναμος, Μεγαλόχαρη. Ὅταν πρόκειται γιά τούς θεούς τῆς μυθολογίας, τὸ θεὸς γράφεται μέ μικρὸ.

στ) Οἱ προσωποποιημένες ἰδέες: Δίκαιο—Ἐλευθερία—Πολιτεία.

Μέ μικρὸ γράμμα στήν ἀρχή γράφονται: α) Τά παράγωγα τῶν κυρίων ὀνομάτων καί τῶν ἐθνικῶν: ὁμηρικὴ ποίηση, πλατωνικοὶ διάλογοι, πασχαλινός, ἐλληνικός, πατριώτης. β) Τά ἐπίθετα ποὺ σημαίνουν ὀπαδὸς ὀργανισμῶν: χριστιανός, καθολικός, διαμαρτυρόμενος.

13. Ὄρθογραφικοί κανόνες γιὰ τὰ ἄρσενικά οὐσιαστικά

ἐλαιώνας
ἀνθώνας
ἀμπελώνας
Μαραθώνας
Κιθαιρώνας

- Τὰ λήγοντα σὲ **-ωνας** προπαροξύτονα περιεκτικά καὶ τοπωνυμικά οὐσιαστικά γράφονται μὲ **-ω**.

Ἐξαιροῦνται : ἀλαζώνας, ἡγεμόνας, κανόνας, συνδαιτυμόνας, Μακεδόνας Στυμόνας.

γείτονας
ἐπιστήμονος
ἀκτήμονας
ἄξονας

- Τὰ λήγοντα σὲ **-ονας** προπαροξύτονα οὐσιαστικά γράφονται μὲ **-ο**.

Πάγωνας
Πλάτωνας
Ἀπόλλωνας
Λάκωνας

- Τὰ κύρια καὶ ἔθνικα προπαροξύτονα τὰ λήγοντα σὲ **-ωνας** γράφονται μὲ **-ω**.

Ἐξαιροῦνται : Ἀγαμέμνωνας, Ἰάσωνας, Ἀλιάκμωνας, Ἀρίωνας κ. ἄ.

κρατήρας
φωστήρας
ἀνεμιστήρας
ἀναπτήρας

- Τὰ λήγοντα σὲ **-ηρας** ἄρσενικά οὐσιαστικά γράφονται μὲ **-η**.

Ἐξαιρεῖται τὸ : μάρτυρας.

Παντοκράτορας
αυτοκράτορας
εισπρακτορας
Νέστορας

■ Τὰ λήγοντα σὲ **-ορας** προπαροξύτονα οὐσιαστικά γράφονται μὲ **-ο**.

στρατιώτης
ιδιώτης
νησιώτης
πατριώτης

■ Τὰ περισσότερα ἀρσενικά οὐσιαστικά τὰ λήγοντα σὲ **ώτης** καὶ **-ιώτης** γράφονται μὲ **-ω**.

Ἐξαιρῶνται: ἀγρότης, δημότης, ἱππότης, συνομότης καὶ τοξότης.

Ρομελιώτης
Ἑπειρώτης
Καρπηνσιώτης
Χιώτης
Αἰγιώτης

■ Τὰ ἐθνικά ἀρσενικά οὐσιαστικά ποὺ λήγουν σὲ **-ώτης** καὶ **-ιώτης** γράφονται μὲ **ω**.

μαθητής
καθηγητής
φοιτητής
ἀθλητής

■ Τὰ λήγοντα σὲ **-τής** ἀρσενικά γράφονται μὲ **-η**.

Ἐξαιρῶνται: κριτής, ἰδρυτής, μνηστής.

Παναγής
Κωστής
Παντελής
Κοραῖς κτλ.

■ Τὰ λήγοντα σὲ **-ης** ἀνισοσύλλαβα νεοελληνικά βαφτιστικά καὶ οἰκογενειακά, ὅταν τονίζονται στὴ λήγουσα, παίρνουν **ὄξεϊα**. Παίρνουν περισπωμένη τ' ἀρχαῖα κύρια ὀνόματα: Ἡρακλῆς, Περικλῆς, Σοφοκλῆς κτλ.

Λουκᾶς
Θωμᾶς
Μηνᾶς
Παλαμᾶς
Σκουφᾶς

- Τὰ τονιζόμενα στή λήγουσα βαφτιστικά καί οἰκογενειακά παίρνουν περισπωμένη.

Πειραιᾶς
Καναδάς
Μιστραῶς κτλ.

- Οἱ τοπωνυμίες σέ -ας τονιζόμενες στή λήγουσα παίρνουν ὀξεῖα.

πολεμιστής
ἀνθρωπιστής
ζυγιστής

- Τ' ἄρσενικά σέ (ιστής) γράφονται μέ ι καί η.

Ἐξαιροῦνται: δανειστής, ληστής.

Ἀνατολίτης
Λιβαδίτης
Μεσολογγίτης
Πολίτης κτλ.

- Τὰ ἐθνικά σέ (ίτις) γράφονται μέ ι καί η.

Ἐξαιροῦνται: Ἀγιορείτης, Πηλιορείτης καί Αἰγινήτης.

14. Ἀνακεφαλαιωτικός πίνακας γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν ἀρσενικῶν οὐσιαστικῶν

<p>-ωνας (παροξύτονα)</p>	<p>ἐλαιῶνας ἀνθῶνας Μαρθῶνας ἔξαιροῦνται : ἀλαζῶνας ἠγεμόνας κανῶνας Μακεδόνας</p>	<p>-ορας (προπαροξ.)</p>	<p>παντοκράτορας εἰσπρακτορας αὐτοκράτορας</p>
<p>-ονας (προπαροξ.)</p>	<p>γείτονας ἐπιστήμονας ἀκτήμονας κτλ.</p>	<p>-ωτης</p>	<p>στρατιώτης ιδιώτης πατριώτης κτλ. ἔξαιροῦνται : ἀγρότης δημότης τοξότης</p>
<p>-ωνας (κύρια καὶ ἔθν. προπαροξύτονα)</p>	<p>Πάροννας Πλάτωνας Ἀπόλλωνας κτλ. ἔξαιροῦνται : Ἀγαμέμνονας Ἰάσωνα Ἀλιάκμονας κᾶ.</p>	<p>-ωτης (ἔθνικ. ἄρσ.)</p>	<p>Ρομελιώτης Ἡπειρώτης Καρπενησιώτης κτλ.,</p>
<p>-ηρας</p>	<p>κοιτήρας φωστήρας ἀνεμιστήρας κτλ. ἀλλὰ μάρτυρας</p>	<p>-ητής</p>	<p>μαθητής καθηγητής φοιτητής κτλ. ἔξαιροῦνται : κριτής ἰδρυτής μηρυτής</p>

<p>-ης (βαφτιστικά, οικογενειακά)</p>	<p>Παναγής Κωστής Παντελής άλλα Ἑρακλῆς Περικλῆς Σοφοκλῆς</p>	<p>-ιστής</p>	<p>πολεμιστής ἀνθρωπιστής ζυγιστής ἐξαιροῦνται : δανειστής ληστής</p>
<p>-ᾶς</p>	<p>Λουκᾶς Θωμᾶς Μηνᾶς κτλ.</p>	<p>-ίτης</p>	<p>Ἀνατολίτης Λιβαδίτης Μεσολογγίτης Πολίτης κτλ.</p>
<p>-ᾶς (τοπωνυμ.)</p>	<p>Πειραιᾶς Καναδάς Μιστράς κτλ.</p>		<p>ἐξαιροῦνται : Ἁγιορείτης Πηλιορείτης Αἰγινήτης</p>

15. Ὄρθογραφικοί κανόνες γιὰ τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικά

ἡ ψυχὴ
ἡ τιμὴ
ἡ γνώμη
ἡ δρόση
ἡ Ἄρτεμη
ἡ Νεάπολη κτλ.

- Τὰ θηλυκὰ σὲ (ι) γράφονται στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ πάντοτε μὲ **η**.

ἡ σκέψη οἱ σκέψεις
ἡ βλέψη οἱ βλέψεις
ἡ δύναμη οἱ δυνάμεις
ἡ αἴσθησις οἱ αἰσθήσεις
ἡ ἐπίσκεψη οἱ ἐπισκέψεις
ἡ ὑπόθεσις οἱ ὑποθέσεις κτλ.

- Μερικὰ θηλυκὰ σὲ **-η** εἶναι ἀρχαϊκόλιτα καὶ σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸ σὲ **-εις**

Πατρίδα
σφραγίδα
σαπίλα
μανοῖλα

- Τὰ θηλυκὰ ποὺ λήγουν σὲ **-ιδα** καὶ **-ιλα** γράφονται μὲ **ι**.

Ἐπίσης τὰ ὑποκοριστικά σὲ (**-ίτσα**): Ἐλενίτσα, μηλίτσα ἀλλὰ θείτσα.

βραδιά
ἐλιά
κερασιά
ξενιτιά
βαριά

- Τὰ περισσότερα ὀξύτονα θηλυκὰ σὲ (**-ιά**) γράφονται μὲ **ι**.

Γράφονται μὲ **ει** τὰ παραγόμενα ἀπὸ ρήματα σὲ **-εῦω** : γιαιτρεία, δουλειά, παντρεία.

<p>ἀξία σοφία φιλία γωνία τυρανία Ἀσία κτλ.</p>	<p>■ Τὰ παροξύτονα θηλυκά σὲ (ία) γράφονται μὲ ι.</p>
<p>ἀροῶστια περηφάνια ζήλια ὀφάνια φτήνια κτλ.</p>	<p>■ Οἱ λέξεις ποὺ ἔχουν καταχρηστικό δίφθογγο στὴ λήγουσα γράφονται μὲ ι.</p>
<p>βασιλεία λατρεία νηστεία θεραπεία</p>	<p>■ Ὅσα παράγονται ἀπὸ ρήματα σὲ -εύω γράφονται μὲ ει.</p>
<p>βαρεία ὄξεια πλατεία εὐθεία</p>	<p>■ Τὰ θηλυκά ποὺ παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα σὲ -υς γράφονται μὲ ει. Μὲ οἱ γράφεται τὸ Τροία.</p>
<p>ἀμέλεια εὐγένεια ἀλήθεια Ἰφιγένεια κτλ.</p>	<p>■ Τὰ προπαροξύτονα θηλυκά σὲ (ία) γράφονται μὲ ει.</p>

Γράφονται με οι :

ἄγνοια, διχόνοια, ὁμόνοια, ἔννοια, εὐνοια,
πρόνοια, παλίρροια, Εὔβοια, διάνοια,
δύσπνοια, διάροια.

Σημ. Τὰ παραπάνω ἔχουν γιὰ δεύτερο συνθετικό τις ἀρχαίες λέξεις :
βοῦς, νοῦς, ροῦς, πνοῦς.

μέλισσα
ἀρχόντισσα
γειτόνισσα
Σαμώτισσα

■ Τὰ θηλυκὰ σέ (ισα) γράφονται
μὲ **ι** καὶ δύο **σ**.

μαθήτρια
ἐργάτρια
γυμνάστρια
πωλήτρια

■ Τὰ θηλυκὰ σέ (τρια) γράφονται μὲ **ι**.

ἀδελφαί
σημαίαι
περικεφαλαίαι
Νίκαιαι

■ Τὰ λήγοντα σέ (εα) θηλυκὰ γρά-
φονται **αι**.
Γράφονται μὲ **αι** καὶ τὰ προπαροξύ-
τονα κύρια.

Γράφονται με ε :

ιδέα, θέα, νέα, παρεία, Νεμέα,
Τεγέα, Κέα.

λόκαινα
Γιώργαινα
φάλαινα
δράζαινα

■ Τὰ προπαροξύτονα σέ (ενα) γρά-
φονται μὲ **αι**.

16. Ἀνακεφαλαιωτικός πίνακας γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν δηλυκῶν οὐσιαστικῶν

-ή	φυχή τιμή γνώμη κτλ.	-εία (εύω)	βασίλεια λατρεία νηστεία κτλ.
-ιδα -ιλα	πατριδα σφραγίδα σαπίλα κτλ.	-εία (ύς)	βαρεία ὄξεια πλατεία κτλ. ἀλλά Τροία
-ιτσα	Ἑλενίτσα μηλίτσα ἀλλὰ θείτσα	-εία (προπαροξ.) -οια	ἀμέλεια εὐγένεια ἀλήθεια ἄγνοια διχόνοια ὀμόνοια εὐνοια πρόνοια κ.ἄ.
-ιά	βραδιά ἐλιά κερασιά κτλ. ἔξαιροῦνται : γιατρεία (εύω) δουλεία παντρεία	-σσα -τρια	μέλισσα ἀρχόντισσα κτλ. μαθήτρια ἐογάτρια κτλ.
-ία	ἀξία σοφία γονία κτλ.	-αία	αὐλαία σημαία κτλ. ἔξαιροῦνται ιδέα, παρέα θέα, Νεμέα νέα, Κέα
-ια	ἀφρώστια ζήλια φτήγια κτλ.	-αινα	λύκαινα φάλαινα κτλ.

17. Ὄρθογραφικοί κανόνες γιὰ τὰ οὐδέτερα

εἶο

γραφεῖο
σχολεῖο
ιατρεῖο
φαρμακεῖο
βιβλιοπωλεῖο

- Τὰ λήγοντα σὲ **(ιο)** παράγωγα οὐδέτερα, ποὺ φανερώνουν τόπο, γράφονται μὲ **ει**.

Γράφονται μὲ **ι** τὰ προπαροξύτονα :
ἐστιατόριο, φυλάκιο, βιβλιόριο.

-ιο

τετράδιο
κατεβόδιο
γέλιο
συχώριο
ἐμπόδιο

- Τὸ οὐδέτερο σὲ **(ιο)** γράφονται μὲ **ι**

Γράφονται μὲ **ει** :
ισόγειο, ὑπόγειο, ἀπόγειο

-ριό

καμπαναριό
πλυσταριό
νοικοκυριό
συμπεθεριό

- Τὰ οὐδέτερα σὲ **(ριό)** γράφονται μὲ **ι**.

Γράφεται μὲ **ει** τὸ μαγειριό.

-τήριο

δικαστήριο
γυμναστήριο
πιεστήριο
ἐργαστήριο

- Τὰ οὐδέτερα σὲ **(τήριο)** γράφονται μὲ **η** καὶ μὲ **ι**

Ἐξαιροῦνται : μαρτύριο, χτήριο.

-ητό

βογκητό
ἀγκομαχητό
ξεφωνητό
παραμιλητό

- Τὰ ουδέτερα σὲ (ιτό) γράφονται συνήθως μὲ η.

ι

χιόνι
χέρι
πόδι
πουλί
χαρτί
φομι
μολύβι

- Ὅλα τὰ ουδέτερα σὲ (ι) γράφονται μὲ ι.

Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται μὲ υ : στὴν ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ : τὸ βράδυ, τὸ δόρυ, τὸ ὄξυ καὶ σὲ ὅλες τὶς πτώσεις : τὸ δάκρυ, τὸ δίχτυ, τὸ στάχυ.

ἰδι

ταξίδι
βασιδί
φίδι
ξίδι

- Τὰ ουδέτερα σὲ (ἰδι) γράφονται μὲ ι

Ἐξαιροῦνται : κρεμμύδι, καρδί, μύδι, φρούδι ἀντικλειδί, στρείδι Παλαμίδι.

-όνι

λεμόνι
τιμόνι
κανόνι
χελιδόνι

- Τὰ ουδέτερα σὲ (όνι) γράφονται μὲ ο.

Γράφονται μὲ ω :
ἀλώνι, κιδώνι, παραγώνι.

-ήρι

ποτήρι
ποτιστήρι
ξυπνητήρι
πατητήρι

- Τὰ συδέτερα σὲ **(τίρι)** γράφονται με **η** .

Ἐξαιροῦνται τὰ σύνθετα με τὸ τυρί:
κεφαλοτύρι, ψωμοτύρι

-ωμα

ἀξίωμα
δῶλωμα
μίσθωμα
πτῶμα

- Τὰ συδέτερα σὲ **(-ωμα)** γράφονται με **ω** .

Ἐξαιροῦνται τὰ: κόμμα, ὄνομα, στόμα.

18. Ἀνακεφαλαιωτικός πίνακας γιὰ τὴν ὀρθογραφία τῶν οὐδετέρων

-εῖο (φανερ. τόπο)	γραφεῖο σχολεῖο ιατρεῖο κτλ.	-όνι	λεμόνι τιμόνι κανόνι κτλ.
-ιο (προπαροξ.)	ἐστιατόριο φυλάκιο	-ώνι	άλωνι κυδώνι παραγώνι
-ιο	τετραδίο γέλιο ἐμπόδιο κτλ.	-ηρι	ποτήρι ποτιστήρι ξυπνητήρι πατητήρι κτλ. Ἐξαιροῦνται : κεφαλοτύρι ψωμοτύρι
-ριό	καμπαναριό πλυσταριό νοικοκυριό κτλ. ἀλλὰ μαγειρειό.	-ωμα	στοῶμα χοῶμα μίσθωμα δόλωμα Ἐξαιροῦνται : ὄνομα κόμμα στόμα.
-τήριο	δικαστήριο γυμναστήριο ἐργαστήριο κτλ. Ἐξαιροῦνται : μαρτύριο χτίριο.		
-ητό	βογκητό ξεφωνητό παραμιλητό		
-ι	χιόνι χέρι πόδι Ἐξαιροῦνται : βράδυ δάκρυ δίχτυ στάχυ		

19. Ὄρθογραφικοί κανόνες γιὰ τὰ ἐπίθετα

-ικός

λογικός
ναυτικός
ἀθλητικός
γνωστικός
Ἑλληνικός
εὐγενικός

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(ικός)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται : γλυκός, λιβυκός, θηλυκός, δανεικός καὶ τὸ οὐσιαστικὸ Κεραμεικός.

-ιμος

φρόνιμος
γόνιμος
χρήσιμος
νόστιμος
ἄτιμος
μάχιμος
πένθιμος
ἠφέλιμος

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(ιμος)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται : Ὅσα εἶναι σύνθετα μὲ τὸ θυμός (εὐθυμός, πρόθυμος), τὰ σύνθετα μὲ τὸ ὄνομα σῆμα, δῆμος, φήμη, σχῆμα (συνώνυμος, ὁμώνυμος, ἄσχημος, διάσημος, ἀπόδημος, περίφημος, ἄσχημος κτλ.) καὶ τὰ ἔτοιμος, νήδυμος.

-ινος

πράσινος
κόκκινος
χειμερινός
ἀληθινός
μακρινός
βραδινός
Ἀλεξανδρινός
Καλαβρυτινός

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(-ινος)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται : φωτεινός, σκοτεινός, ἔλεινός, ὄρεινός, κλεινός, ταπεινός, ὑγεινός, ποθεινός, φθηνός.

-ΙΟΣ

ἄγιος
ἄξιος
ἄγριος
αἰώνιος
τίμιος
οὐράνιος
σεβάσμιος

■ Τὰ λήγοντα σὲ (**ιος**) προπαροξύτονα ἐπίθετα γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται: ἄδειος, τέλειος, βόρειος, ἐπίγειος, ὑπόγειος, πρόβειος, ἀντρίκειος, γυναικειος· ὅμοιος—ἀλληλέγγυος καὶ τὰ παραγόμενα ἀπὸ ὀνόματα προσώπων: πυθαγόρειος, κυκλώπειος κτλ.

-ΕΪΟΣ

ἀστεῖος
λεῖος
θεῖος
οἰκεῖος

■ Τὰ ἐπίθετα σὲ (**ιος**) γράφονται μὲ **ει**,

Ἐξαιροῦνται: γελοῖος, κρύος.

-ΗΡΟΣ

ἀνθηρὸς
ζωηρὸς
πονηρὸς
τολμηρὸς

■ Τὰ ἐπίθετα σὲ (**ιρός**) γράφονται μὲ **η**.

Ἐξαιροῦνται: ἀρμυρὸς, βλοσυρὸς, ἰσχυρὸς ὀχυρὸς, ποὺ γράφονται μὲ **υ**.

-ΙΣΙΟΣ

βοννίσιος
σπιτίσιος
παλικαρσίσιος
ἀρνίσιος

■ Τὰ ἐπίθετα σὲ (**ισίος**) γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται καὶ γράφονται μὲ **η**: γνήσιος, ἡμερῆσιος, ἐτήσιος καὶ τὰ ἔθνικα Ἐφτανήσιος, Δωδεκανήσιος κτλ.

-ΑΪΟΣ

γενναῖος
τελευταῖος
ώραῖος

■ Τὰ λήγοντα σὲ (**εός**) ἐπίθετα γράφονται μὲ **αι**.

Ἐξαιροῦνται: νέος, ἄθεος.

-λέος

πειναλέος
πληρωτέος
ρομαλέος
προακτέος

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(-λέος)** καὶ **(-τέος)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ε**.

Ἐξαιροῦνται : κεφαλαῖος, τελευταῖος.

-ιστικός

ἀπελπιστικός
δροσιστικός
ποτιστικός

■ Τὰ ἐπίθετα σὲ **(ιστικός)** γράφονται μὲ **ι**.

Ἐξαιροῦνται : ἐλκυστικός, μεθυστικός, ἀναμνηστικός, ἀποκλειστικός, πειστικός, δαμνιστικός, ἀθροιστικός κτλ. ηστικός, μυστικός.

-ωπός

ἀγριωπός
κιτρινωπός
πρασινωπός
χαρωπός

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(οπός)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ω**.

-ωτός

ἀγκαθωτός
θολωτός
μεταξωτός
σηκωτός
σπαθωτός
φτερωτός

■ Τὰ λήγοντα σὲ **(οτός)** ἐπίθετα γράφονται μὲ **ω**.

20. Πίνακας ἀριθμητικῶν

Ἀραβικά ψηφία	Ἑλληνικά σημεῖα	Ἀπόλυτα ἀριθμητικά	Ταχτικά ἀριθμητικά
1	α'	ἕνας, μία, ἕνα	πρῶτος, πρώτη, πρῶτο
2	β'	δύο	δεύτερος
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος
4	δ'	τέσσερεις, τέσσερα	τέταρτος
5	ε'	πέντε	πέμπτος
6	ς'	ἕξι	ἕκτος
7	ζ'	ἑπτὰ (ἑφτά)	ἕβδομος
8	η'	ὀχτώ	ὀγδοος
9	θ'	ἐννέα (ἐννιά)	ἐνατος
10	ι'	δέκα	δέκατος
11	ια'	ἕντεκα	ἐνδέκατος
12	ιβ'	δώδεκα	δωδέκατος
13	ιγ'	δεκατρία	δέκατος τρίτος
14	ιδ'	δεκατέσσερα	δέκατος τέταρτος
15	ιε'	δεκαπέντε	δέκατος πέμπτος
16	ις'	δεκαἕξι	δέκατος ἕκτος
17	ιζ'	δεκαεπτὰ (δεκαεφτά)	δέκατος ἕβδομος
18	ιη'	δεκαοχτώ	δέκατος ὀγδοος
19	ιθ'	δεκαεννέα	δέκατος ἐνατος
20	κ'	εἴκοσι	εἰκοστός
21	κα'	εἴκοσι ἕνας, εἴκοσι μία εἴκοσι ἕνα	εἰκοστός, πρῶτος
30	λ'	τριάντα	τριακοστός
40	μ'	σαράντα	τεσσαρακοστός
50	ν'	πενήντα	πεντηκοστός
60	ξ'	ἕξήντα	ἕξηκοστός
70	ο'	ἑβδομήντα	ἑβδομηκοστός
80	π'	ὀγδόντα	ὀγδοηκοστός
90	χ'	ἐνενήντα	ἐνενηκοστός
100	ρ'	ἑκατό	ἑκατοστός
101	ρα'	ἑκατὸν ἕνας, ἑκατό μία ἑκατὸν ἕνα	ἑκατοστός, πρῶτος

Άραβικά ψηφία	Έλληνικά σημεία	Άπόλυτα αριθμητικά	Ταχτικά αριθμητικά
200	σ'	διακόσιοι, -ες, -α	διακοσιοστός
300	τ'	τριακόσιοι, -ες, -α	τριακοσιοστός
400	υ'	τετρακόσιοι, -ες, -α	τετρακοσιοστός
500	φ'	πεντακόσιοι, -ες, -α	πεντακοσιοστός
600	χ'	έξακόσιοι, -ες, -α	έξακοσιοστός
700	ψ'	έπτακόσιοι, -ες, -α	έπτακοσιοστός
800	ω'	όχτακόσιοι, -ες, -α	όχτακοσιοστός
900	Ϟ	έννιακόσιοι, -ες, -α	έννιακοσιοστός
1.000	,α	χίλιοι, χίλιες, χίλια	χιλιοστός
2.000	,β	δύο χιλιάδες	δισχιλιοστός
10.000	,ι	δέκα χιλιάδες	δεκακισχιλιοστός
100.000	,ρ	έκατό χιλιάδες	έκατοντακισχιλιοστός
1.000.000		ένα εκατομμύριο	εκατομμυριοστός

Παρατηρήσεις

1. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά ἀπὸ τὸ ἕνα ὡς τὸ εἴκοσι γράφονται μὲ μιὰ λέξη : δεκατορία, δεκατέσσερα, δεκαπέντε.

2. Τὰ ἀριθμητικά ἕνα, ἕξι, ἑπτὰ, ἑκατὸ, ἀπλὸς καὶ τὰ παράγωγα αὐτῶν (ἑξήντα, ἑξηκοστός κτλ.) παίρνουν δασεία.

3. Τὰ ἀριθμητικά : ἐννέα ἢ ἐννιά, ἐννιακόσια, ἐννιακοσιοστός, γράφονται μὲ δύο (**vv**). Τὰ ἑνατος, ἐνενήντα, ἐνενηκοστός, γράφονται μὲ ἕνα (**v**). Ὅπου δηλαδή μετὰ τὸ **v** ὑπάρχουν δύο φωνήεντα τὸ **v** διπλασιάζεται (ἐννιά—ἐννέα).

4. Τὰ ἀριθμητικά ποὺ λήγουν σὲ -ήντα γράφονται μὲ **η** καὶ παίρνουν ὀξεῖα : ἐξήντα, ἑβδομήντα.

5. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά τρεῖς καὶ τέσσερες γράφονται μὲ **ει**, ἀλλὰ τρία μὲ **ι**.

6. Τὰ ἀριθμητικά, ποὺ εἶναι σύνθετα μὲ τὸ μισός, ὅταν τὸ πρῶτο συνθετικό τους εἶναι τὸ ἀρσενικὸ ἕνας ἢ τὸ θηλυκὸ μία γράφονται μὲ ἦτα (**η**)· π.χ. ἐνάμιση χρόνος, ἐνάμιση τόνο ξύλα, μιάμιση μέρα.

Σὲ ὅλες τὶς ἄλλες περιπτώσεις γράφονται μὲ γιώτα (**ι**) : ἐνάμισι μέτρο, ἐξήμισι δραχμές κτλ.

21. Πώς γράφεται τὸ ἐπίθετο «πολύς»

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ὄνομ.	ὁ	πολύς	ἡ	πολλή	τό	πολύ
Γεν.		—	τῆς	πολλῆς		—
Αἰτ.	τόν	πολύ	τήν	πολλή	τό	πολύ
Κλητ.		—		—		—

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ὄνομ.	οἱ	πολλοί	οἱ	πολλές	τά	πολλά
Γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
Αἰτ.	τούς	πολλοὺς	τίς	πολλές	τά	πολλά
Κλητ.	—	πολλοί	—	(πολλές)	—	(πολλά)

Παρατήρηση: Τὸ ἐπίθετο πολύς γράφεται μέ ἕνα λ καί υ στήν ὀνομαστική καί αἰτιατική τοῦ ἀρσενικοῦ καί τοῦ οὐδετέρου τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ· σέ ὅλες τίς ἄλλες περιπτώσεις γράφεται μέ δύο λ καί σχηματίζεται ὅπως τὰ ἐπίθετα σέ -ος -η -ο.

22. Ἡ ὀρθογραφία τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων

-ώτερος - ώτατος

νεώτερος - ώτατος
σφώτερος - ώτατος
στενώτερος - ώτατος
ξερώτερος - ώτατος
συντομώτερος - ώτατος
ιερώτερος - ώτατος

■ Τά παραθετικά τῶν ἐπιθέτων σέ (-ότερος - ώτατος) γράφονται μέ ω στήν παραλήγουσα, ὅταν ἡ προηγούμενη συλλαβή ἔχει ε ἢ ο καί δέν εἶναι θέσει μακρόχρονη. Ἀλλιῶς γράφονται μέ ο .

σεμνότερος - ώτατος
ψηλότερος - ώτατος
ἐνδοξότερος - ώτατος
ὀρθότερος - ὀρθότατος
ἄθωότερος - ώτατος
βεβαίότερος - ώτατος.

■ Τά παραθετικά τῶν ἐπιθέτων γράφονται μέ ο, ὅταν ἡ προηγούμενη συλλαβή εἶναι μακρόχρονη ἢ θέσει μακρόχρονη.

Προσοχή! Θέσει μακρόχρονη λέγεται ἡ συλλαβή, πού ἔχει βραχύχρονο φωνῆεν, ἀλλά ὕστερ' ἀπὸ αὐτό ἀκολουθεῖ διπλό σύμφωνο ἢ δύο ἢ τρία σύμφωνα.

δυνατότερος - ώτατος
νεαρότερος - ώτατος
λιγότερος —
ἰσχυρότερος - ώτατος
ἡσυχότερος - ώτατος

■ Τά παραθετικά τῶν ἐπιθέτων σέ **ος**, μέ δίχρονο στήν παραλήγουσα, ἀδιάφορα ἂν αὐτό εἶναι μακρόχρονο ἢ βραχύχρονο, γράφονται μέ ο .

φυσικότερος - ότατος
ἀξιότερος - ότατος
χρησιμότερος - ότατος
ἀληθινότερος - ότατος

■ Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων
σέ **-ικός, -ιος, ιμος, -ινός** γρά-
φονται μὲ **ο**.

■ Τὰ παραθετικά ἐπίθετα καὶ ἐπιρρήματα σέ **(ίτερος) - (ίτατος) - (ίτερα) - (ίτατα)**, γράφονται μὲ **υ** : **μεγαλύτερος, πλατύτερος, γλυκύτερα, ἐκτός ἀπὸ τὸ νωρίτερα.**

23. Ἡ ὀρθογραφία τῶν ἀντωνυμιῶν

ἀπό μένα
γιὰ σένα
κατὰ σᾶς
ἔλα σὺ
καλὲ σὺ
πότε σὺ

■ Οἱ ἀντωνυμίες ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ **ε**, ἂν προηγῆται λέξη ποὺ τελειώνει σὲ **α**, (**ο**) ἢ το-
νισμένο (**ε**), μποροῦν νὰ πάθουν ἀφαίρεση χω-
ρὶς νὰ σημειώνεται ἀπόστροφος.

Ἐξαίρεση: σ' ἐμένα, μ' ἐμᾶς, οὐτ' ἐσύ, οὐτ'
ἐγὼ, οὐτ' ἐσεῖς.

τὸν βροῖσκω
τὸν δέρονω
τὸν βλέπω

■ Ἡ αἰτιατική ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ τὸν
φυλάει πάντοτε τὸ τελικὸ **ν**.

Π α ρ α τ η ρ ῆ σ ε ι ς

■ Ἡ αἰτιατική τοῦ θηλυκοῦ τὴν, ὅταν εἶναι πρὶν ἀπὸ τὸ ρῆμα, φυ-
λάγει τὸ **ν**, ἂν ἀκολουθῆ λέξη ἀπὸ φωνῆεν ἢ στιγμιαῖο σύμφωνο: Τὴν
ἔχω δεῖ, νὰ τὴν προσέξετε· ἀλλὰ θὰ μᾶς τὴ δώσουν, τὴ γλύτωσα, δὲν
τὴν πῆρα.

■ Στὸς ἀδύνατους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν σημειώνεται ὁ τόνος,
ὅταν αὐτὲς εἶναι πρὶν ἀπὸ τὸ ρῆμα: νὰ τὰ πάρης, πάρε τα, νὰ μοῦ
τὰ πάρης ἀλλὰ πάρε μου τα (ἡ ὀξεῖα στὸ μου ἔρχεται ἀπὸ τὸν τόνο
τοῦ ἀκολουθούτου τα).

■ Τὸ **ὄ,τι**, ἀναφορική ἀντωνυμία καὶ ἄκλιτο χρονικό, γράφεται μὲ
ὑποδιαστολή: πάρε ὄ,τι ἔχεις, πῆρε ὄ,τι βροῆκε.

Τὸ **ὄτι**, σύνδεσμος εἰδικός, γράφεται χωρὶς ὑποδιαστολή: νομίζω
ὄτι ἔφυγε.

■ Οἱ ἀναφορικές ἀνωνυμίες καὶ γενικά ὅσες ἀρχίζουν ἀπὸ **ο** παίρνουν
δασειά: ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖο, ὅσος, ὅση, ὅσο.

■ Δασειά παίρνει καὶ ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία: ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς,
ἑαυτοῦ.

■ Ἐπίσης ἡ ἀόριστη ἀντωνυμία, ὄλος, ὄλη, ὄλο (μὲ ἓνα λ) παίρνει
δασειά, ἐνῶ ἡ ἀόριστη ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο, παίρνει ψιλὴ καὶ γράφεται
μὲ δύο λ.

24. Ἡ ὀρθογραφία τῶν ρημάτων

-ω

■ Ἡ κατάληξη **-ω** σ' ὅλα τὰ ρήματα γράφεται με **ω** : *παίζω, τρέχω, γράφω* κτλ.

-εις -ει

■ Οἱ κατάληξεις **-εις, -ει** γράφονται με **ει** (ἐκτός ἀπὸ τὸ *ζῆς, ζῆ*). Ὅταν ὅμως μπροστὰ ἀπὸ τὸ ρῆμα εἶναι οἱ λέξεις *νά, θά, ἀς, ὅταν, ἅμα*, γράφονται με **η** :

Γράφεις τὸ μάθημα — νὰ γράφης τὸ μάθημα.

Παίζει στὸ δρόμο — νὰ παίξῃ στὸ δρόμο.

-με -τε

■ Οἱ κατάληξεις **-με** καὶ **-τε** στὰ ρήματα, ποὺ δέχονται μπροστὰ τὸ ἐμεῖς καὶ ἐσεῖς, γράφονται με **ε** : ἐμεῖς πλένομε, ἐσεῖς πλένετε.

-μαι -ται

■ Οἱ ἴδιες κατάληξεις (**-με, -τε**), ὅταν δέχονται μπροστὰ τὸ ἐγώ, ἐσύ, αὐτός, γράφονται με **αι** : Ἐγὼ πλένομαι, ἐσύ πλένεσαι, αὐτός πλένεται.

-λλω

■ Τὰ ρήματα τῆς *α'* συζυγίας, ποὺ καταλήγουν σὲ **-λω**, γράφονται στὸν ἐνεστώτα, παρατατικό καὶ μέλλοντα διαρκείας με **δύο λ** : *ἀναγγέλλω, ἀναβάλλω, θά ἀναβάλλω, ποικίλλω θά ποικίλλω.*

Ἐξαιροῦνται : *οφείλω, θέλω, μέλει* (τί σὲ μέλει).

Προσοχὴ χρειάζεται τότε θὰ ἔχωμε μέλλοντα στιγμιαῖο ἢ ἀόριστο, ὅποτε θὰ ἔχωμε ἓνα **λ**. Ὅταν, δηλαδή, ἔχωμε τὸ **νά, θά** κτλ., ἂν πρόκειται γιὰ μιὰ στιγμή, θὰ γράφωμε ἓνα **λ** : *νὰ βάλω* (μιὰ στιγμή) με ἓνα **λ**, *θὰ ὑποβάλλεται* (συνεχῶς) με **δύο λλ**.

-λω, -λουμαι

■ Τὰ περισπώμενα ρήματα σὲ **-λω -λουμαι** γράφονται με ἓνα **λ** : *γελῶ, ἀμελῶ, ἀπειλῶ* κτλ. καὶ τὰ παράγωγά τους φυσικὰ με ἓνα **λ** : *ἀμέλεια, ἀπειλή* κτλ. **Ἐξαιροῦνται** καὶ γράφονται με **δύο λλ**, τὸ *κολλῶ* (φυσικὰ καὶ τὰ παράγωγά του, *κόλλα, πρωτόκολλο, τοιχοκόλληση*) καὶ τὸ *ἀμιλλῶμαι* (*ἄμιλλα, ἐφάμιλλος*).

-σσω

■ Τὰ ρήματα τῆς α' συζυγίας, πού καταλήγουν σέ **-σσω**, γράφονται μὲ δύο **σσ** στὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικό: ἀναπτύσσω, ἀπαλάσσω, ἔπαινίσσομαι. **Ἐξαιρεῖται** τὸ ἀρέσω.

-ώνω

■ Ὅλα τὰ ρήματα, πού καταλήγουν σέ **-ώνω**, γράφονται μὲ **ω** σ' ὅλους τοὺς χρόνους:

τεντώνω — τέντωσα — τεντωμένος

διπλώνω — δίπλωσα — διπλωμένος.

-αίνω

■ Τὰ ρήματα, πού καταλήγουν σέ **-αίνω**, γράφονται μὲ **αι**: μαθαίνω, ὑγιαίνω, θεομαίνω, πηγαίνω κτλ. **Ἐξαιροῦνται**: δένω, μένω, πλένω, κρένω, ψένω.

-άβω

■ Τὰ ρήματα σέ **-άβω** γράφονται μὲ **β**: ἀνάβω, ράβω, σκάβω, θάβω. **Ἐξαιροῦνται**: ἀναπαύω, ἀπολαύω, παύω, πού γράφονται μὲ **-av**.

-εωω

■ Τὰ ρήματα σέ **-εβω** γράφονται μὲ **ευ**: μαζεύω, κλαδεύω, παιδεύω, λατρεύω, ὄνειρεύομαι. **Ἐξαιροῦνται**: κλέβω, σέβομαι.

-ιάζω

■ Τὰ ρήματα σέ **-ιάζω** γράφονται μὲ **ι**: ἀγκαλιάζω, λογασιάζω, κοπιάζω, ἀγιάζω, παρουσιάζω. **Ἐξαιροῦνται**: ἀδειάζω, χροιάζομαι, μοιάζω, μονοιάζω, νοιάζομαι, ὀμπνιάζω, ρυθιάζομαι, φρονιάζω, συνδανάζω, ἐκθειάζω.

-ιζω

■ Τὰ ρήματα σέ **-ιζω** γράφονται σ' ὅλους τοὺς χρόνους μὲ **ι**: θερίζω, γειμίζω, σκοπιζώ, καθαρίζω, γυρίζω, χτίζω — χωρίζομαι, καθαρίζομαι.

Ἐξαιροῦνται: μπιζώ, πίζω, προζώ, ἀναβροζώ, δακροζώ, γογγυζώ, κατακλύζω, κελαροζώ, ὀλολύζω, συγγυζώ, σφυζώ, τανυζώ, ἰθροίζω, δανειζώ.

-ερνω

■ Τὰ ρήματα σὲ **-ερνω** γράφονται μὲ **ε** : *γέρονω, φέρονω, σέρονω, σπέρονω, περονῶ, γερονῶ, κερωνῶ*. **Ἐξαιρεῖται** τὸ *παίρωνω*.

-ύνω, -ήνω, -ίνω

- Τὰ ρήματα σὲ **-ίνω** δὲν ἔχουν κανόνα· ἀπὸ αὐτὰ γράφονται :
- μὲ **υ** : *λύνω, χύνω, γδύνω, διευθύνω, ξύνω, εὐκολύνω, ντύνω*.
 - μὲ **η** : *ἀφήνω, σβήνω, στήνω, ψήνω*.
 - μὲ **ι** : *δίνω, πίνω, κλίνω*.
 - μὲ **ει** : *προτείνω, κλείνω* (τὴν πόρτα).

-ονῶ

■ Τὰ περισπώμενα ρήματα, ποὺ καταλήγουν σὲ **-ονῶ**, γράφονται στὴν παραλήγουσα μὲ **ο** : *διακονῶ, εὐγνωμονῶ, λησμονῶ, συμπονῶ*. **Ἐξαιροῦνται** : τὰ σύνθετα ρήματα ἀπὸ τὴ λέξη φωνή (δεύτερο συνθετικό) *διαφωνῶ, προσφωνῶ, παραφωνῶ*.

-βολῶ, -λογῶ, -κοπῶ

■ Τὰ περισπώμενα ρήματα, ποὺ καταλήγουν σὲ **-βολῶ, -λογῶ, -κοπῶ**, γράφονται στὴν παραλήγουσα μὲ **ο** : *φεγγοβολῶ, λαμποκοπῶ, ἰδρωκοπῶ*.

-ιέμαι

■ Τὰ ρήματα, ποὺ τελειώνουν σὲ **-ιέμαι**, γράφονται μὲ **ι** : *χτυπιέμαι, κρατιέμαι, βαριέμαι*.

***Ἄλλα συνηθισμένα ρήματα**

-αιρω

■ *Ὅσα καταλήγουν σὲ **-αιρω** (τὰ περισσότερα) γράφονται μὲ **αι** : *χαίρω - χαίρομαι, ἀλλὰ φέρω καὶ ξέρω*.

-αίω

■ *Ὅσα καταλήγουν σὲ **αίω**, (τὰ περισσότερα) γράφονται μὲ **αι** : *κλαίω, καίω, ἀλλὰ πνέω, ρέω, συνδέω, συγχέω*.

-ηγῶ, -ηγοῦμαι

■ "Όσα καταλήγουν σὲ **-ηγῶ** (σύνθετα μὲ τὸ ἄγω) **-ηγοῦμαι** γράφονται μὲ **η** : ὁδηγῶ, ἐξηγῶ, ἐξηγοῦμαι, προηγοῦμαι, κυνηγῶ.

-τηρῶ, -τηροῦμαι

■ "Όσα καταλήγουν σὲ **-τηρῶ, -τηροῦμαι** γράφονται μὲ **η** : διατηρῶ, συντηρῶ, συντηροῦμαι, ἐπιτηρῶ καὶ τὰ παράγωγα : συντήρηση, διατήρηση, παρατήρηση κτλ. Τὸ μαρτυρῶ γράφεται μὲ **υ** (μαρτυρία, μαρτυρικός).

-ώχνω, -ώθω

■ "Όσα καταλήγουν σὲ **-ώχνω** καὶ **-ώθω** γράφονται μὲ **ω** : διώχνω, κλώθω, νιώθω κτλ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

Τὰ παράγωγα ἀπὸ τὸ «**γίγνομαι**», γράφονται μὲ ἓνα **ν** : γένος, γενιά, γένεση, γενεαλογία, γενάρχη, γενέτειρα, ἀγενής, γενετήσιος κτλ. Ἐνῶ τὰ παράγωγα ἀπὸ τὸ **γεννῶ**, γράφονται μὲ δύο **ν** : γέννηση, γέννα, γέννημα, γενναῖος κτλ.

25. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

-ω	παίζω τρέχω γράφω κτλ.	-ίνω	μαθσίνω ύγιαίνω θερμαίνω κτλ.
-εις, -ει -ης, -η	παίζεις τρέχει νά παίζης νά τρέχη (θά, ἄς, ὅταν)	-άθω	ἀνάθω ράθω κτλ. Ἐξαιροῦνται ἀναπαύω ἀπολαύω παύω
-με, -τε	πλένομε (ἐμεῖς) πλένετε (ἐσεῖς)	-εύω	μαζεύω κλαδεύω κτλ. Ἐξαιροῦνται κλέβω σέβομαι
-μαί, -ται	πλένομαι (ἐγώ) πλένεται (αὐτός)	-ιάζω	κοπιάζω λογαριάζω ἀγιάζω κτλ. Ἐξαιροῦνται: ἀδειάζω χρειάζομαι μοιάζω μονοιάζω νοιάζομαι συνδυάζω ἐκθειάζω
-ώνω	τεντώνω τέντωσα διπλώνω δίπλωσα		

<p>-ίζω</p>	<p>θερίζω γεμίζω σκουπίζω χτίζω κτλ.</p> <p>Ἐξαιροῦνται</p> <p>πήζω πρήζω ἀναβρύζω δακρύζω γογγύζω κατακλύζω κελαρύζω ὀλολύζω συγχύζω σφύζω ἄθροίζω δανείζω</p>		<p>-ήνω</p> <p>ἀφήνω σβήνω στήνω ψήνω</p>	
<p>-έρνω</p>	<p>φέρνω σέρνω σπέρνω κτλ.</p> <p>ἔξαιρεῖται:</p> <p>παίρνω</p>		<p>-ίνω</p> <p>δίνω πίνω κλίνω</p>	
<p>-ύνω</p>	<p>λύνω χύνω γδύνω ξύνω ντύνω κτλ.</p>		<p>-ει</p> <p>προτείνω κλείνω</p>	
			<p>-ονῶ</p> <p>εὐγνωμονῶ λησμονῶ συμπονῶ κτλ.</p> <p>Ἐξαιροῦνται:</p> <p>διαφωνῶ προσφωνῶ(φωνή)</p>	
			<p>-βολῶ -λογῶ -κοπῶ</p>	<p>φεγγοβολῶ μοιρολογῶ λαμποκοπῶ</p>

-ιέμαι	χτυπιέμαι κρατιέμαι βαριέμαι		-λλω	ἀναγγέλλω ἀναβάλλω ποικίλλω θά ἀναβάλλω (συνεχῶς)
-αίρω	χαίρομαι ἀλλά φέρω ξέρω			θά ἀναβάλω (στιγμ.)
-αίω	κλαίω κσίω ἀλλά ρέω συνδέω			Ἐξαιροῦνται : ὀφείλω θέλω μέλει
-ηγῶ, -ηγούμαι	ὀδηγῶ ἐξηγούμαι		-λω, -λοῦμαι	γελῶ ἀμελῶ ἀπειλῶ κτλ.
-τηρῶ, -τηροῦμαι	διατηρῶ διατηροῦμαι (συντήρηση κτλ.)			Ἐξαιροῦνται : κολλῶ (κόλλα κτλ.)
-ώχνω -ώθω	διώχνω κλώθω νιώθω		-σσω	ἀναπτύσσω ἀπαλάσσω ἐξαιρ. ἀρέσω

26. Πώς γράφονται οι άοριστικοί τύποι

Α) Το **(ι)** τῆς παραλήγουσας τοῦ ἐνεστώτα διατηρεῖται καί στόν ἀόριστο. Ἔτσι γράφονται:

Μέ **ι** : ἔγνια, πότισα, ῥάγισα, ἔνιψα, ἔπιψα κτλ. Μέ **ι** γράφονται καί οἱ ἀόριστοι τῶν ρημάτων πού ἔχουν διπλό ἐνεστώτα σέ **-ίζω** καί σέ **-ῶ** : ἀνθίζω - ἀνθῶ, γυρίζω - γυρῶ, σκορπίζω - σκορπῶ κτλ. : ἀνθισα, γύρισα, σκόρπισα κτλ.

Μέ **υ** : δακρῦζω - δάκρυσα, λύνω - ἔλυσα, συγχῦζω - σύγχυσα, εὐκολύνω - εὐκόλυνα.

Μέ **υ** γράφονται καί οἱ ἀόριστοι τῶν ρημάτων πού καταλήγουν σέ **-αίνω** : βαραίνω - βάρυνα, παχαίνω - πάχυνα, ἀκριβαίνω - ἀκρίβυνα, ὁμορφαίνω - ὁμόρφυνα καί τὸ πλένω - ἔπλυνα. Γράφονται μέ **υ** καί οἱ ἀόριστοι : μέθυσα, μήνυσα.

Μέ **η** : ἀφῆνω - ἀφησα μπηῆγω - ἔμπηξα, πήζω - ἔπηξα, πρήζω - ἔπηξα, σβήνω - ἔσβησα κτλ.

Μέ **η** γράφονται καί οἱ ἀόριστοι: βγήκα, βρήκα, μπῆκα, ἀνέβηκα, κατέβηκα, διάβηκα, πήρα, αὐξῆσα, βόσκησα, ἀγάπησα, πήδησα κτλ.

Μέ **ει** : κλείνω - ἔκλεισα, ἀλείβω - ἄλειψα, τείνω - ἔτεινα, σειῶ - ἔσεισα.

Μέ **ει** γράφονται καί οἱ ἀόριστοι : ἔγειρα, ἔσπειρα, ἔστειλα, ἔμεινα, ἔγειρα, ἀνάγγειλα κτλ.

Μέ **οι** : ἀθροίζω - ἀθροισα, ἀνοίγω - ἀνοιξα.

Β) Τὸ **(ο)** τῆς παραλήγουσας τῶν ἀορίστων σέ **(οσα)** γράφεται μέ **ω** : ἔδωσα, ἔνωσα, ἔσωσα, κλειδώσα, μάλωσα, πλήρωσα, σήκωσα κτλ. Γράφεται μέ **ο** τὸ ἀρμόζω καί τὰ σύνθετά του: ἄρμοσα, ἐφάρμοσα, συνάρμοσα.

Γ) Ἡ **ρίζα (δο)** τοῦ ρήματος δίνω γράφεται μέ **ω** στόν ἐνεργητικό ἀόριστο καί στοὺς χρόνους πού γίνονται ἀπὸ τὸ θέμα του: ἔδωσα, δῶσω, δῶσε, θὰ δῶσω, ἔχω δώσει, παραδώσω.

Γράφεται μέ **ο** στόν παθητικό ἀόριστο καί παρακείμενο καί σέ ὅλα τὰ παράγωγα: δόθηκα, δοθῶ, ἔχει ἐκδοθῆ, παραδοθῆτε, δοσμένος, δόση, ἐκδότης, παραδοτέος, ἀποδοτικός.

Δ) Τὰ ρήματα πού ἔχουν δύο **λ** στὸ ἐνεστωτικό θέμα, στὸ ἀοριστικό ἔχουν μόνο ἓνα : ἀνατέλλω - ἀνάτειλα, ἀναγγέλλω - ἀνάγγειλα, προβάλλω - πρόβαλα, σφάλλω - ἔσφαλα.

27. Καταλήξεις ρημάτων

■ Οί καταλήξεις **-ᾶμαι, -ᾶσαι, -ᾶται** τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ρημάτων τῆς δευτέρας συζυγίας καὶ οἱ καταλήξεις του πληθυντικοῦ **-ᾶμε, -ᾶτε, -ᾶνε**, παίρνουν περισπωμένη : κοιμᾶμαι - κοιμᾶσαι - κοιμᾶται, γελᾶμε - γελᾶτε - γελᾶνε. Παντοῦ ἄλλοῦ τὸ **α** θεωρεῖται βραχύχρονο καὶ παίρνει ὀξεῖα : πάψε, κάψε, βράσε, πάρτε, ἀνεβάστε, θυμάστε, κατεβάστε κτλ.

■ Ἡ κατάληξη **-ησω** τῶν ρημάτων τῆς β' συζυγίας στὸν ἐνεργητικὸ μέλλοντα στιγμιαῖο γράφεται μὲ **-η** : μελετῶ - θὰ μελετήσω, βοηθῶ - θὰ βοηθήσω, ἀγαπῶ - θὰ ἀγαπήσω, λαλῶ - θὰ λαλήσω κτλ.

■ Ἡ κατάληξη **-ησα** τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῶν ἴδιων ρημάτων γράφεται μὲ **η** : μελετῶ - μελέτησα, βοηθῶ - βοήθησα, ἀγαπῶ - ἀγάπησα, λαλῶ - λάλησα· ἀλλὰ μέθυσα, μήνυσα.

■ Ἡ κατάληξη **-ηκα** τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ὅλων τῶν ρημάτων γράφεται μὲ **η** : ντύνομαι - ντύθηκα, λυποῦμαι - λυπήθηκα, κουράζομαι - κουράστηκα, ἀγαπιέμαι - ἀγαπήθηκα, βρέχομαι - βρόχηκα κτλ.

■ Ἡ κατάληξη (**-μενος**) τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου γράφεται μὲ ἓνα **μ** : δεμένος, ἀγαπημένος. Μὲ δύο **μ** γράφεται σὰ ρήματα μὲ χαρακτήρα **π, β, φ** (**πτ, φτ**) : τριβῶ - τριμμένος, θρέφω - θρεμμένος, ράβω - ραμμένος, σκάβω - σκαμμένος, ἐγκαταλείπω - ἐγκαταλειμμένος, ἀποροίπτω - ἀποροιμμένος, γράφω - γραμμένος.

■ Ἡ κατάληξη **-ημένος** τῆς παθητικῆς μετοχῆς γράφεται μὲ **η** : ἀγαπῶ - ἀγαπημένος, κνηγῶ - κνηγημένος, χτυπῶ - χτυπημένος.

■ Ἡ κατάληξη (**-εμένος**) τῆς παθητικῆς μετοχῆς γράφεται καὶ στὴν προπαραλήγουσα μὲ **ε** : πηγεμένος, μαγεμένος, δουλεμένος κτλ.

■ Τὸ (**ι**) τῆς παθητικῆς μετοχῆς σὲ (**-ισμένος**) γράφεται μὲ **ι** : καθισμένος, τυραννισμένος, χαρισμένος, κυλισμένος, χιενισμένος. Ἐξαιρεῖται τὸ μεθυσμένος καὶ τὰ ρήματα τῆς **α'** συζυγίας, ποὺ ἔχουν ἄλλο (**ι**) στὴν παραλήγουσα : (ἔσβησα) σβησμένος, (ἔπηξα) πηγμένος, (ἔξυσα) ξυσμένος, (ἔκλεισα) κλεισμένος, (ἄθροισα) ἀθροισμένος.

■ Ἡ κατάληξη τῆς μετοχῆς **-οντας**, ἅμα δὲν τονίζεται, γράφεται μὲ **-ο** καὶ, ἅμα τονίζεται, μὲ **ω** : πίνοντας, μιλώντας, τρέχοντας, πηδώντας.

■ Τὸ **ο** στίς μετοχές σέ (-ομενος), ὅταν τονίζεται, γράφεται μὲ **ο** καί, ὅταν δὲν τονίζεται, μὲ **ω**: λεγόμενος, στρεφόμενος, θυμωμένος, φαγωμένος.

■ Ἡ μακρόχρονη λήγουσα τῶν ρημάτων, ὅταν τονίζεται, παίρνει περισπωμένη: μιλῶ, συζητοῦν, κλαῖς, καλεῖ, ἀγαπῶ, πηδῶ κτλ. Μακρόχρονη λογαριάζεται καὶ ἡ τονισμένη λήγουσα σέ **-α**, γι' αὐτὸ, ἅμα τονίζεται, παίρνει περισπωμένη: πηδᾶς, γελᾶς, ρωτᾶς, πᾶς κτλ.

■ Τὸ ἄτονο **-α** στὴ λήγουσα τῆς ὀριστικῆς εἶναι βραχύχρονο: πηδοῦσα, γελοῦσα, εἶδαν, εἶπαν, χτυποῦσαν, εἶχα.

■ Τὸ ἄτονο **-α** στὴ λήγουσα τῆς προσταχτικῆς εἶναι μακρόχρονο: φεύγα, τρέπα, πήδα, τραγοῦδα.

28. Τὰ βοηθητικά ρήματα

Τὸ ρῆμα ἔχω

1. Ὀριστικὴ

Ἐνεστ.: ἔχω, ἔχεις, ἔχει, ἔχομε, ἔχετε, ἔχουν.

Παρατ.: εἶχα, εἶχες, εἶχε, εἶχαμε, εἶχατε, εἶχαν.

Μέλλ. ἐξ.: θὰ ἔχω, θὰ ἔχης, θὰ ἔχη, θὰ ἔχομε (-οῦμε), θὰ ἔχετε θὰ ἔχουν.

2. Ὑποταχτικὴ (νὰ, ὅταν, γιὰ νὰ κτλ.)

Ἐνεστ.: νὰ ἔχω, νὰ ἔχης, νὰ ἔχη, νὰ ἔχομε (-οῦμε), νὰ ἔχετε, νὰ ἔχουν.

3. Προσταχτικὴ

Ἐνεστ.: ἔχε, ἔχετε.

4. Μετοχὴ: ἔχοντας.

Τὸ ρῆμα εἶμαι

1. Ὀριστικὴ

Ἐνεστ.: εἶμαι, εἶσαι, εἶναι, εἶμαστε, εἶστε, εἶναι.

Παρατ.: ἦμον ἦσουν, ἦταν, ἦμαστε, ἦσατε, ἦταν.

Μέλλ.: θὰ εἶμαι, θὰ εἶσαι, θὰ εἶναι, θὰ εἶμαστε, θὰ εἶστε θὰ εἶναι

2. Ὑποταχτικὴ (νὰ, ὅταν, γιὰ νὰ κτλ.)

Ἐνεστ.: νὰ εἶμαι, νὰ εἶσαι, νὰ εἶναι, νὰ εἶμαστε, νὰ εἶστε, νὰ εἶναι

3. Μετοχὴ: ὄντας.

29. Ἄνωμαλα ῥήματα

Τὰ πιὸ συνηθισμένα ἀνώμαλα ῥήματα εἶναι τὰ παρακάτω :

- ἀνεβαίνω** : ἀνέβαινα, ἀνέβηκα, ἔχω — εἶχα ἀνεβῆ, θὰ ἀνεβαίνω, θὰ ἀνεβῶ, θὰ ἔχω ἀνεβῆ, ἀνεβαινοντας, ἀνεβασμένος.
- ἀρέσω** : ἄρεζα, ἄρεσα, ἔχω—εἶχα ἀρέσει, θὰ ἀρέζω, θὰ ἀρέσω, θὰ ἔχω ἀρέσει.
- ἀρταίνω** : ἄρταίνα, ἄρτυσα, ἔχω — εἶχα ἀρτύσει, θὰ ἀρταίνω, θὰ ἀρτύσω, θὰ ἔχω ἀρτύσει, ἀρτυμένος.
- αὐξάνω** : αὐξάινα, αὐξησα, ἔχω — εἶχα αὐξῆσει, θὰ αὐξάνω, θὰ αὐξήσω, θὰ ἔχω αὐξῆσει, αὐξάνοντας.
- βάζω** : ἔβαζα, ἔβαλα, ἔχω — εἶχα βάλει, θὰ βάζω, θὰβάλω, θὰ ἔχω βάλει, βάζοντας.
- βάλλω** : ἔβαλλα, ἔβαλα, ἔχω — εἶχα βάλει, θὰ βάλλω, θὰβάλω, (προ-ἀνα- θὰ ἔχω βάλει, βάλλοντας.
κ.᾿.)
- βγάζω** : ἔβγαζα, ἔβγαλα, ἔχω—εἶχα βγάλει, θὰ βγάζω, θὰ βγάλω, θὰ ἔχω βγάλει, βγάζοντας.
- βγαίνω** : ἔβγαίνα, βγῆκα, ἔχω—εἶχα βγῆ, θὰ βγαίνω, θὰ βγῶ, θὰ ἔχω βγῆ, βγαίνοντας, βγαλμένος.
- βλέπω** : ἔβλεπα, εἶδα, ἔχω—εἶχα ἰδῆ, θὰ βλέπω, θὰ ἰδῶ, θὰ ἔχω ἰδῆ, βλέποντας, ἰδωμένος,
- βρέχω** : ἔβρεχα, ἔβρεξα, ἔχω—εἶχα βρέξει, θὰ βρέχω, θὰ βρέξω, θὰ ἔχω βρέξει, βρέχοντας.
- βρίσκω** : ἔβρισκα, βρῆκα, ἔχω—εἶχα βρεῖ, θὰ βρίσκω, θὰ βρῶ, θὰ ἔχω βρεῖ, βρίσκοντας.
- γίνομαι** : γινόμουν, ἔγινα, ἔχω—εἶχα γίνει, θὰ γίνωμαι, θὰ γενῶ, θὰ ἔχω γίνει, —, γινωμένος.

- διαβαίνω** : διάβαινα, διάβηκα, ἔχω—εἶχα διαβῆ, θά διαβαίνω, θά διαβῶ, θά ἔχω διαβῆ, διαβαίνοντας.
- ἔρχομαι** : ἐρχόμουν, ἦρθα, ἔχω—εἶχα ἔρθει, θά ἔρχομαι, θά ἔρθω, θά ἔχω ἔρθει.
- θέλω** : ἠθέλα, θέλησα, ἔχω—εἶχα θελήσει, θά θέλω, θά θελήσω, —, θέλοντας, θελημένος.
- κάθομαι** : καθόμουν, κάθισα, ἔχω—εἶχα καθίσει, θά κάθωμαι, θά καθίσω, θά ἔχω καθίσει, —, καθισμένος.
- καίω** : ἔκαια, ἔκαψα, ἔχω—εἶχα κάψει, θά καίω, θά κάψω, θά ἔχω κάψει, καίοντας, καμένος.
- λέγω** : ἔλεγα, εἶπα, ἔχω—εἶχα πεῖ, θά λέγω, θά πῶ, θά ἔχω πεῖ, λέγοντας, εἰπωμένος.
- μαθαίνω** : μάθαινα, ἔμαθα, ἔχω—εἶχα μάθει, θά μαθαίνω, θά μάθω, θά ἔχω μάθει, μαθαίνοντας, μαθημένος.
- πετυχαίνω** : πετύχαινα, πέτυχα, ἔχω—εἶχα πετύχει, θά πετυχαίνω, θά πετύχω, θά ἔχω πετύχει, πετυχαίνοντας, πετυχημένος.
- στέλνω** : ἔστελνα, ἔστειλα, ἔχω—εἶχα στείλει, θά στέλνω, θά στείλω, θά ἔχω στείλει, στέλνοντας.
- φεύγω** : ἔφευγα, ἔφυγα, ἔχω—εἶχα φύγει, θά φεύγω, θά φύγω, θά ἔχω φύγει, φεύγοντας.
- χαίρομαι** : χαιρόμουν, χάρηκα, ἔχω—εἶχα χαρῆ, θά χαίρωμαι, θά χαρῶ, θά ἔχω χαρῆ, χαρδύμενος.

30. Ὄρθογραφικοί κανόνες γιὰ τὰ ἐπιρρήματα

Α'. Οἱ καταλήξεις

-ω

ἐδῶ
κάτω
γύρω
ἐξω

- Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα, ποὺ τελειώνουν σὲ **(ο)**, γράφονται μὲ **ω**.

-ῶς

ἀλλιωῶς
ἀδίκῶς
ἀκριβῶς
ἀμέσῶς

- Ἡ κατάληξις **(ος)** στὰ ἐπιρρήματα γράφεται μὲ **-ω**.

Ἐξαιροῦνται : ἐμπρός, ἐντός, ἐκτός, τέλος, ἐφέτος.

-ια

βαθιά
πλατιά
μακριά

- Ἡ κατάληξις **(ια)** τῶν ἐπιρρημάτων γράφεται μὲ **ι**.

-ις

μόλις
νωρίς
ὄλονυχτις
ἀποβραδὺς

- Ἡ κατάληξις **(-ις)** στὰ ἐπιρρήματα γράφεται μὲ **ι**.

Γράφονται μὲ **η** : ἐπίσης, ἀπαρχῆς, ἐξαρχῆς, καταγῆς, καταμεσῆς, ἐπικεφαλῆς, ἐξῆς. Μὲ **υ** : εὐθύς.

- Τὰ ἐπιρρήματα ποῦ ἔχουν κατάληξη (**ι**) γράφονται :
Μὲ **ι** : μαζί, ἔτσι, πάλι, πέρσι, τωόντι, ὄχι.
- Μὲ **υ** : ἀντικρύ, μεταξύ, πολύ.
- Μὲ **ει** : ἐκεῖ, παμψηφεί.
- Μὲ **η** : ἀκόμη, πεζῆ, εἰδεμή, μή.

Β'. Ὁ τόνισμός

ποῦ
παντοῦ
ἐδῶ
πεζῆ
εὐτυχῶς

- Ἡ μακρόχρονη λήγουσα τῶν ἐπιρρημάτων, ὅταν τονίζεται, παίρνει περισπωμένη.

Ἐξαιροῦνται τ' ἀναφορικά ποῦ, πῶς, καθῶς, μή, εἰδεμή, παμψηφεί.

πρῶτα
ώραία
σπουδαῖα
τελευταῖα

- Τὸ **α** στὸ τέλος τῶν παροξύτωνων ἐπιρρημάτων εἶναι **βραχύχρονο**.

31. Λέξεις κλειδιά

Τὰ ὀρθογραφικὰ λεξικά μᾶς δίνουν τὴν ὀρθογραφία τῶν λέξεων σ' ἓναν τύπο, δηλαδή, ἂν πρόκειται γιὰ οὐσιαστικὸ ἢ ἐπίθετο, μᾶς δίνουν τὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἤ, ἂν πρόκειται γιὰ ρῆμα, τὸ πρῶτο πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα. Ἐπειδὴ ὅμως μᾶς εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γνωρίζουμε καὶ τοὺς ἄλλοὺς τύπους, πρέπει νὰ συμβουλευτοῦμε γνωστὰ ὀνόματα κτλ., πού σύμφωνα μ' αὐτὰ κλίνονται ὅσα ζητᾶμε.

Τέτοια ὑποδείγματα οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ρημάτων, πού θὰ μᾶς διευκολύνουν γιὰ τὴν κλίση ὅλων τῶν οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ρημάτων, παραθέτομε στὶς σελίδες πού ἀκολουθοῦν καὶ καθένας μπορεῖ νὰ βρῇ τὴν ὀρθογραφία τῶν λέξεων στὸν τύπο πού χρειάζεται. Ἐξάλλου μετὰ ἀπ' αὐτὰ ἀκολουθεῖ κατάλογος πολλῶν λέξεων, πού κλίνονται σύμφωνα μὲ τὰ ὑποδείγματα.

32. Κλίση τῶν οὐσιαστικῶν

1. Ἀρσενικά

πατέρας	ὁ, τοῦ πατέρα, τὸν πατέρα, πατέρα, οἱ πατέρες, τῶν πατέρων, τοὺς πατέρες, πατέρες.
ψωμᾶς	ὁ, τοῦ ψωμᾶ, τὸν ψωμά, ψωμά, οἱ ψωμάδες, τῶν ψωμάδων, τοὺς ψωμάδες, ψωμάδες.
ναύτης	ὁ, τοῦ ναύτη, τὸ ναύτη, ναύτη, οἱ ναῦτες, τῶν ναυτῶν τοὺς ναῦτες, ναῦτες.
νικητῆς	ὁ, τοῦ νικητῆ, τὸ νικητή, νικητή, οἱ νικητές, τῶν νικητῶν, τοὺς νικητές, νικητές.
πραματευτῆς	ὁ, τοῦ πραγματευτῆ, τὸν πραγματευτή, πραγματευτή, οἱ πραγματευτάδες (-ές), τῶν πραγματευτάδων (-ῶν) τοὺς πραγματευτάδες (-ές), πραγματευτάδες (-ές).
πεταλωτῆς	ὁ, τοῦ πεταλωτῆ, τὸν πεταλωτή, πεταλωτή, οἱ πεταλωτῆδες, τῶν πεταλωτήδων, τοὺς πεταλωτῆδες, πεταλωτῆδες.
νοικοκύρης	ὁ, νοικοκύρη, τοῦ νοικοκύρη, τὸ νοικοκύρη, νοικοκύρη, οἱ νοικοκύρηδες, τῶν νοικοκύρηδων, τοὺς νοικοκύρηδες, νοικοκύρηδες.
φουρνάρης	ὁ, τοῦ φουρνάρη, τὸ φουρνάρη, φουρνάρη, οἱ φουρνάρηδες, τῶν φουρνάρηδων, τοὺς φουρνάρηδες, φουρνάρηδες.
καφῆς	ὁ, τοῦ καφέ, τὸν καφέ, καφέ, οἱ καφέδες, τῶν καφέδων, τοὺς καφέδες, καφέδες.
παππούς	ὁ, τοῦ παπποῦ, τὸν παππού, παππού, οἱ παπποῦδες, τῶν παππούδων, τοὺς παπποῦδες, παπποῦδες.
οὐρανός	ὁ, τοῦ οὐρανοῦ, τὸν οὐρανό, οὐρανέ, οἱ οὐρανοί, τῶν οὐρανῶν, τοὺς οὐρανοὺς, οὐρανοί.
δρόμος	ὁ, τοῦ δρόμου, τὸ δρόμο, δρόμε, οἱ δρόμοι, τῶν δρόμων, τοὺς δρόμους, δρόμοι.
ἄγγελος	ὁ, τοῦ ἀγγέλου, τὸν ἄγγελο, ἄγγελε, οἱ ἄγγελοι, τῶν ἀγγέλων, τοὺς ἀγγέλους, ἄγγελοι.

2. Θ η λ υ κ ά

καρδιά	ή, τῆς καρδιᾶς, τὴν καρδιά, καρδιά, οἱ καρδιές, τῶν καρδιῶν, τὶς καρδιές, καρδιές.
ῶρα	ή, τῆς ῶρας, τὴν ῶρα, ῶρα, οἱ ῶρες, τῶν ῶρῶν, τὶς ῶρες, ῶρες.
μέλισσα	ή, τῆς μέλισσας, τὴ μέλισσα, μέλισσα, οἱ μέλισσες, τῶν μελισσῶν, τὶς μέλισσες, μέλισσες.
ἐλπίδα	ή, τῆς ἐλπίδας, τὴν ἐλπίδα, ἐλπίδα, οἱ ἐλπίδες, τῶν ἐλπίδων, τὶς ἐλπίδες, ἐλπίδες.
σάλπιγγα	ή, τῆς σάλπιγγας, τὴ σάλπιγγα, σάλπιγγα, οἱ σάλπιγγες, τῶν σαλπίγγων, τὶς σάλπιγγες, σάλπιγγες.
γιαγιά	ή, τῆς γιαγιᾶς, τὴ γιαγιά, γιαγιά, οἱ γιαγιάδες, τῶν γιαγιάδων, τὶς γιαγιάδες, γιαγιάδες.
πηγή	ή, τῆς πηγῆς, τὴν πηγή, πηγή, οἱ πηγές, τῶν πηγῶν, τὶς πηγές, πηγές.
νίκη	ή, τῆς νίκης, τὴ νίκη, νίκη, οἱ νίκες, τῶν νικῶν, τὶς νίκες, νίκες.
ζάχαρη	ή, τῆς ζάχαρης, τὴ ζάχαρη, ζάχαρη, οἱ ζάχαρες, —, τὶς ζάχαρες, ζάχαρες.
σκέψη	ή, τῆς σκέψης, τὴ σκέψη, σκέψη, οἱ σκέψεις, τῶν σκέψεων, τὶς σκέψεις, σκέψεις.
δύναμη	ή, τῆς δύναμης, τὴ δύναμη, δύναμη, οἱ δυνάμεις, τῶν δυνάμεων, τὶς δυνάμεις, δυνάμεις.
Φρόσω	ή, τῆς Φρόσως, τὴ Φρόσω, Φρόσω.
ἐγκύκλιος	ή, τῆς ἐγκυκλίου, τὴν ἐγκύκλιο (ἐγκύκλιο), οἱ ἐγκύκλιες, τῶν ἐγκυκλίων, τὶς ἐγκύκλιες, ἐγκύκλιες.
ἀλεπού	ή, τῆς ἀλεπούς, τὴν ἀλεπού, ἀλεπού, οἱ ἀλεπούδες, τῶν ἀλεπούδων, τὶς ἀλεπούδες, ἀλεπούδες.

3. Ο ύ δ έ τ ε ρ α

νερό	τό, τοῦ νεροῦ, τό νερό, νερό, τὰ νερά, τῶν νερῶν, τὰ νερά, νερά.
μήλο	τό, τοῦ μήλου, τό μήλο, μήλο, τὰ μήλα, τῶν μήλων, τὰ μήλα, μήλα.
σίδηρο	τό, τοῦ σίδηρου, τό σίδηρο, σίδηρο, τὰ σίδηρα, τῶν σίδηρων, τὰ σίδηρα, σίδηρα.
πρόσωπο	τό, τοῦ προσώπου, τό πρόσωπο, πρόσωπο, τὰ πρόσωπα, τῶν προσώπων, τὰ πρόσωπα, πρόσωπα.
παιδί	τό, τοῦ παιδιοῦ, τό παιδί, παιδί, τὰ παιδιά, τῶν παιδιῶν, τὰ παιδιά, παιδιά.
τραγούδι	τό, τοῦ τραγουδιοῦ, τό τραγούδι, τραγούδι, τὰ τραγούδια, τῶν τραγουδιῶν, τὰ τραγούδια, τραγούδια.
μέρος	τό, τοῦ μέρους, τό μέρος, μέρος, τὰ μέρη, τῶν μερῶν, τὰ μέρη, μέρη.
ἔδαφος	τό, τοῦ ἐδάφους, τό ἔδαφος, ἔδαφος, τὰ ἐδάφη, τῶν ἐδαφῶν, τὰ ἐδάφη, ἐδάφη.
κύμα	τό, τοῦ κύματος, τό κύμα, κύμα, τὰ κύματα, τῶν κυμάτων, τὰ κύματα, κύματα.
ὄνομα	τό, τοῦ ὀνόματος, τό ὄνομα, ὄνομα, τὰ ὀνόματα, τῶν ὀνομάτων, τὰ ὀνόματα, ὀνόματα.
γράψιμο	τό, τοῦ γραψίματος, τό γράψιμο, (γράψιμο), τὰ γραψίματα, τῶν γραψιμάτων, τὰ γραψίματα (γραψίματα).
κρέας	τό, τοῦ κρέατος, τό κρέας, κρέας, τὰ κρέατα, τῶν κρεάτων, τὰ κρέατα, κρέατα.
φῶς	τό, τοῦ φωτός, τό φῶς, φῶς, τὰ φῶτα, τῶν φώτων, τὰ φῶτα, φῶτα.

33. Κλίση τῶν ἐπιθέτων

γλυκός	ὁ, τοῦ γλυκοῦ, τὸ γλυκό, γλυκέ, οἱ γλυκοί, τῶν γλυκῶν, τοὺς γλυκοὺς, γλυκοί.
γλυκιὰ	ἡ, τῆς γλυκιᾶς, τὴ γλυκιά, γλυκιά, οἱ γλυκές, τῶν γλυκῶν, τὶς γλυκιές, γλυκές.
γλυκὸ	τό, τοῦ γλυκοῦ, τὸ γλυκό, γλυκό, τὰ γλυκά, τῶν γλυκῶν, τὰ γλυκά, γλυκά.
βαθύς	ὁ, τοῦ βαθιοῦ, τὸ βαθύ, βαθύ, οἱ βαθιοί, τῶν βαθιῶν, τοὺς βαθιοὺς, βαθιοί.
βαθιά	ἡ, τῆς βαθιᾶς, τὴ βαθιά, βαθιά, οἱ βαθιές, τῶν βαθιῶν, τὶς βαθιές, βαθιές.
βαθὺ	τό, τοῦ βαθιοῦ, τὸ βαθύ, βαθύ, τὰ βαθιά, τῶν βαθιῶν, τὰ βαθιά, βαθιά.
σταχτής	ὁ, τοῦ σταχτιοῦ, τὸ σταχτή, σταχτή, οἱ σταχτιοί, τῶν σταχτιῶν, τοὺς σταχτιοὺς, σταχτιοί.
σταχτιά	ἡ, τῆς σταχτιᾶς, τὴ σταχτιά, σταχτιά, οἱ σταχτιές, τῶν σταχτιῶν, τὶς σταχτιές, σταχτιές.
σταχτι	τό, τοῦ σταχτιοῦ, τὸ σταχτί, σταχτί, τὰ σταχτιά, τῶν σταχτιῶν, τὰ σταχτιά, σταχτιά.
ζηλιάρης	ὁ, τοῦ ζηλιάρη, τὸ ζηλιάρη, οἱ ζηλιάρηδες, τῶν ζηλιάρηδων, τοὺς ζηλιάρηδες.
ζηλιάρα	ἡ, τῆς ζηλιάρας, τὴ ζηλιάρα, οἱ ζηλιάρες, —, τὶς ζηλιάρες.
ζηλιάρικο	τό, τοῦ ζηλιάρικου, τὸ ζηλιάρικο, τὰ ζηλιάρικα, τῶν ζηλιάρικων, τὰ ζηλιάρικα.

34. Άλλα όνόματα πού κλίνονται όμοια

■ Κατά τή πατέρας κλίνονται :

αθήρας, κανόνας, λιμένας, πυθμένας, τιτάνας, σωλήνας κλητήρας, λαμπτήρας, νιπήρας, όδοστρωτήρας, άγκώνας, άγώνας, αιώνας, έλαιώνας, ξενώνας στρατώνας, χειμώνας, ένεστώτας, ιδρώτας κ.ά.

■ Κατά τή ψωμάς κλίνονται :

άρακάς, βοριάς, βραχνάς, παπάς, πευκιάς, σκαφτιάς, χαλκιάς κτλ., άμαξάς, γαλατάς, καστανάς, κοσκινάς, μαρμαράς, σφουγγαράς, τσουκαλάς, ψαράς κτλ.

■ Κατά τή ναύτης κλίνονται :

άγωγιάτης, άσβέστης, γρανίτης, διαβάτης, δυναμίτης, έπιβάτης, έργάτης καθρέφτης, κλέφτης, κοκκίτης, κυβερνήτης, μεσίτης, πολίτης, ράφτης, σύρτης, φράχτης κτλ. Τά σύνθετα : βιβλιοπώλης, γεωμέτρης, είδωλόλατρης, ειρηνιστής, ζυγιστής, θαυμαστής, θεμελιωτής, μαθητής, νοικιαστής, πολεμιστής, προμηθευτής, προσκυνητής κτλ.

■ Κατά τήπραματευτής κλίνονται :

άλωνιστής, βουτηχτής, διαλαλητής, δουλευτής, θεριστής, καλοθελητής, κλαδευτής, πουλητής, τραγουδιστής, τροχιστής, τρυγητής, ύφαντής κ.ά.

■ Κατά τή πεταλωτής κλίνονται :

γανωματής, μπαλωματής, καφετζής, κουλουρτζής, παπουστής, μερακλής, χατζής, χιμπαντζής κτλ.

■ Κατά τή νοικοκύρης κλίνονται :

βεζίρης, γκιόνης, μανάβης μουσαφίρης.— Τά έπαγγελματικά σέ -αρης : βαρκάρης, περιβολάρης, -ιέρης : καμαριέρης, τιμονιέρης.— Τά ύποκοριστικά σέ -ακης : Πετράκης, Παυλάκης, σέ -ούλης Παπούλης, πατερούλης.— Τά βαφτιστικά : Άλκιβιάδης, Άντώνης, Βασίλης, Γιάννης, Μανόλης, Φώτης κτλ.

■ Κατά τή φούρναρης κλίνονται χωρίς πληθυντικό μερικές τοπωνυμίες : Δούναβης, Τάμεσης, Τίβερης κτλ.

■ Κατά τή καφές κλίνονται :

καναπές, κεφτές, κουραμιές, μεζές, μενεζές, μινάρές, ναργιλές, πανσές, πουρές, τενεκές, φιδές, χασές κτλ.

■ Κατά τή παππούς, κλίνονται χωρίς πληθυντικό :

Ήσους, νούς, ρούς.

■ Κατά τή ούρανός κλίνονται :

άδερφός, γιατρός, γιός, θεός, καιρός, κυνηγός, λαγός, λαός πεθερός, ποταμός, προεστός σανός, σκοπός κτλ. Τά παράγωγα ούσιαστικά οέ -μός : λογαριασμός, όρισμός, σεισμός, χαμός, κτλ. Τά έθνικά : Κρητικός, Συριανός, Τηνιακός, Γερμανός, Έλβετός.— Οί τοπωνυμίες : Άξιός, Δομοκός, Λυκαβηττός, Παρνασσός, Δελφοί κτλ.

■ Κατά τὸ δρόμος κλίνονται :

ἄμμος, γέρος, διάκος, δράκος, ἥλιος, θόλος, θρόνος κάμπος, καπετάνιος, λόγος, λύκος, πάγος, πύργος, στόλος, τάφος, ταχυδρόμος, τροῦλος, ὕπνος, φάρος, ὤμος κτλ.

■ Κατά τὸ ἄγγελος κλίνονται :

ἄνεμος, ἀνήφορος, ἀπόστολος, δάσκαλος, δήμαρχος, διάβολος, διάδρομος, ἔμπορος, ἔφηβος, θάνατος, θόρυβος, κάτοικος, κίνδυνος, πλάτανος, ρινόκερος κτλ.

■ Κατά τὸ καρδιά κλίνονται πάρα πολλά ὀνόματα :

ἀντηλιά, ἄρχοντιά, ἀχλαδιά, δουλειά, δροσιά, καρυδιά, κουταλιά, ματιά, μηλιά, ὀμορφιά κτλ.

■ Κατά τὰ ὦρα καὶ ἐλπίδα κλίνονται :

γλώσσα, δίψα, δόξα, καλύβα, καμήλα, λύρα, μοίρα, νεράιδα, πάπια, πείνα, πλατεία, ρίζα, σπιθα, τρύπα χελώνα, χώρα, ψάθα—ἄμαζόνα, γοργόνα, γυναικία, θυγατέρα, μητέρα, νύχτα, πλάκα, προίκα, ρώγα, σειρήνα, σφήκα, σφήνα, σφίγγα, τρίχα, φλέβα, φλόγα, φτερούγα, χήνα—ἄσπίδα, γαρίδα, ἐφημερίδα, πατρίδα, σταφίδα κτλ.

■ Κατά τὰ μέλισσα καὶ σάλπιγγα κλίνονται :

ἄγκυρα, αἰθουσα, ἄμυνα, διαίτα, μέλισσα, τράπεζα, ὑποτείνουσα—διώρυγα, δρυνίθα, πέρδικα—ἀνθρωπότητα, βεβαιότητα, θερμότητα, ιδιότητα, κοινότητα, ποιότητα, ταυτότητα κτλ.

■ Κατά τὸ γιαγιά κλίνονται :

ὀκά, μαμά, νταντά.

■ Κατά τὸ πηγὴ κλίνονται :

ἄδερφή, ἀλλαγὴ, ἀρχή, βοή, βοσκή, βροντή, βροχή, γραμμὴ, διακοπή, ἐπιγραφή, ζωή, κραυγὴ, ὄρμη, παραμονή, προκοπή, προσταγὴ, σαρακοστή, σιωπή, συλλογὴ, τιμὴ, τροφή, ὑπομονή, φυγὴ, φωνή, ψυχὴ, χαραυγὴ, Κυριακὴ, Παρασκευὴ κτλ.

■ Κατά τὸ νίκη κλίνονται :

ἀγάπη, ἄκρα, ἀνάγκη, βλάβη, βράση, βρύση, γνώμη, δέση, δίκη, ἐξαδέρφη, ζέστη, θέρμη, κόρη, κόψη, λάμψη, λάσπη, λύπη, μέση μύτη, νύμφη, νύφη, πήχη, πλάση, πλάτη, πλύση, πλώρη, ράχη, στάχτη, στρώση, τέχνη, τόλμη, τύχη, φήμη, χάρη κτλ.

■ Κατά τὸ ζάχαρη κλίνονται :

ἄνοιξη, ἀντίμωση, βάφτιση, γέμιση, θύμηση, καλοπέραση, καλύτερηση, κάμαρη, κάππαρη, κλειδωση, κούραση, σίκαλη, σταύρωση, τσάκιση, φώτιση, χώνεψη κτλ.

■ Κατά τὸ σκέψη κλίνονται :

ἄρση, βλέψη, βρώση, γνώση, δράση, δύση, ἔλξη, θέση, θλίψη, κλίση, κράση, κρίση, λέξη, λύση, νύξη, πίστη, πλήξη, πόλη, πράξη, στάση, στέψη, στίξη, τάξη, τάση, τύψη, φάση, φθίση, φράση, φύση, χρήση, ψύξη.

■ Κατά τὸ δύναμη κλίνονται :

αἰσθηση, ἀνάκριση, ἀνάσταση, ἀντίληψη, ἀπόφαση, ἀφοσίωση, γέννηση, διάθεση, διαίρεση, εἰδηση, εἰδοποίηση, εἰσπραξη, ἔνεση, ἐντύπωση, ἔνωση, ἐξαίρεση, ἐξήγηση, ἔπαυλη, ἐπίσκεψη, εὐχαρίστηση, θέληση, κατὰληξη, κατάνυξη, κατάσταση, κίνηση, κυβέρνηση, ὄρεξη, ὄσφρηση, παράδοση, παραίτηση, παράσταση, παρεξήγηση, περίσταση, προφύλαξη, συγκίνηση, σύγκριση, συνάθροιση, συνείδηση, συνεννόηση, σύνταξη, ταχτοποίηση, ὑπόθεση, ὕφεση.

■ Ὅμοια μὲ τὸ Φρόσω κλίνονται :

Βασίλω, Δέσπω, Μέλπω, Χρύσω κτλ. καὶ τὰ ὀξύτονα : Ἄργυρῶ, Βαγγελιώ, Ἐρατῶ, Καλυψῶ, Κλειῶ, Κρινιώ, Λενιώ, Λητῶ, Μαριγῶ, Σμαρῶ, Χρυσῶ κτλ. ἢ τοπωνυμία Κῶ, καὶ τὸ οὐσιαστικὸ : ἠχώ:

■ Κατά τὸ ἐγκύκλιος κλίνονται :

ἄβυσσος, ἀτμάκατος, διάμετρος, περίμετρος κτλ.

■ Κατά τὸ ἀλεπού κλίνονται :

μαϊμού, καπελού, μυλωνού, γλωσσού, ὑπναρού, φωνακλού, κουρελού κτλ.

■ Κατά τὸ νερό κλίνονται :

αὐγὸ, βουνό, ἐμπορικὸ, λουτρό, ποσό, ποσοστό, φτερό, φυτό, χειμαδιό, καμπαναριό, μαγειριό νοικοκυριό, πλυσταριό, προικιό, συμπεθεριό κτλ.

■ Κατά τὸ μῆλο κλίνονται :

γέλιο, δέντρο, ζῶο, καπέλο, κέντρο, ξύλο, ροῦχο, σύκο, φύλλο, χόρτο· βιβλίο, θηρίο, θρανίο, κρανίο, πεῦκο, πλοῖο, στοιχειό, σχολεῖο, ταμεῖο, φορτίο· ἄστεροσκοπεῖο, βιβλιοπωλεῖο, λιμεναρχεῖο, νοσοκομεῖο, Ὑπουργεῖο, Πολυχνεῖο κτλ.

■ Κατά τὸ σίδηρο κλίνονται :

ἀμύδαλο, βότσαλο, βύσσινο, δάχτυλο, κάρβουνο κάστανο, κόκαλο, κόσκινο, λάχανο, λείψανο, μάγουλο, παράπονο, πούπουλο, ροδάκινο, σέλινο, σέσκουλο, σύνεργο, σύννεφο, τριαντάφυλλο, φλάουτο, φρύγανο, ψίχουλο· σιδεράδικο, ψωμάδικο, πεντάρικο, βασιλόπουλο.— Τὰ σύνθετα : ἀγριοβότανο, ἀντρόγυνο, ἀπομεσήμερο, ἀρχοντόσπιτο, αὐγολέμονο, βατόμυρο, δισκοπότηρο, μαντρόσκυλο, μερόνυχτο, ξινόμηλο, στουπόχαρτο, τραπεζομάντιλο, τρίστρατο, φραγκόσυκο, χαμόγελο, χαμόκλαδο, χιονόνερο, χριστόψωμο, χρυσόψωμο κτλ.

■ Κατά τὸ πρόσωπο κλίνονται : (Κατεβάζουν στὴ γενική τὸν τόνο τῆς ὀνομαστικῆς) ἄλογο, ἄτομο, ἔξοδο, ἐπιπλο, θέατρο, κύπελλο, μέτωπο, ὄργανο κτλ.

■ Κατά τὸ **παιδί** κλίνονται :

ἀρνί, αὐτί, γουδί, γυαλί, δαδί, ζουμί, καρφί, κελί, κερί, κεχρί, κλειδί, κλουβί, κουκί, κουμπί, κορμί, κουτί, κρασί, λουρί, μαλλί, νησί, πανί, παπί, πετσι, πουλί, σακί, σκοινί, σκυλί, σπυρί, σφυρί, τυρί, ὑνί, φιλί, χαρτί, χωνί, ψωμί κτλ.

■ Κατά τὸ **τραγοῦδι** κλίνονται :

ἀγκίστρι, ἀηδόνη, ἀλάτι, ἀλεύρι, βόδι, γεφύρι, δρεπάνι, ζύγι, θυμάρι, καλοκαίρι, καράβι, κατάρτι, κεράσι, κουβάρι, λουλουδί, μάτι, μέλι, μεσημέρι, νύχι, ξίδι, παιχνιδι παλάτι, παραμύθι, περιβόλι, ποτήρι, σαπούνι, σπίτι, τρυγόνι, φρύδι, χεῖλι, χέλι, χέρι, χιόνι, χτένι, ψάρι, ψαλτήρι κτλ.

■ Κατά τὸ **μέρος** κλίνονται :

ἄλσος, βάρος, βέλος, βρέφος, γένος, δάσος, ἔθνος, εἶδος, θάρρος, κέρδος, κόστος, κράτος, λάθος, μήκος, μίσος, πάχος, πλήθος, στήθος, τέλος, ὕψος, ὕφος, χρέος κτλ.

■ Κατά τὸ **ἔδαφος** κλίνονται : ἔλεος, μέγεθος, ὄνειδος, στέλεχος κτλ.

■ Κατά τὸ **κύμα** κλίνονται :

αἶμα, ἄρμα, βῆμα, γράμμα, δέμα, δέρμα, δράμα κλάμα, μῆμα, νῆμα, στόμα, στρέμμα, στρώμα, σύρμα, σῶμα, τάγμα, τάμα, χρῆμα, χρῶμα, ψέμα κτλ.

■ Κατά τὸ **ὄνομα** κλίνονται :

ἄγαλμα, ἄθροισμα, ἄνοιγμα, ἄπλωμα, γύρισμα, διάλειμμα, ζήτημα, θέλημα, κάθισμα, κέντημα, μάθημα, μπάλωμα, νανούρισμα, πάπλωμα, πήδημα, ποίημα, πρόβλημα, σκέπασμα, στοίχημα, ὕψωμα, ὕφασμα κτλ.

■ Κατά τὸ **γράψιμο** κλίνονται :

πολλά ρηματικά ἀφρημένα σὲ -ιμο (-ξιμο, -ψιμο) βάνιμο, γνέσιμο, δέσιμο, κάψιμο, κλείσιμο, ντύσιμο, πλέξιμο, σκύψιμο, τάξιμο, τρέξιμο, φέρισιμο, φταιξιμο.

■ Κατά τὸ **κρέας** κλίνονται τὸ πέρασ καὶ τὸ κέρασ.

■ Κατά τὸ **φῶς** κλίνονται τὸ καθεστῶς καὶ τὸ γεγνός, μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι τονίζονται καὶ στὴν ἐνικὴ γενικὴ στὴν παραλήγουσα.

■ Ὅμοια μὲ **γλυκός, γλυκιά, γλυκὸ** κλίνονται τὰ ὀξύτονα ἐπιθετα ζανθός, ἐλαφρὸς καὶ μερικά σὲ -κος, -γκος, -χός, -νός : γνωστικός, εὐγενικός, θηλυκός, κακός, κρητικός, μαλακός, νηστικός, παστρικός, ταγκός, ρηχός, φτωχός.

■ Κατά τὸ **βαθὺς** κλίνονται :

ἄδρῦς, ἀψύς, βαρῦς, δασύς, ἐλαφρῦς, παχύς, πλατύς, τραχύς, φαρδύς.

■ Κατά τὸ **σταχτής** κλίνονται :

βυσσινής, θαλασσής, κανελής, καφετής, κεραμιδής, μενεξεδής, οὐρανής, πορτοκαλής, τριανταφυλλής, φυστικής, χρυσαφής, ψαρής κτλ.

■ Κατά τὸ **ζηλιάρης** κλίνονται :

ἀκαμάτης, τεμπέλης, πεισματάρης, τριαντάρης, ἄρρωστιάρης, γρινιάρης, κτρινιάρης, μεροκαματιάρης, ἀσπροῦλης κτλ.

35. ΡΗΜΑΤΑ

ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

Ένεργητική φωνή

Τὸ ρῆμα : **δένω**

(ένεστωτικό θέμα δεν- άοριστικό θέμα δεσ-)

1. Όοριστική

Ένεστ.: δένω, -εις, -ει, δένομε, -ετε, -ουν

Παρατ.: έδενα, -ες, -ε, δέναμε, -ατε, έδεναν

Άόριστ.: έδεσα, -ες, -ε, δέσαμε, -σατε, έδεσαν

Μελλ. έξακ.: θά δένω, -ης, -η, θά δένομε, -ετε, -ουν

Μελλ. στιγ.: θά δέσω, -ης, -η, θά δέσωμε, -ετε, -ουν

Παρακειμ.: έχω, έχεις, έχει, } δέσει (ἤ είχα δεμένο κτλ.)
έχομε, έχετε, έχουν

Υπερσυν.: είχα, είχες, είχε } δέσει (ἤ είχα δεμένο κτλ.)
είχαμε, είχατε, είχαν

Συντελ. μελλ.: θά έχω δέσει, (ἤ θά έχω δεμένο κτλ.)

2. Υποταχτική (νά, όταν, για νά κτλ.)

Ένεστ.: νά δένω, -ης, -η, νά δένομε, -ετε, -ουν

Άόριστ.: νά δέσω, -ης, -η, νά δέσωμε, -ετε, -ουν

Παρακ.: νά έχω, νά έχης, νά έχη } δέσει (ἤ νά έχω δε-
νά έχωμε, νά έχετε, νά έχουν } μένο κτλ.)

3. Προσταχτική

Άνεστ.: δένε, δένετε

Άοριστ.: δέσε, δέστε

4. Άπαρέμφατο : δέσει

5. Μετοχή : δένοντας

Παθητική φωνή

Τό ρήμα δένομαι

(Ένεστωτικό θέμα δεν- Άοριστικό δεθ-)

1. Όριστική

Ένεστ.: δένομαι, -εσαι, -εται, δενόμαστε, -εστε, -ονται

Παρατ.: δενόμουν, -όσουν, -όταν, δενόμαστε, -όσαστε, -ονταν

Άοριστ.: δέθηκα, -ηκες, -ηκε, δεθήκαμε, -ήκατε, -ηκαν

Μελλ. έξ.: θά δένωμαι, -εσαι, -εται, θά δενόμαστε, -εστε, -ωνται

Μελλ. στιγ.: θά δεθώ, -ής, ή, θά δεθούμε, ήτε, -ούν

Παρακ.: έχω, έχεις, έχει } δεθή (ή είμαι δεμένος κτλ.)
έχομε, έχετε, έχουν }

Υπερσ.: είχα, είχες, είχε } δεθή (ή ήμουν δεμένος κτλ.)
είχαμε, είχατε, είχαν }

Συντ. μελλ.: θά έχω δεθή (ή θά είμαι δεμένος κτλ.)

2. Υποταχτική (νά, όταν, για να κτλ.)

Ένεστ.: νά δένωμαι, -εσαι, -εται

νά δενόμαστε, -εστε, -ωνται

Άοριστ.: νά δεθώ, -ής, -ή, νά δεθούμε, ήτε, -ούν

Παρακ.: νά έχω δεθή, νά έχης δεθή, νά έχη δεθή κτλ.

(ή νά είμαι δεμένος, νά είσαι δεμένος κτλ.)

3. Προσταχτική

Ένεστ.: (δένου), (δένεστε)

Άοριστ.: δέσου, δεθήτε

4. Άπαρέμφατο: δεθή

5. Μετοχή: δεμένος, -η, -ο

Ένεργητική φωνή

Τό ρήμα : κρύβω

1. Όριστική

Ένεστ.: κρύβω, -εις, -ει, κρύβομε (-ουμε), -ετε, -ουν

Παρατ.: έκρυβα, -ες -ε, κρύβαμε, -ατε, έκρυβαν

Αόριστ.: έκρυψα, -ες, -ε, κρύψαμε, -ατε, έκρυψαν

Μελλ. έξ.: θά κρύβω, -ης, -η, θά κρύβομε, -ετε, -ουν

Μέλλ. στ.: θά κρύψω, -ης, -η, θά κρύψωμε, -ετε, -ουν

Παρακ.: έχω κρύψει, έχεις κρύψει (ή έχω κρυμμένο κτλ.)

Υπερσυν.: είχα κρύψει, είχες κρύψει (ή είχα κρυμμένο κτλ.)

Συντελ. μελλ.: θά έχω κρύψει (ή θά έχω κρυμμένο κτλ.)

2. Υποταχτική (νά, όταν, για νά, κτλ.)

Ένεστ.: νά κρύβω, -ης, -η, νά κρύβομε (-ουμε) -ετε, -ουν

Αόριστ.: νά κρύψω, -ης, -η, νά κρύψωμε, (-ουμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: νά έχω κρύψει, νά έχης κρύψει, νά έχη κρύψει,
νά έχωμε κρύψει κτλ. (ή νά έχω κρυμμένο κτλ.)

3. Προσταχτική

Ένεστ.: κρύβε, κρύβετε

Αοριστ.: κρύψε, κρύψτε

4. Απαρέμφατο : κρύψει

5. Μετοχή : κρύβοντας

Παθητική φωνή

Τό ρήμα : **κρύβομαι**

1. 'Οριστική

'Ενεστ.: κρύβομαι, -εσαι, -εται, κρυβόμαστε, -εστε, -ονται

Παρατ.: κρυβόμουν, -όσουν, -όταν,
κρυβόμαστε, -όσαστε -ονταν

'Αόριστ.: κρύφτηκα, -τηκες, τηκε, κρυφτήκαμε, τήκατε, -τηκαν

Μελλ. έξ.: θά κρύβωμαι, -εσαι, -εται, θά κρυβόμαστε, -εστε, -ωνται

Μελλ. στιγ.: θά κρυφτώ, -τῆς, τῆ, θά κρυφτούμε, -τῆτε,- τουῖν

Παρακ.: έχω κρυφτῆ, ἔχεις κρυφτῆ (ἢ εἶμαι κρυμμένος κτλ.)

'Υπερσυν.: εἶχα κρυφτῆ, εἶχες κρυφτῆ (ἢ ἦμουν κρυμμένος κτλ.)

Συντελ. μελλ.: θά έχω κρυφτῆ, θά ἔχης κρυφτῆ (ἢ θά εἶμαι κρυμμένος).

'Υποταχτική (νά, ὅταν, γιά νά κτλ.).

'Ενεστ.: νά κρύβωμαι, -εσαι, -εται, νά κρυβόμαστε, -εστε, -ωνται.

'Αόριστ.: νά κρυφτώ, τῆς, τῆ, νά κρυφτούμε, -τῆτε, -τουῖν.

Παρακ.: νά έχω κρυφτῆ, νά ἔχης κρυφτῆ, νά ἔχη κρυφτῆ
νά ἔχωμε κρυφτῆ κτλ. (ἢ νά εἶμαι κρυμμένος κτλ.).

3. Προσταχτική

'Ενεστ.: (κρύβου), (κρύβεστε)

'Αόριστ.: κρύψου, κρυφτῆτε.

4. 'Απαρέμφατο : κρυφτῆ

5. Μετοχή: κρυμμένος, -η, -ο.

Ένεργητική φωνή

Τό ρήμα πλέκω

1. Όριστική

Ένεστ.: πλέκω, -εις, -ει, πλέκομε, -ετε, -ουν

Παρατ.: έπλεκα, -ες, -ε, πλέκαμε, -ατε, έπλεκαν

Άόριστ.: έπλεξα, -ες -ε, πλέξαμε, -ατε, έπλεξαν

Μελλ. έξ.: θά πλέκω, -ης, -η, θά πλέκομε (-οιμε), -ετε, -ουν

Μελλ. στ.: θά πλέξω, -ης, -η, θά πλέξωμε (-οιμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: έχω πλέξει, έχεις πλέξει κτλ. (ή έχω πλεγμένο κτλ.)

Έπερσυν.: είχα πλέξει, είχες πλέξει κτλ.

(ή είχα πλεγμένο κτλ.)

Συντελ. μελλ.: θά έχω πλέξει, θά έχης πλέξει κτλ. (ή θά έχω πλεγμένο κτλ.).

2. Έποταχτική (νά, όταν, για νά, κτλ.)

Ένεστ.: νά πλέκω, -ης, -η, νά πλέκομε (-οιμε), -ετε, -ουν

Άόριστ.: νά πλέξω, -ης, -η, νά πλέξωμε (-οιμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: νά έχω πλέξει, νά έχης πλέξει, νά έχη πλέξει,
νά έχωμε πλέξει κτλ. (ή νά έχω πλεγμένο κτλ.)

3. Προσταχτική

Ένεστ.: πλέκε, πλέκετε

Άόριστ.: πλέξε, πλέξτε

4. Άπαρέμφατο : πλέξει

5. Μετοχή : πλέκοντας

Παθητική φωνή

Τό ρήμα : **πλέκομαι**

1. 'Οριστική

- 'Ενεστ.: πλέκομαι, -εσαι, -εται, πλεκόμαστε, -εστε, -ονται
Παρατ.: πλεκόμουν, -όσουν, -όταν, πλεκόμαστε, -όσαστε, -ονταν
'Αοριστ.: πλέχτηκα, -τηκες, -τηκε, πλεχτήκαμε, -τήκατε, -τηκαν
Μελλ. έξ.: θά πλέκωμαι, -εσαι, -εται, θά πλεκόμαστε, -στε, -ωνται
Μελλ. στ.: θά πλεχτώ, -τῆς, -τῆ, θά πλεχτούμε, -τῆτε, -τουῦν
Παρακ.: έχω πλεχτή, έχεις πλεχτή κτλ. (ἢ εἶμαι πλεγμένος κτλ.)
'Υπερσ.: εἶχα πλεχτή, εἶχες πλεχτή κτλ. (ἢ ἤμουν πλεγμένος κτλ.)
Συντελ. μελλ.: θά έχω πλεχτή κτλ. (ἢ θά εἶμαι πλεγμένος κτλ.)

2. 'Υποταχτική: (νά, ὅταν, γιά νά κτλ.)

- 'Ενεστ.: νά πλέκωμαι, -εσαι, -εται, νά πλεκόμαστε, -στε, -ωνται
'Αοριστ.: νά πλεχτώ, -τῆς, -τῆ, νά πλεχτούμε, -τῆτε, -τουῦν
Παρακ.: νά έχω πλεχτή, νά έχης πλεχτή, νά έχη πλεχτή,
νά έχωμε πλεχτή κτλ. (ἢ νά εἶμαι πλεγμένος κτλ.)

3. Προσταχτική

- 'Ενεστ.: (πλέκου), (πλέκεστε)
'Αόριστ.: πλέξου, πλεχτήτε

4. 'Απαρέμφατο : πλεχτή

5. Μετοχή: πλεγμένος, -η, -ο.

Ένεργητική φωνή

Τό ρήμα: **δροσίζω**

1. Όριστική

Ένεστ.: δροσίζω, -εις, -ει, δροσίζομε, -ετε, -ουν

Παρατ.: δρόσιζα, -ες, -ε, δροσίζαμε, -ατε, -ζαν

Άοριστ.: δρόσισα, -ες, -ε, δροσίσαμε, -ατε, -σαν

Μελλ. έξ.: θά δροσίζω, -ης, -η, θά δροσίζομε (-οιμε), -ετε, -ουν

Μελλ. στ.: θά δροσίσω, -ης, -η, θά δροσίσωμε, -ετε, -ουν

Παρακ.: έχω δροσίσει, έχεις δροσίσει κτλ. (ή έχω δροσιμένο κτλ.)

Υπερσ.: είχα δροσίσει, είχες δροσίσει κτλ. (ή είχα δροσιμένο κτλ.)

Συντελ. μελλ.: θά έχω δροσίσει, θά έχης δροσίσει κτλ. (ή θά έχω δροσιμένο κτλ.).

2. Υποταχτική (νά, όταν, για νά, κτλ.)

Ένεστ.: νά δροσίζω, -ης, -η, νά δροσίζομε (-οιμε), -ετε, -ουν

Άόριστ.: νά δροσίσω, -ης, -η, νά δροσωμε (-οιμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: νά έχω δροσίσει, νά έχης δροσίσει, νά έχη δροσίσει, νά έχωμε δροσίσει κτλ. (ή νά έχω δροσιμένο κτλ.)

3. Προσταχτική

Ένεστ.: δρόσιζε, δροσίζετε

Άοριστ.: δρόσισε, δροσίστε

4. Απαρέμφατο : δροσίσει

5. Μετοχή: δροσίζοντας.

Παθητική φωνή

Τό ρήμα: **δροσιζομαι**

1. **‘Οριστική**

- ‘Ενεστ.: δροσιζομαι, -εσαι, -εται, δροσιζόμαστε, -εστε, -ονται
Παρχατ.: δροσιζόμουν, -όσουν, -όταν, δροσιζόμαστε, -όσαστε, -ονταν
‘Αόριστ.: δροσίστηκα, -τηκες, -τηκε, δροσιστήκαμε, -τήκατε, -τηκαν
Μελλ. έξ.: θά δροσιζωμαι, -εσαι, -εται, θά δροσιζόμαστε, -εστε, -ωνται
Μελλ. στ.: θά δροσιστώ, -τῆς, -τῆ, θά δροσιστούμε, -τῆτε, -τοῦν
Παρχκ.: έχω δροσιστή, έχεις δροσιστή κτλ.
(ἢ εἶμαι δροσισμένος κτλ.)
‘Υπερσ.: εἶχα δροσιστή, εἶχες δροσιστή κτλ.
(ἢ ἦμουν δροσισμένος κτλ.)
Συντελ. μελλ.: θά έχω δροσιστή κτλ. (ἢ θά εἶμαι δροσισμένος κτλ.)

2. **‘Υποταχτική** (νά, ὅταν, γιά νά, κτλ.)

- ‘Ενεστ.: νά δροσιζωμαι, -εσαι, -εται, νά δροσιζόμαστε, -εστε, -ωνται
‘Αοριστ.: νά δροσιστώ, -τῆς, τῆ, νά δροσιστούμε, -τῆτε, -τοῦν
Παρχκ.: νά έχω δροσιστή, νά έχης δροσιστή, νά έχη δροσιστή,
νά έχωμε δροσιστή κτλ. (ἢ νά εἶμαι δροσισμένος)

3. **Προσταχτική**

- ‘Ενεστ.: (δροσίζου), (δροσίζεστε)
‘Αόριστ.: δροσίσου, δροσιστήτε

4. **‘Απαρέμφατο**: δροσιστή

5. **Μετοχή**: δροσισμένος.

36. ΡΗΜΑΤΑ

ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

Πρώτη τάξη — Ένεργητική φωνή

Τό ρήμα : ἀγαπῶ

1. Ὀριστική

Ἐνεστ.: ἀγαπῶ, -ᾶς, -ᾷ, ἀγαποῦμε, -ᾶτε, -οῦν

Παρατ.: ἀγαποῦσα, -οῦσες, -οῦσε, ἀγαπούσαμε, -οῦσατε, -οῦσαν

Ἀόριστ.: ἀγάπησα, -ησες, ησε, ἀγαπήσαμε, -ήσατε, -ησαν

Μελλ. ἐξ.: θ' ἀγαπῶ, -ᾶς, -ᾷ, θ' ἀγαποῦμε, -ᾶτε, -οῦν

Μέλλ. στ.: θ' ἀγαπήσω, -ης, -η, θ' ἀγαπήσωμε (-ουμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: ἔχω ἀγαπήσει, ἔχεις ἀγαπήσει κτλ. (ἢ ἔχω ἀγαπημένο κτλ.)

Ἵπερσ.: εἶχα ἀγαπήσει, εἶχες ἀγαπήσει κτλ. (ἢ εἶχα ἀγαπημένο κτλ.)

Συντ. μελλ.: θὰ ἔχω ἀγαπήσει, θὰ ἔχης ἀγαπήσει, θὰ ἔχη ἀγαπήσει κτλ. (ἢ θὰ ἔχω ἀγαπημένο κτλ.)

2. Ὑποταχτική (νὰ, ὅταν, γιὰ νὰ κτλ.).

Ἐνεστ.: (ὁμοίος μὲ τὸν ἔνεστ. τῆς ὀριστικῆς).

Ἀοριστ.: νὰ ἀγαπήσω, -ης, -η, νὰ ἀγαπήσωμε (-ουμε), -ετε, -ουν

Παρακ.: νὰ ἔχω ἀγαπήσει, νὰ ἔχης ἀγαπήσει, νὰ ἔχη ἀγαπήσει, νὰ ἔχωμε ἀγαπήσει κτλ. (ἢ νὰ ἔχω ἀγαπημένο κτλ.)

3. Προσταχτική

Ἐνεστ.: ἀγάπα, ἀγαπᾶτε

Ἀοριστ.: ἀγάπησε, ἀγαπήστε

4. Ἀπαρέμφατο : ἀγαπήσει

5. Μετοχή : ἀγαπώντας.

Δεύτερη συζυγία – πρώτη τάξη

Παθητική φωνή

Τό ρήμα : **ἀγαπιέμαι**

1. Ὀριστική

Ἐνεστ.: ἀγαπιέμαι, -ιέσαι, ιέται, ἀγαπιούμαστε, -ιέστε, -ιούνται

Παρατ.: ἀγαπιόμουν, -ιόσουν, -ιόταν, ἀγαπιόμαστε, -ιόσαστε, -ιόνταν (οὔνταν)

Ἀόριστ. ἀγαπήθηκα, -ηκες, -ηκε, ἀγαπηθήκαμε, -ήκατε, -ηκαν

Μελλ. ἔξ. θ' ἀγαπιέμαι, -ιέσαι, -ιέται κτλ.

Μελλ. στ. θ' ἀγαπηθῶ, -θῆς, -θῆ, θ' ἀγαπηθοῦμε, -θῆτε, -θοῦν

Παρακ.: ἔχω ἀγαπηθῆ, ἔχεις ἀγαπηθῆ κτλ. (ἢ εἶμαι ἀγαπημένος κτλ.)

Υπερσ.: εἶχα ἀγαπηθῆ, εἶχες ἀγαπηθῆ κτλ.

(ἢ ἦμουν ἀγαπημένος κτλ.)

Συντελ. μελλ.: θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ κτλ. (ἢ θὰ εἶμαι ἀγαπημένος κτλ.)

2. Ὑποταχτική (νά, ὅταν, γιά νά κτλ.)

Ἐνεστ.: (ὅμοιος μέ τὸν ἔνεστ. τῆς ὀριστικῆς).

Ἀοριστ.: νά ἀγαπηθῶ, -ῆς -ῆ, νά ἀγαπηθοῦμε, -ῆτε, -οῦν

Παρακ.: νά ἔχω ἀγαπηθῆ, νά ἔχης ἀγαπηθῆ, νά ἔχη ἀγαπηθῆ κτλ.
(ἢ νά εἶμαι ἀγαπημένος κτλ.).

3. Προσταχτική

Ἀοριστ.: ἀγαπήσου, ἀγαπηθῆτε.

4. Ἀπαρέμφατο: ἀγαπηθῆ

5. Μετοχή: ἀγαπημένος

Δεύτερη συζυγία – Δεύτερη τάξη

Ένεργητική φωνή

Τό ρήμα : λαλῶ

1. Όριστική

Ένεστ.: λαλῶ, -εἶς, -εἶ, λαλοῦμε, -εἶτε, -οῦν

2. Ὑποταχτική

Ένεστ.: νά λαλῶ, -ῆς, -ῆ, νά λαλοῦμε, -ῆτε, -οῦν

3. Προσταχτική

Ένεστ.: λάλει, λαλεῖτε

4. Μετοχή: λαλώντας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οἱ ἄλλοι χρόνοι καί οἱ ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως καί στήν πρώτη τάξη.

Δεύτερη συζυγία – Δεύτερη τάξη

Παθητική φωνή

Τό ρήμα : θυμοῦμαι

1. Όριστική

Ένεστ.: θυμοῦμαι, -ᾶσαι, -ᾶται, -οῦμαστε, -ᾶστε, οὔνται

Παρατ.: θυμόμουν, -όσουν, -όταν, -όμαστε, -όσαστε, -όνταν

2. Ὑποταχτική

Ένεστ.: (ὁμοίος μέ τόν ένεστ. τῆς ὀριστικῆς).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οἱ ἄλλοι χρόνοι καί οἱ ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως καί στήν πρώτη τάξη.

Άρχαϊκή κλίση τῆς παθητικῆς φωνῆς

Ένεστ.: στεροῦμαι, -εἶσαι, -εἶται, -οῦμαστε, εἶστε, -οὔνται

Παρατ.: στεροῦμουν, -οῦσουν, -οὔνταν, -οῦμαστε, -οῦσαστε, -οὔνταν.

37. Άλλα ρήματα που κλίνονται ὁμοια

► Κατὰ τὸ δένω κλίνονται :

γδύνω, λύνω, ντύνω, χάνω, ψήνω, χύνω, ἀγκυλώνω, ἀπλώνω. αὐλακώνω, ἀφιερώνω, βεβαιώνω, βουρκώνω, διορθώνω, διπλώνω, δυναμώνω, ἐνάνω, ἐπικυρώνω, ζυμώνω, θαμπώνω, θεμελιώνω, θολώνω, κακιώνω, καρφώνω, κλειδώνω, λιώνω, ξημερώνω, ὀργώνω, περικυκλώνω, πισσώνω πληρώνω, σηκώνω, σημειώνω, στεφανώνω, τεντώνω, τσακώνω, φιλιώνω, φορτώνω, χαρακώνω, χρυσώνω, χυλώνω κ.ἄ.

► Κατὰ τὸ κρύβω κλίνονται :

ἀλείβω, ἀνάβω, θλίβομαι, προκόβω, ράβω, σκάβω, σκύβω—λείπω—βάφω, γράφω, θρέφω (καὶ μὲ τὴν παθητικὴ μετοχὴ σὲ -μενος μ' ἓνα μ) : γειτονεύω, γιатреύω, καθαλικεύω, κουρεύω, λιγοστεύω, μαγεύω, μαζεύω, μουσκεύω, ξεθαρρεύομαι, ὄνειρεύομαι παραξενεύομαι, περισσεύω, σαλεύω, συγγενεύω, συντροφεύω, ταξιδεύω, φυτεύω, χορεύω, ψαρεύω, κ.ἄ.

► Κατὰ τὸ πλέκω κλίνονται :

μπλέκω—ἀνοίγω, ἀρμέγω, διαλέγω, λήγω, τυλίγω, φυλάγομαι—δέχομαι, τρέχω—ἀδράχνω, δείχνω, διώχνω, ρίχνω, σπρώχνω—ἀναπτύσσω, ἐξελίσσω—παίζω, πήζω, ἀλλάζω, ἀράζω, ἀρπάζω, βουλιάζω, κοιτάζω, ταιριάζω, φωνάζω κ.ἄ.

► Κατὰ τὸ δροσίζω κλίνονται :

ἀγωνίζομαι, ἀλατίζω, ἀλωνίζω, ἀνθίζω, ἀχνίζω, ἐλπίζω, ζαλίζω, θερίζω, καλησπερίζω, κερδίζω, κυματίζω, λιχνίζω, λουλουδιζώ, μεταχειρίζομαι, προφασίζομαι, στοιχηματίζω, στολιζώ, συλλογίζομαι, συνερίζω, συνεχιζώ, ὑπερασπίζομαι, φτερνίζομαι ἄθροίζω, δακρύζω, δανείζω· λούζω· δοξάζω, ἐξετάζω, κουράζω, σκεπάζω, ὠριμάζω· ἀγκαλιάζω, ἀρραβωνιάζω, θημωνιάζω, κουβεντιάζω, λογαριάζω, μουδιάζω, μπολιάζω, πλαγιάζω—ἀλέθω, γνέθω, πείθω, πλάθω, σβήνω, ζώνω, πιάνω, φτάνω—ἐλκύω, ἀκούω, κρούω κ.ἄ.

► Κατὰ τὸ ἀγαπῶ κλίνονται :

ἀπαντῶ, βουτῶ, γλεντῶ, κεντῶ, κολλῶ, κυβερνῶ, κυλῶ, κυνηγῶ, μελετῶ, νικῶ, ξενοχτῶ, πηδῶ, προσδοκῶ, ρωτῶ, σταματῶ, τιμῶ, τρυπῶ, τιμπῶ, φυσῶ, χαιρετῶ, χτυπῶ κτλ.

► Κατά τὸ λαλῶ κλίνονται :

ἀγνοῶ, ἀδιαφορῶ, ἀδικῶ, ἀντιστοιχῶ, ἀπειλῶ, ἀπορῶ, ἀργῶ δημιουργῶ, διεκδικῶ, δικαιολογῶ, διοικῶ, ἐνεργῶ, ἐξαντλῶ, ἐπιθυμῶ, ἐπιχειρῶ, εὐνοῶ, εὐτυχῶ, ζῶ (ζῆς, ζῆ), θεωρῶ, θρηνῶ, ἱκανοποιῶ, καλλιερῶ, κατοικῶ, κινῶ, ναυαγῶ, ναυπηγῶ, νομοθετῶ, πλειοδοτῶ, πληροφορῶ, ποθῶ, προσπαθῶ, προχωρῶ, συγκινῶ, συμμαχῶ, συνομιλῶ, τηλεγραφῶ, τιμωρῶ, ὑμνῶ, ὑπηρετῶ, φιλῶ, φορολογῶ, φρονῶ, φρουρῶ, φωτογραφῶ, ὠφελῶ κτλ.

► Κατά τὸ ἀγαπιέμαι κλίνονται :

ἀναρωτιέμαι, ζητιέμαι, κρατιέμαι, μετριέμαι, παρηγοριέμαι, πατιέμαι, πουλιέμαι, σταυροκοπιέμαι, τρυπιέμαι, χασμουριέμαι κτλ.

► Κατά τὸ θυμοῦμαι κλίνονται :

κοιμοῦμαι, λυποῦμαι, φοβοῦμαι.

38. Λέξεις πού χρειάζονται προσοχή

ἀλείφω, ἄλειμμα, ἀλοιφή·
ἀμείβω, ἀμειψισπορά, ἀμοιβή, ἀμοιβάδα·
ἀντικρύ, ἀντικρινός, ἀντικρίζω, ἀντίκρισμα·
ἀφορία, εὐφορία — φορεῖο, λεωφορεῖο·
βράδυ, βραδιά, βραδινός, βραδιάζω·
γέλιο—γελοῖος, γελοιογραφία·
δίοδος, δισύλλαβος, δίπορτο,—δυάρι, δυαρχία·
δισέγγονος, δισεκατομμύριο, δυσανάλογος, δύσκολος·
ἐγχειρίζω, ἐγχείρισα—ἐπιχειρῶ, ἐπιχείρησα·
εἶδα, εἰδῶθηκα—ἰδῶ, ἰδωθοῦμε, ἰδωμένος·
λείπω, λειψός, λείψανο—λοιπός, ὑπόλοιπος, λιποτάχτης·
μακρὺς — μακριά, μακρινός·
μεῖγμα, μείξη, ἀνάμειξη—μιγάδες, σμίγω, συμμιγής·
περήφανος — περίφημος·
πιά, πιῶ (ἐπιρρ.) — ποιά, ποιῶ (ἀντων.)·
στήλη, ἀναστηλώνω — στύλος, στυλώνω, στυλοβάτης·
συμπόνια, ἀπονιά — ἔννοια, διχόνοια, ὁμόνοια, πρόνοια·
ἀρχηγία — ἀρχηγεῖο·
δημαρχία — δημαρχεῖο·
προεδρία — προεδρεῖο·
στρατηγία — στρατηγεῖο·
ποτοποιία — ποτοποιεῖο·

39. Πώς γράφονται οι καταλήξεις μερικῶν λέξεων

- ιά** : βαριά, βραδιά, ἐλιά, μηλιά, ξενιτιά, ὄργια·
- ία** : ἀηδία, ἀμνησία, διαιτία, ἡγεμονία, προεδρία, τυραννία·
- ια** : ἀρρώστια, γύμνια, ζήλια, περηφάνια, συμπόνια, φτήνια·
- ειά** : γιατρεία, δουλειά, παντρεία·
- εία** : (τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἀπὸ ρήματα σὲ -εῦ κ.ἄ. : ἀγγαρεία, βασιλεία, δουλεία, εἰρωνεία, ἐρμηνεία, ἐφεδρεία, ἐφορεία, κολακεία, λατρεία, μαγεία, μεσιτεία, νηστεία, παιδεία, πολιτεία, πορεία, πραγματεία, συνοδεία, βαρεία, ὀξεία, πλατεία· θεία, λεία, μνεία, χρεία·
- εία** : ἀκρίβεια, ἀλήθεια, ἀμέλεια, βοήθεια, ἐπιφάνεια, εὐγένεια, εὐλάβεια, εὐσέβεια, περιέργεια, ἐνέργεια, συγγένεια, συνήθεια, φτώχεια, ὠφέλεια.
- οια** : ἄγνοια, διχόνοια, ἔννοια, εὐνοια, ὁμόνοια, πρόνοια.
- (ίδι)** : βαρίδι, κεντίδι, ξίδι, ταξίδι, φίδι.
Ἐξαιροῦνται : βοτρυδι, καρύδι, κρεμμύδι, φρύδι.
- (ικος)** : ἐπιθ. μὲ ι : ἀστικός, ἑλληνικός, παστρικός.
Ἐξαιροῦνται : θηλυκός, δανεικός.
- (ινος)** : μὲ ι : ἀντικρινός, βοδινός, βραδινός, ἔσπερινός, μακρινός, μελαχρινός, τωρινός, φετινός.
- (ιος)** : μὲ ι : ἄγριος, αἰώνιος, σάπιος, τίμιος, τρύπιος.
Ἐξαιροῦνται : ἄδειος, ἀντρίκειος, γυναικίος, ἐπίγειος, ὁμοίος.

40. Κατάλογος λέξεων που παρουσιάζουν δυσκολία στην όρθογραφία

A

άδυσώπητος
αϊδεσιμότητα
άκαταχώριστος
άλλήθωρος
άμβλυωπία (ιατρ.)
άμειψισπορά
άμφιβληστροειδής
(χιτώνας ματιού)
άνεκδιήγητος
άνεξοικείωτος
άντιπλημμυρικός
άνυπόληπτος
άπαλλοτριώση
άπεικόνιση
άπομονωτήριο
άποσιωπητικά
άπροειδοποίητος
άργυραμοιβός
άρειμάνιος
άρτηριοσκληρώση
άσυνειδησία
αύθυποβάλλομαι
άφοσιωμένος
άχρησιμοποίητος
άψυχαγωγήτος

B

βιαιοπραγία (-ώ)
βραδύγλωσσος
βραχίονας -α

βρυκόλακας
βρογχίτιδα
βυθομέτρηση -ώ
βυρσοδέψης -εΐο
βυρσοδομώ
βυρσινής -ιά -ί
βωμολοχία

Γ

γαιανθρακωρυχείο
γαιοκτήμονας
γελοιογραφία
γενναιότητα
γιγάντειος
γνωμοδότηση
γυναικωνίτης

Δ

δεισιδαιμονία
δημαγωγία
δαιτησία
διακαινίσμος
διακεκριμένος
διαλλαχτικότητα
διαμφισβήτηση
διαπαιδαγώγηση (-ώ)
διαρρύθμιση (-ίζω)
διαστέλλω -ειλα
διαστραμμένος
διαφοροποίηση -ώ
διεκπεραίωση -ώνω

διευκρίνιση -ίζω
διυλιστήριο
διφθερίτης (ό)
δυνατικός
δυσωδία

E

έγαστριμυθος
έγχειρίση (άρρώστου)
έγχειρίση -ίζω (δίνω στο χέρι)
έδωδιμοπωλείο
έκκοκκιστήριο
έκμεταλλεύσιμος
έκπροσώπευση
έλαττωματικός
έλκυστικότητα
έλλειμματίας
ένθάρρυνση (-ύνω)
έξιδανίκευση (-εύω)
έπικάλυμμα (-πτω)
έτοιμόρροπος
έτυμηγορία (άποφ. δικαστ.)
έτυμολογία
εύγνωμοσύνη
εύποληπτος -ψία
έφεσιβάλλω -λα
έωσφόρος

Z

ζωογονώ -ησα
ζωπύρωση -ώνω
ζωώδης -εις -ών

H

ήδύποτο
ήθος, -ους, -η, -ών

ήλεια -λειός
ήττοπάθεια
ήχώ -ώς.

Θ

θεικό (όξυ)
θηλυκός -ιά -ό
θνησιγενής -εια
θρηνώδης -ία
θυμηδία
θωπεία -εύω

I

ίματιοθήκη
ίσχιαλγία
ίσχυρογνωμοσύνη
ίσορρόπηση (-ών)
ίστιοπλοία

K

Κλυταιμνήστρα
κομπορημοσύνη
κρηπίδωμα
κυκλώπειος
κωλυσιεργία -ών
κωμειδύλλιο

Λ

λαφυραγωγήση -ών
λιπόψυχος -ία
λοιμώξη
λυθρίνι
λυσσιατρείο

M

μειλιχιότητα
μειονεκτικότητα

μεμψίμοιρος -ία
μεταλλωρύχος -εΐο
μηρυκαστικό
μονοκοτυλήδονα
μωλωπισμός -ίζω

N

ναυαγοσωστικό
νιώθω - ένιωσα
νωθρότητα

Ξ

ξέ(γ)νοιαστος
ξεμωραίνω -ωνα -άθηκα
ξεχειλίσμα.

O

οΐκειοποίηση -ῶ
οΐνοποιΐα -εΐο
ὄρκωμοσία
ὄρμέφυτο.

Π

πεποίθηση
περιττοσύλλαβος
πλημμελειοδίκης -εΐο
ποικιλόμορφος
προϊκοθήρας -ία
προκατακλυσμαΐος
πωρώνω -ομαι
πωρωμένες

P

ριψοκινδυνεύω
ρυμοτομία -ηση -ῶ
ρωμαΐκος -η -ο
ρωμαλεότητα

Σ

σιδερωτής
στοιχειοθεσία
συλλείτουργο -ῶ
σύμμιχτος
σωφρονιστήριο.

T

ταπεινοσύνη
τοπωνυμία -ικός
τραγωδοδύτης
τυράννισμα
τωνόντι

Υ

ύγειονομικός, -ή, ὀ
υΐοθέτηση, -ῶ
ύπαινιγμός (-αινίσσομαι)
ύποθηκοφυλακεΐο
ύποχείριος -ια, -ιο
ύψηλόφρονας -οσύνη.

Φ

Φραγκοκλησιά
φρικαλεότητα
φρύγανο
φυσιοδίφης

X

χαριτόβρυτος
χρυσομαλλούσα
χωροστάθμηση (-ῶ)

Ψ

ψηφοθηρῶ -ησα
ψιττακίζω -ισα.

Ω

ὠτίτιδα
ὠχριῶ -ᾶς -ᾶ ιοῦμε -ᾶτε -ιοῦν

41. Κατάλογος όμώχων λέξεων

άγωνία	—	άγωνία
άλλος (διαφορετ.)	--	άλλως (έπιρ.)
άρμα (άμάξι)	—	άρμα (όπλο)
γλείφω	—	γλύφω (σκαλίζω)
δειγμα	—	δηγμα (δάγκωμα)
διάλειμμα (διακοπή)	--	διάλυμα (διαλύω)
έγχειρηση (ιατρ.)	—	έγχειρηση (δίνω στό χέρι)
ιδιότης (ή, άφ. ούδ.)	—	ιδιώτης (ό, ούς.)
ίλη (ή, ίππικου)	—	ύλη (ή, ύλικό)
καλός (ό. έπιθ.)	—	καλώς (έπιρ.)
κήτος (ψάρι)	—	κύτος (πλοίου)
κλείνω (τήν πόρτα)	—	κλίνω (τό ρήμα)
κλήμα (φυτό)	—	κλίμα (τόπου)
κλήση (ρ. καλῶ)	—	κλίση (γέρσιμο)
κλητός (καλεσμένος)	—	κλιτός (ρ. κλίνω)
κόμη (μαλλιά)	—	κώμη (χωριό)
—	—	κόμμι (κόλλα δένδρου)
κόμμα (τό, κομματί)	—	κῶμα (τό, λήθαργος)
κρητικός (Κρήτη)	—	κριτικός (ρ. κρίνω)
λίρα (νόμισμα)	—	λύρα (όργανο)
λιτός (άπλός)	—	λυτός (λυμένος)
μέλει (άκλ. ρ.)	—	μέλι (μέλισσας)
μύλος (μυλωνά)	—	Μήλος (ή, νησί)
μυχός (κόλπου)	—	μοιχός (συζυγ.)
όμότοιχος (τοῦχος)	—	όμότυχος (ίδια τύχη)
όμως (συνδεσμ.)	—	ώμος (σώματος)
όρος (βουνό)	—	όρος (συμφωνία)
ότι (συνδ. είδ.)	—	ό,τι (άντων. άναφορ.)
πάλη (πάλεμα)	—	πάλι (έπιρ. χρον.)
πιό (έπιρ. ποσ.)	—	ποιό (άντ. έρωτ.)
πού (άναφορ.)	—	πού (έρωτηματ.)
πρήσιμα (ρ. πρήσκω)	—	πρίσιμα (γεωμ. σώμα)
στίχος (σειρά βιβλ.)	—	στοίχος (σειρά δένδρ. κτλ.)
τείχος (κάστρο)	—	τοίχος

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

τείχη, τοίχοι,	—	τύχη (ἥ)
ὔλη (ὕλικό)	—	ἴλη (λόγος ἰππικοῦ)
φύλλο (τό, δένδρου)	—	φύλο (ἄρσεν. ἢ θηλ.)
χῆρος (ἄνδρας)	—	χοῖρος (γουρούνι)
χρήση (μεταχείριση)	—	χρίση (ρ. χρίω=ἀλείφω)
ψηλός (ὕψος)	—	φιλός (λεπτός)

42. Πίνακας συχνότερων συντομογραφιών

Γιὰ συντομία μερικές λέξεις γράφονται κομμένες μὲ ὀρισμένο τρόπο. Οἱ γραφές αὐτές λέγονται συντομογραφίες. Οἱ πιὸ καθιερωμένες συντομογραφίες εἶναι οἱ ἀκόλουθες :

ἄγ.=ἄγιος ἀρ.=ἀριθμός βλ.=βλέπε γραμ.=γραμμάρια Δ ^α =δεσποινίδα δηλ.=δηλαδή δρχ.=δραχμές κ.=κύριος, κυρία Κοσ, Κα=Κύριος -ία κ.κ.=κύριοι ἢ κυρίες κ.ἄ.=καὶ ἄλλα κ.ἀ.=καὶ ἀκόλουθα Κ.Δ.=Καινή Διαθήκη κτλ.=καὶ τὰ λοιπὰ κυβ.=κυβικός λογ/μός=λογαριασμός λ.χ.=λόγου χάρη Μ.(Μεγ.)=Μεγάλος μ.=μέτρα	μιλ.=μίλια μ.μ.=μετὰ τὸ μεσημέρι μ.Χ.=μετὰ τὸ Χριστὸ πῆχ.=πῆχες π.μ.=πρὶν ἀπὸ τὸ μεσημέρι π.μ.=τοῦ περασμέ- νου μήνα π.χ.=παραδείγμα- τος χάρη π.Χ.=πρὸ Χριστοῦ σ., σελ.=σελίδα σημ.=σημείωση τ.μ.=τετραγωνι- κὰ μέτρα τρ. μ.=τοῦ μήνα ποῦ τρέχει τ., τομ.=τόμος Υ.Γ.=ὑστερόγραφο	χγρ.=χιλιόγραμμα χιλ.=χιλιάδες χλμ.=χιλιόμετρα ὠρ.=ὠρα Γιὰ τοὺς ἀνέμους Α=ἀνατολικὸς Β=βόρειος Δ=δυτικὸς ΒΑ=βορειοανατο- λικὸς ΒΔ=βορειοδυτικὸς Ν=νότιος ΝΑ=νοτιοανατολικὸς ΝΔ=νοτιοδυτικὸς Γιὰ μερικές πόλεις Θεσ/νίκη, Θ/νίκη= Θεσσαλονίκη. Κων/πολη=Κωνστα- ντινούπολη.
--	---	--

43. ΤΕΣΤ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άριθ. 1

1. Νά χωρίσης σὲ συλλαβὲς τὶς παρακάτω λέξεις:

ἄφθονος = ἀσφράγιστος =

φάτνη = μουγκρίζω =

βαθμὸς = ξεμπλέκω =

ἀστραπή = προσταχτικὴ =

ἔμπορος = αἰσχρὸς =

2. Γράψε ὀλογράφως τοὺς παρακάτω ἀριθμούς :

9 = 19 =

11 = 99 =

70 = 21 =

13 = 999 =

3. Νά τονίσῃς τὶς παρακάτω λέξεις :

παιξε	Ναυσικά	μηνας
ταυρος	τῆς Ἀργυρῶς	χελώνα
εἶτε	Λουκάς	μουσα
κριμα	νικες	μυθὸς
πηδα	σκυψε	λυσε

4. Νά βάλῃς τὸ κατάλληλο πνεῦμα στὶς λέξεις :

ὄρος (βουνὸ)	ηλικία	Οδυσσεάς
ωδεῖο	ομίχλη	ἴσκιος
εννέα	αψὺς	Ενετός

5. Νά συμπληρώσῃς τὶς λέξεις μὲ τὸ κατάλληλο φωνῆεν ἢ δίψηφο:

ἀληθ—νὸς	ρωμαλ—ος
γενν—ος	διάσ—μος
ταπ—νὸς	πειναλ—ος

44. ΤΕΣΤ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άριθ. 2

1. Νά βάλῃς τὸ φωνῆεν ποὺ λείπει καὶ τὸν κατάλληλο τόνο :

ὁ ρητ—ρας	ὁ γειτ—νας	ὁ Περικλῆς
ὁ στρατ—νας	ὁ νησι—της	ὁ Πειραιας
ὁ νιπτ—ρας	ὁ καν—νας	ὁ Παναγῆς
ὁ ἀνεμιστ—ρας	ὁ χιτ—νας	ὁ Κωστῆς

2. Συμπλήρωσε τὰ κενά :

ἡ ξενητ—ὰ	ἡ ὀρφάν—α	ἡ περηφάν—α
ἡ ἀμέλ—α	ἡ διάν—α	ἡ καλ—σ—νη

3. Νά τονίσῃς τίς παρακάτω λέξεις :

ἡ μουσα	ἡ παυλα	περπατουσαν
τὸ πιρουνι	γεματος	φευγα.

4. Νά ἀντιγράψῃς τίς παρακάτω λέξεις προσθέτοντας ἢ ἀφαιρών-
τας τὸ ν ὅπου χρειάζεταιται :

ἔνα(ν) ξένο =
τή(ν) σταμάτησα =
τή(ν) μηχανή =
σά(ν) ψάρι =

5. Νά ἀντιγράψῃς τίς λέξεις βάζοντας κεφαλαῖο ἐκεῖ ποὺ χρειά-
ζεται:

ἄγιο πνεῦμα =
χριστιανὸς =
ὁμηρικὴ ποίηση =
πανάγαθος

6. Νά συμπληρώσῃς τὰ κενά στὰ παρακάτω ρήματα:

συνδ—άζω	προσφ—νῶ	ἐγγνωμ—νῶ
προτ—νω	δαν—ζω	συγγ—ζω

45. ΤΕΣΤ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

Άριθ. 3

1. Νὰ γράψης τὸν ἐνεργητικὸ ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων.

Ἑνεστώτας	Ἀόριστος	Ἑνεστώτας	Ἀόριστος
σκορπίζω —	ἀνοίγω —
βαραίνω —	σηκώνω —
ἀκριβαίνω —	ἐφαρμόζω —
σβήνω —	ἀναγγέλλω —
κλείνω —	γέρνω —
ἀγγέλλω	ἀνατέλλω —

2. Νὰ ὑπογραμμίσῃς τίς λέξεις ποὺ δὲν εἶναι σωστά γραμμένες :

- ▶ Μὲ διέταξαν νὰ ὑποβάλω δελτία παρουσίας κάθε μέρα καὶ ἀναγκάστηκα νὰ ὑποβάλω παραίτηση.
- ▶ Χτυπημένος, κηνυγημένος, τυρανισμένος, συλλογίζομαι φανέλλα, βδέλα, φάκελλος, ρέμμα, βεγκαλικό.

3. Νὰ συμπληρώσῃς τὸ φωνῆεν ποὺ χρειάζεταιται:

διπλ—μένος	δακρ—ζω	διαφ—νῶ
χωρ—σμένος	ἄφ—νω	βαρ—έμαι
δαν—σμένος	διευθ—νω	σ—έμαι
ἄθρ—σμένος	λησμ—νῶ	

4. Νὰ γράψῃς τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων:

βέβαιος
ἤσυχος
ἱερός
σοφός
τίμιος

46. Λύση τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1

Τέστ ὀρθογραφίας

1.	ἄ-φθο-νος
φάτ-νη
βαθ-μὸς
ἄ-στρα-πή
ἔμ-πο-ρος	αἰ-σχρὸς
ἀ-σφρά-γι-στος
μουγ-κρί-ζω
ξε-μπλέ-κω
προ-στα-χτι-κῆ	
2.	ἐννέα' (ἐννια)
ἔντεκα
ἑβδομήντα
δεκατρία	δεκαεννέα (δεκαεννια)
ἐνενήντα ἐννέα
εἴκοσι ἕνα
ἐννεακόσια ἐνενήντα ἐννέα	
3.	παῖξε
ταῦρος
εἶτε
κρίμα
πήδα	Ναυσικᾶ
τῆς Ἀργυρῶς
Λουκᾶς
νίκες
σκύψε	μήνας
χελώνα
μούσα
μῦθος
λύσε
4.	ἄρος
ὠδεῖτο
ἐννέα	ἡλικία
ὀμίχλη
ἄψυς	Ὀδυσσεάς
ἴσκιος
Ἐνετὸς
5.	ἀληθινὸς
γενναῖος
ταπεινὸς	ρωμαλέος
διάσημος
πειναλέος	

47. Λύση του ὑπ' ἀριθμ. 2

Τέστ ὀρθογραφίας

1.	ὁ ρήτορας
ὁ στρατώνας
ὁ νιπτήρας
ὁ ἀνεμιστήρας	ὁ γείτονας
ὁ νησιώτης
ὁ κανόνας
ὁ χιτώνας	ὁ Περικλῆς
ὁ Πειραιᾶς
ὁ Παναγῆς
ὁ Κωστής
2.	ἡ ξενιτιά
ἡ ἀμέλεια	ἡ ὀρφάνια
ἡ διάνοια	ἡ περηφάνια
ἡ καλοσύνη
3.	ἡ μούσα
τὸ πιρουνι	ἡ παύλα
γεμάτος	περπατοῦσαν
φεύγα
4.	Ἐναν ξένο
τὴ σταμάτησα
τὴ μηχανή
σὰν ψάρι		
5.	Ἅγιο Πνεῦμα
χριστιανὸς
ὁμηρικὴ ποίηση
Πανάγαθος		
6.	συνδυάζω
προτείνω	προσφωνῶ
δανεῖζω	εὐγνωμονῶ
συγχύζω

48. Λύση του ὑπ' ἀριθμ. 3

Τέστ ὀρθογραφίας

1. Ἄοριστος Ἄοριστος
σκόρπισα	ἄνοιξα
βάρυνα	σήκωσα
ἀκρίβυνα	ἐφάρμοσα
ἔσβησα	ἀνάγγειλα
ἐκλεισα	ἔγειρα
ἀνάγγειλα	ἀνάτειλα
2. ► . . . νὰ ὑποβάλω δελτία παρουσίας κάθε μέρα . . .
(χρειάζεται δύο λλ, γιατί εἶναι διαρκείας)
- κηνηγημένος (κυνηγημένος τὸ ὀρθὸ)
τυρανισμένος (τυραννισμένος » »)
φανέλλα (φανέλα) βδέλα (βδέλλα)
φάκελλος (φάκελος) ρέμμα (ρέμα)
βεγκαλικὸ (βεγγαλικὸ)
3. διπλωμένος δακρύζω διαφωνῶ
χωρισμένος ἀφήνω βαριέμαι
δανεισμένος διευθύνω σειέμαι
ἄθροισμένος λησμονῶ
4. βεβαιότερος—βεβαιότατος
ἡσυχότερος—ἡσυχότατος
ἱερώτερος—ἱερώτατος
σοφώτερος—σοφώτατος
τιμιότερος—τιμιότατος

49. Οί άπλοποιήσεις τής όρθογραφίας τής Δημοτικῆς

Οί άπλοποιήσεις τής όρθογραφίας τής Δημοτικῆς, πού εφαρμόζονται από τούς περισσότερους συγγραφείς καί λογοτέχνες, εἶναι οί παρακάτω :

α) 'Η όρθογραφία τῶν παραθετικῶν .

Τά παραθετικά πού έγιναν από έπιρρήματα (άνώτερος, κατώτερος, άνώτατος, κατώτατος) γράφονται με **ω**, παντοῦ ὅμως άλλοῦ τὸ (-ότερος) καί τὸ (-ότατος) **ο** : σκληρότερος, φτωχότερος, βεβαιότερος, σοφότερος κ.ά.

β) **Τὸ άπαρέμφατο**. 'Ο άκλιτος τύπος (τὸ άπαρέμφατο), πού χρησιμεύει στή νέα μας γλώσσα γιά τὸ σχηματισμὸ μερικῶν περιφραστικῶν χρόνων (έχω, εἶχα, θά έχω) λύσει, (έχω, εἶχα, θά έχω) λυθεῖ, γράφεται πάντα με **ει** στό τέλος.

γ) **Οί ρηματικές καταλήξεις**, πού άλλοτε δίδασκαν πὼς γράφονται με **η** καί **ω**, στή νέα μας γλώσσα θά γράφονται γενικά με **ει** καί **ο** : θά γράφει, νά βεβαιώνει, ἄς τρέχει, ὅταν μπορεῖ· ζεῖ, θά ζεῖ, νά ζεῖ· ἂν θέλεις, ὅταν σηκώνομαι, νά ἐρχόμαστε, ἂν γίνονται κ.λ.π.

Οί παραπάνω άπλοποιήσεις μαζί με μερικές άλλες, ὅπως εἶναι ἡ κατάργηση τής χρον. αύξησης (γιόρτασα, ονομάστηκε), τῶν διπλῶν συμφώνων σέ μερικές νεώτερες λέξεις (τρελός, παλικάρι), τὸ γράψιμο με **ο** ὄλων τῶν καταλήξεων τῶν θηλυκῶν σέ -οσύνη (ιεροσύνη) κάνουν μιά σημαντική άποσυμφόρηση τῶν δύσκολων κανόνων τής όρθογραφίας, χωρὶς καθόλου νά ζημιώσουν τὴ γλώσσα μας.

50. Τί είναι τὸ μονοτονικό σύστημα

Ἡ κατάργηση τῶν πνευμάτων καὶ ἡ τονική μεταρρύθμιση στὴ γλώσσα μας εἶναι τόσο εὐκολὴ καὶ ἀπλή, ὥστε δὲν χρειάζονται πολὺς ἐξηγήσεις. Σὲ γενικὲς γραμμές, ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος ἀπαιτεῖ τὰ παρακάτω :

α) Ἡ ψιλὴ καὶ ἡ δασεία, χωρὶς καμμιά διατύπωση, μποροῦν νὰ καταργηθοῦν αὐτόματα, γιατί εἶναι ἐντελῶς περιττές.

β) Ἀπὸ τοὺς τρεῖς τόνους, ὀξεῖα, βαρεῖα καὶ περισπωμένη, θὰ διατηρήσωμε μονάχα τὴν ὀξεῖα κι αὐτὴ ὄχι σ' ὅλες τὶς λέξεις ἀλλὰ σ' αὐτὲς ποὺ πρέπει νὰ ξεχωρίζη ἢ συλλαβὴ ποὺ προφέρεται τονισμένη.

γ) Οἱ μονοσύλλαβες λέξεις δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ τονιστοῦν. Ἐλάχιστες θὰ ἐξαιρέσωμε καὶ θὰ τὶς ἀναφέρωμε παρακάτω.

δ) Οἱ δισύλλαβες καὶ πολυσύλλαβες λέξεις παίρνουν τονικὸ σημάδι στὴ συλλαβὴ ποὺ προφέρεται τονισμένη.

ε) Οἱ λέξεις ποὺ δέχονται στὴν προφορὰ τὸν τόνο τῆς ἐπόμενης λέξης παίρνουν τονικὸ σημάδι π.χ. τὸ δωμάτιό-μας.

στ) Οἱ προσωπικὲς ἀντωνυμίες, ὅταν εἶναι ἐγκλιτικὲς λέξεις, ἐνώνουνται μὲ τὴν προηγούμενη λέξη μὲ ἐνωτικὸ : ἀφήσέ-με, ἡ κόρη-σας κ.λ.π.

ζ) Οἱ ἐξαιρέσεις ποὺ παίρνουν τονικὸ σημάδι :

γιά : (γιά πές-μου) παίρνει τονικὸ σημάδι, γιά νὰ ξεχωρίζη ἀπὸ τὴν πρόθεση : (για σένα).

ἦ : (ἦ εσύ ἢ ἐγώ) ὁ διαχωριστικὸς σύνδεσμος ἢ παίρνει τονικὸ σημάδι, γιά νὰ ξεχωρίζη ἀπὸ τὸ ἄρθρο ἦ : (ἦ εσύ ἢ ἡ Ρήνα).

μά : μά το Θεό) τὸ ὀρκωτικὸ **μά** παίρνει τονικὸ σημάδι, γιά νὰ ξεχωρίζη ἀπὸ τὸν ἀντιθετικὸ σύνδεσμο **μά :** (σου δίνω μα δὲν ἔχω).

πού : (πού πας) τὸ ἐρωτηματικὸ ποὺ παίρνει τονικὸ σημάδι, γιά νὰ ξεχωρίζη ἀπὸ τὸ ἀναφορικὸ ἢ σύνδεσμο **πού** (αυτὰ που πήρες)

πώς : (πὼς ἤρθες;) τὸ ἐρωτηματικὸ τί τονίζεται ἐπίσης, γιά νὰ ξεχωρίζη ἀπὸ τὸ σύνδεσμο **πὼς** (λέει πως ἔχασες).

τί: (τί σου είπε) τὸ ἐρωτηματικὸ τί τονίζεται, γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τὸ αἰτιολογικὸ τί (τι δεν ἔχω).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ παραπάνω, πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψῃ μας ὅτι τὰ μονοσύλλαβα οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα (καὶ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα), οἱ ἀντωνυμίες **ποιὸς** καὶ **τί**, τὰ ρήματα, τὰ ἐπιρρήματα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἄκλιτα, ποὺ δὲν ἀναφέραμε παραπάνω πὼς εἶναι ἄτονα, προφέρονται τονισμένα καὶ γι' αὐτὸ παίρνουν τὸ τονικὸ σημάδι:

άν, δά, δέ(ν), κάν, μέσ, μή(ν), ναί, πιά, πιό, πρίν, χτές, κτλ.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΤΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΕΚΔΟ-
ΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΤΕΧΝΩΝ ΙΩ. ΚΑΜΠΑΝΑ
ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΤΟΥ 1966

... (faint text) ...

... (faint text) ...

TO ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

